

كوشاره‌كا ره‌وشه‌نه‌زرى گشتى يه

گورباتوف ناگه‌هدارى ددهت:
همه‌ى تته وها دياردكه‌ن دونيا يا خو بو شه‌رى به‌ره‌ه‌فدكه‌ت

بناووده‌نگترين شه‌ریت خه‌لكی
نامیدی کرین

سی نای نه‌ی
پیشنیا رکربوو نه‌هیلن کوره
بچنه‌ که‌رکیک و میسلی

ستران و چاوانیا
کوشتنا ریبه‌ری
نه‌شیره‌تا نه‌رتوشیا
شه‌کر ناغای

دو شوینواریت سه‌رده‌می فه‌لانی
ل به‌ریگاره‌ی

دا پیکه بهر ب نارمانجیت پیرۆز بچین

محمد محسن

باش و پهیت و لیکدای نه هاته مهشقدان و نهو گهنجیت نوی هاتینه دناف ریژیت لهشکهریدا ب باشی ل سهر شهرا نه هاتنه فیرکرن، لهوازی د شهرێ داعشن دا گهلهک شاشی چیبوون و نهقه بوو خوشترین دهلیقه کو هندهک هیزیت سیاسیت کوردستان بینه دههولقوتیت داعشن و کهنالییت مبدیایا خو تیخستنه د خزمهتا واندا، تنی ژبو هندی داکو پارتی پی لئوازهکن و قهت نهو چهند نه هاته پیش چافا کو مهسهله نه پارتیه و نهقه ژ حزبییی مهزنتره و پتریا وان هیزا خو ژ بهرپسیاریی دا پاش و پارتی بو ههر سههرکهفتهکن و شکهستهکن خو ب بهرپسیارزانی و ملیت خو دانه بهر، نهخاسمه سهروک بارزانی و سوزدا کو تولا شنکال و شنکالیا بهیته فهکرن و جارهکا دی پیشمههرگهی خو ریخستهفه و ب پشتهفانیا کادریت پارتی و ههبوونا بهردهواما جهانبی سهروک بارزانی ل نهنییت شهری، بهر ب شهرێ مان و نهمانی چوون و هنگی راوستیان ههتاکو شهنگال هاتیه زرگارکرن و نوکه رهوش یا بهر ب باشی قه دجیت و داعش یا بهر ب نهمانی قه دجیت و پیشمههرگهی رولێ خو پی دیروکی گپرا و ههمی ناخا کوردستان ب خوینا خو یا پیرۆز زرگارکر.

دسهر فان ههمی گوهورینا، هیش بهغدا ب نهقلیهتا جاران سهردهریی دکهل کوردستان دکهت و چ جارا مههرم و نهتییت وان ددروست نین و کوردا ب پله دو دهژمیرن و نهو پیرابونیت دزی کوردستان کرین، پیرابونیت دژمین بوون، ههر ژ برینا بودجهی و نهदानا پیدفیییت پیشمههرگهی و گهلهک تشتیت دپتر و ههتا نوکه زی بهغدا ههرا بهردهوامه ل سهر نهیاریا خو بو کوردستان و ههر ب نهقلیهتا حوکمیت بهری خو شولدکتهت و نهو فهزهنا ل ههمههری بلندکرنا نالایا کوردستان ل کهرکویکی کری، فهزهنا وی کهرب و کینی یه یاکو ب دریزا سالیه ل دزی خهلی کوردستان دهیته بکارینان.

ل قیره یا پندقیه کورد پتر دهشیارین و کانن چاوا بو دوزهکا هوسا دهنگی نهرازیبوونن ل بهغدا و تههران و نهقهره، ئیک بوو، بلا دهنگی مه زی ل ههمههری وان ئیک بیت و ههفرکی و نالوزییت خو بدهینه رهخهکی و بهر ب نارمانجیت خو بیت پیرۆز بچین و بلا نهو دهست بهیته برین بیت دبنه نهگهری تیکدانا ریژیت مه و بهر ب ریفراندوم و سهبرخوین بچین.

بیخس ههر دکهفتدا و ههتا نهقرو، ههر دهمن داکیرکهریت کوردستان زانییت هیز و نالییت سیاسی بیت کوردا، یان ههتا بیکهاتیت وی بیت جفاکی، نیزیکی ئیک دبن و دوبهرکی و ههفرکی ل نافا خو رادکهن، نهو نیکسهه دکهفته بهر راجاندنا یلانا و بزاقیت مهزن دکهن کوردا زیکفهکهن و ههفرکییت وان کویرکهن.

پشتی سال ۱۹۹۱ی و نهو قهومییت دکوردستاندا چیبوون و هیدی هیدی بو هیزیت مهزنییت دونیاین دیار بووی کو بهرژوههندییت وان دکهل کوردا لسهریک دهین وان خو گهلهک نیزیکی کوردا کر و دقن ههفکیشیدا کورد شیان ب شههرهزایی مفای ژ وی دهلیقی بینن و هنگی زی ههر چار وهلاتیت داکیرکهر، بیکولیت مهزنگرن و کومبوونیت سیخوری و نهپهلی کرن و سیناریویهک دهرنیخست و رول باش ل خو پارقهکرن کانن دی چاوا و ب چ رهنگی پیلانییت خو بجهکهن و هنگی راوستیان شههرک نافهرا (نیک) و (پ ل ک) دروستکر و پشتی سال ۱۹۹۷ی و ویقه نهمریکا دهستی خو کره دناف قن مهسهلیدا و کورد پیک نینان و دهقهر نهناوو و ب قن چهندی دلی ههمی کهلی کوردستان خویشوو و سهرکیشیت کوردا سوزدا کو تیدی شهرێ براکوژی نههیتهف کرن و ناقل ژ سهربورا پهیدا دییت و چ خس تیدا نیته کو کیم ملهتا هندی کوردا سهربوریته تهحل دیتنه.

پشتی کهفتنا صهدامی ل ۲۰۰۳ین، کوردستان کهفته دقوناغهکا دپتردا و پیشکهفتیت مهزن لی چیبوون، بهلی پرۆزیت داکیرکهر دبهردهوامبوون و بزاقیت مهزن دکرن جارهکا دی ناریشا د نافهرا مهدا دروستکهن، بهلی کوردا گوهداریا وان نهکر و رهوش بهر ب باشی چوو و ژلایهکنی دپترقه ل ژوریی کوردستان، ناشتی ل نافهرا دهولهتا ترک و نالیگریت پ ل ک ی چیبوو و ل ویری زی کوردا پیشکهفتیت کهلهک مهزن دیت و شیان ۸۰ نهئدام پترلهمانا بیتهه د بهرنهمانی ترکیادا، بهلیتا مخابن جارهکا دی و ژ نهکهری کومهکا شاشیا شهرێ ل ژوریی وهلاتی دهستپیکرهفه و زیانهکا کهلهک مهزن ل کوردا دا.

۲۰۰۳ ههتا ۲۰۱۴ی، وهکی باشترین قوناغا پیشکهفتنا نابوووری ل کوردستان دهیته هژمارتن، بهلی مخابن حوکمهتا کوردستان یوتیه یا پندقی نهدا هیزا خو یا لهشکهری و ب رهنگهکن

نیسان ۲۰۱۷

هژمار ۱۰۸

سیلاف

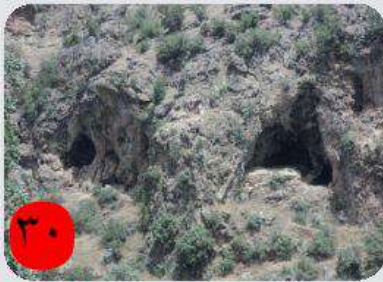
۱۲

بزاڤا راگه‌هاندن و روژنامه‌شانیا
پارتیا دیموکراتا گه‌لی کوردستان

۱۰

شونگرت نابووری
د دهمن تهنگاشی و نالوزیان دا

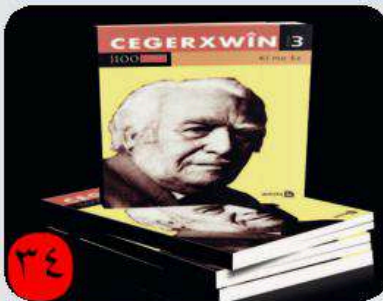
۳۰

ژ شونه‌واریت گۆندی گویکا

۱۶

نامیدین د نیرینا روژه‌لاتناس
و دیروکنفیسادا

۳۴

نیزدی
د فرههنگا جه‌گه‌رخوینیدا

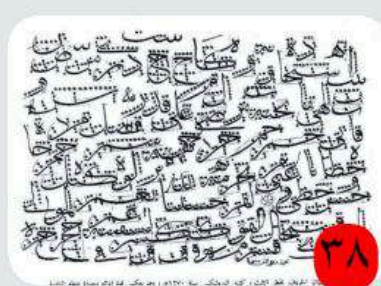
۳۲

بامهرن و ناشیت هیرانا
دان و دکاکا

۴۸

ناخفتنیت مه‌رنا
نه‌خشیت به‌رانه

۳۸

خه‌نخۆش
محه‌مه‌د ده‌رویش به‌روۆشکی

خودانی نیمتیاژی

محمد محسن

سه‌رئقیسه‌شان

خالد دیره‌شی

Tel: +9647504642107

xalidderesi63@yahoo.com

ده‌سته‌کا نقیسه‌شان:

د. ناشتی عه‌بدو له‌جه‌کیم

محمد عبودولا نامیدی

یوسف محمد سعید

سه‌ردار هیتوتی

راسته‌کرن و قینداچوونا نه‌زمانی:

جه‌میدی بامهرنی

ده‌رنیختستا هونه‌ری (دی‌زاین)

عه‌لی جه‌فزوولا

alirekany69@hotmail.com

Tel: +964 7504226413

نه‌درئس:

نامیدی - کانیا مالا

نقیسینگه‌ها ده‌وک/

ماسیکن - نیزیکی دیرا نه‌رمه‌نا

سیلاف لسه‌ر تورا نیفتنه‌رتیتی:

www.amedye.com

www.kdp-leqa18.com

Tel: +9640627633369

چاپخانه خانی - ده‌وک

گورباتشوف ئاگەھدارىيى ددەت: ھەمى تىشت ۋەسا دياردكەن كۆ دونيا يا خۇ بۇ شەرى بەرھەقدكەت

تريم موگەن، داگ بلادە، نەروىچ
۲۷ / ۱ / ۲۰۱۷

ميخائيل گورباتشوف ، دوماھيك سەروكئ ئىكەتيا سوفىەتا بەرى

ميخائيل گورباتشوفنى (۸۵ سالى) سوفيت و
رۇژھەلاتى ئەورۇپا بۇ رۇژئاقا فەكەرن، كۆ
دواری پراكتىكدا بۇ ئەگەرى كەفتنا ئىكەتيا
سوفيتى و دویمایهاتنا شەرى سار.
ل دەمى شەرى سار، دونيا لسەر لىقا قەومينا
شەرەكن نوبىيى دونيايى بوو و ترسا براندنا
مرۇقا ب چەكى ئەتومى ھەبوو.
ل دویمایهيا نىقا دويى ژ سالىت ھەشتيا،
پىچەك ئەف رەوشە تەنابوو و سەخمەراتى
رىكلىگرتنا بكارئىنانا چەكى ویرانكەر پىكھاتن
لسەر چەكىت ئەتومى ھاتنە ئىمزاكەرن.

سەرۇكى دویمایهىيى يى سوفيتى، ژ پاشەرۇژى
يى ب ھىقى نىنە.
رەوشا نافبەرا ھىزىت گرگەر ژ رەوشەكا خراب
بۇ خراپتر يا چووى.
گورباتشوف بۇ مەگازىن/ گوڧارا تايم
يا ئەمريكى نقيسىه: ئاش خۆشكەریت
پرچەككەرنى و سنەتكاریت چەكى يى
دەستەتفا ددەنە خۇ.

نەخۆشەكەن.
گورباتشوف لسەر نقيسىنا خۇ بەردەوامدبیت
و دبىزىت، دونيا يا ژ ئاستەنگا پىرۇى.
سیاسەتفان بىچارە و شاش ماينە. چارەکرنا چ
ئارىشا ژ سباسەتا ھەڧرکيا خۇ پرچەككەرنى

يا ل سەر لىقافەومينا شەرى سار، کو ھەر
پىشەوخت يا دەستپىکرى. نە ئەو ئاوازا
نەخۆشا دناڧبەرا رۇسى و رۇژئاقا داپە
گورباتشوفى دلگەندکەت، بەلکو ئەو چەك
وربازىت دبیت بېئىن بكار ئىنانن دلئى وى

نيزىکتر بۇ ڧرکرنى
براستى ئەفە نەجارا ئىکى يە سەرۇكى
سوفيتى يى بەرى ئاگەھدارىيى لسەر
رەوشىت شەرا و تىکەلىت رۇسى و
رۇژئاقا ددەت. ل سالا ۲۰۱۴ يى گۆت دونيا

رونالد ريگان، سەرۆکی بەرێ یێ ئەمریکا

نابیت هه‌فێکی لسه‌ر به‌یته‌ کهن. گۆر باجۆف لسه‌ر نفیسه‌نا خوۆ به‌رده‌ و امده‌یت و دبێژیت: هه‌لیخسته‌نا (پیشه‌نارا) بریاره‌ کا هۆسا هه‌که به‌یته‌ کرن تفتیا ژ لاین دونه‌لد ترامپی و فلادیمیر پوتینیه‌ ییت، سه‌رۆکیته‌ وان هه‌ردو وه‌لاتا کوۆ پتر ژ ۹۰٪ عماریت چه‌کێ ئەتومی ل دونه‌یای ییت وانن و ژبه‌ر وئ ئیکێ پشکا مه‌زنا به‌رپساریه‌ دفتی واریدا لسه‌ر ملیت وانه‌ و ده‌می بریاردانن و کریاری نۆکه‌یه‌.

«فی دیواری به‌هرفینه‌» رۆنالد ریگان گوتاره‌کا بنافۆده‌نگ ل سالا ۱۹۸۷ ئی ل به‌رلبنی پشکیشکر بوو و تیدا داخاز ژ میخائیل گورباچۆفی کر دیواری به‌رلین به‌هرفینه‌یت. دوی سالتیدا وان کومبوون لسه‌ر ژ چه‌ککرنا ئەتومی کرن.

وینه‌ ژ

AFP PHOTO / MIKE SARGENT / NTB scanpix

قیامه‌تن» دیار دکه‌ت کو زیده‌بوونا بازا مله‌ته‌رئسین و گوتنیت سه‌روکی نوینی ئەمریکا دونه‌لد ترامپی ترسه‌کا مه‌زنن، گۆر باجۆف منیکاره‌ سینه‌یه‌که‌ ددویمه‌یه‌ نه‌قه‌بێ (توتیلێ) دا ده‌رکه‌فیت.

دبێژیت تفتیا دونه‌لد لسه‌ر دیالوگا سیاسی به‌رده‌وامیته‌ و سه‌رکیش گرانیی بیخه‌نه‌ سه‌ر ئاسته‌نگکرنا شه‌ری. لبه‌ر هه‌فێکیا خوۆچه‌کرنی فیه‌رن و عماریت چه‌کی کیمکه‌ن. دبێژیت بنبرکرنا ته‌رورئ به‌س نینه‌ و دوئ باوه‌رئدایه‌ کو چ ئاریشیت مه‌نیت دونه‌یای ییت وه‌کی ژاریی. ژینگه‌ه‌ مشه‌خه‌تبوون، پرپوونا مرۆفا و کیماسیا شیانیته‌ ئابووری ب شه‌ری چاره‌ نابن. دیسا دبێژیت دفتیت سه‌روکیته‌ وه‌لاتیت ئەندام د جقاتا نه‌ناهیانه‌ ته‌ویدا و مله‌تیت ئیککرتی، کو به‌یترترین ئۆرگانه‌، کومبێن، بریاره‌کێ ئیمزاکه‌ن و تیدا ته‌که‌زیی لسه‌ر هه‌ندئ بکه‌ن کو شه‌ری چه‌کێ ئەتومی ب چ ره‌نگا نه‌یته‌ قه‌بیلکرن و چ ده‌مه‌کی

بله‌زتر نینن. پیدفیه‌ راوه‌ستاندن و پاشدابرنا هه‌فێکیا خوۆ پرچه‌ککرنی ل سه‌ری لیسته‌ ره‌وشتیت پیدفی چاره‌کرنی دانین.

ئه‌و نه‌ی بته‌ییه‌ دفتی دلگرائینه‌دا، به‌لکو دوه‌ی هاته‌ دیارکرن ئه‌و سه‌ه‌تا نافلینای سه‌ه‌تا رۆژا قیامه‌تن ل سه‌ر دو ده‌قیقه‌ و نیشا به‌ری نیف شه‌ف هاته‌ بارکرن. ئەفه‌ نیشانا وئ ئیکینه‌ کو ترسا بکارئینانا چه‌کی ئەتومی و ده‌رده‌سه‌ریت دی ییت دونه‌یای یازیده‌بووی. بازا ترس ل ده‌می شه‌ری سار ژ سالا ۱۹۵۰ وه‌ره‌ هه‌نده‌ بلندنه‌بوویه‌، ئەف چه‌نده‌ لدویف دیتنا فه‌کولینفانا و ئەکادیمیته‌ سه‌ه‌تا رۆژا قیامه‌تن باردکه‌ن. پانه‌زه‌ که‌س ژوانا وه‌رگرت خه‌لاتی نۆبه‌لن یی ناشتین.

سه‌ه‌تا رابوونا قیامه‌تن بو نیفا شه‌فی تیزیکتر لیه‌ات.

دفت هه‌فکاری به‌یترن

گۆر باجۆف پیچه‌کی د پشته‌فانیکرنا سه‌روکی رۆسی فلادیمیر پوتینی دا دو دلپوویه‌، به‌ری نۆکه‌ یی ده‌ستدانه‌سه‌را نیفگیزتا قرم و سیاسه‌تا دژوارا ده‌رفه‌یا رۆسی ب هیشیوو. لئ هه‌روه‌سا گۆتیه‌ که‌س ژ پوتینی باشر به‌رژه‌وه‌ندیته‌ رۆسیا ناپارێزیت.

دیسا گۆر باجۆف ژ ئیخسیربوونا ئەمریکا و رۆژنفا د هه‌زا سه‌رکه‌فتنا ژ فه‌رژا هه‌رفته‌نا سوفتی ل سالا ۱۹۹۱ ئی چییوو دترسیت.

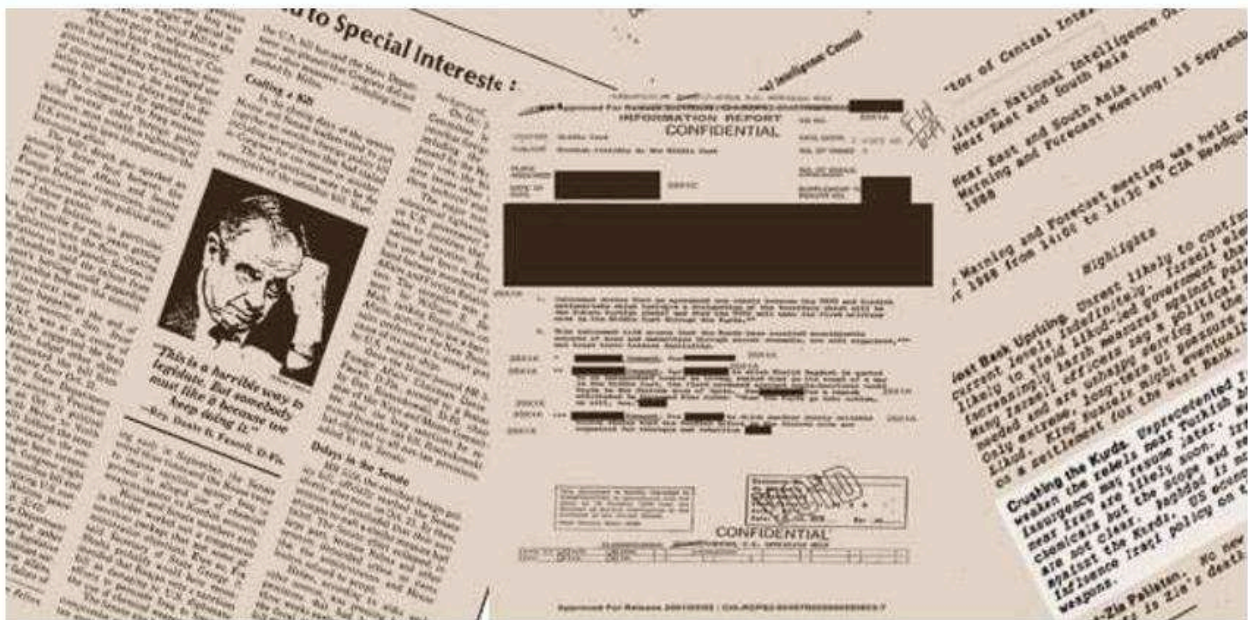
دبێژیت نۆکه‌ کاریت ب ترس یی دبن. دتایمدا دنقیسیت: نۆکه‌ که‌س و ده‌سکه‌هیت له‌شکه‌ری پتر یی له‌هورۆیا ده‌ین به‌هکرن و چه‌ک و له‌شکه‌ری ناتو و چه‌ک و له‌شکه‌ری رۆسی پتر ژ هه‌روه‌خته‌کی به‌ری نۆکه‌ پتر ل به‌ریک ده‌فانه‌یه‌. سیاسه‌تفان و سه‌رکیشیت له‌شکه‌ری پتر د دۆژمنیه‌دا ده‌رینه‌ و سه‌روه‌به‌ریت له‌شکه‌ری یی ب ترستر لیده‌ین. کومه‌نتاتور و کارمه‌ندیته‌ تلغزیونا ژی دپشکدارن د دروستکرنا فن ره‌وشتا دۆژمنیه‌دا. هه‌می تشته‌ک وه‌سا دیارده‌ت کو دونه‌یا خوۆ بو شه‌ری به‌ره‌فدکه‌ت.

ئۆمید ب دونه‌لد ترامپی

زیده‌باری هه‌ندئ کو «سه‌ه‌تا رۆژا

سی ئای ئەی پیشنیارکربوو نه هیلان کورد بچنه کهرکیک و میسلّ

سی ئای ئەی: ۲۲ سەرله شکه ریّت ئیراقی بۆ دروستکرنا له شکه ری کوردی هاریکاریا مه لا مسته فا کریه

ڤه گومازنن بۆ به هیدینن: سیلاف

ژێدهر: مالهیری رووداو

ئهف دۆکۆمێنته پشکه کن ژ وان ۱۳ ملیون دۆکۆمێنتیت ده سگه ها خه بهرداریا (سیخوریا) ئەمریکا دگه ل ئاشکراکرنا فان دۆکۆمێنتیت خو بیت نه په نی دگیتالکرین. ئەڤه پشکه کن ژ وان دۆکۆمێنتیت کو بهری نوکه ل ناف ئه رشیقی ل سه ر کاغه زی ده ست وه لاتین ئەمریکی دکه فتن.

لدویف دۆكۆمیتته كا نازانسا خه به دراریا نه میکی کو دیروکا ۱۱/ تیرمهها ۱۹۵۰ یئ ل سه ره، ل روژا ۲۴ یئ گولانی، مهلا مستهفا بارزانی و هندهك ژ نالیگریت وی ل جههكئ نه پهنی جشینهك دگه ل هژماره كا، كو نه هاتیه زانین چهندن، سه ركیشیت كورد کریه. لدویف وی دۆكۆمیتتنی نهو كومبوون ل جههكی ل سه ر توخیین ئیران و ئیراقن هاتیه كرن. دۆكۆمیتت ئافرین ددهته وی ئیكئ كو ئارمانجا كومیینی به حسكرن ئیكگرتنا كوردیت ئیران و توركیا و ئیراق و سورین بوو، دا دهولهته كا سه ربخو ئافاكهن، كو دبیت نه میكا زی یا پئ رازیبیت. د وی دۆكۆمیتتا نه پهنی دا ئافری ب وی چه ندی زی هاتیه كرن كو روژا ۲۵ یئ گولانی سن كه س (كو ئافیت وان نه هاتینه زانین) ب نوینه ریا مهلا مستهفا ل باژیری باكۆ ل ئیكه تیا سوقیه تی ده ركه تینه ئارمانجا وان به لافكرنا پروپاگاندیت د ئاف كوردیت ئیراق و توركی و سورین دا بوو. و هه ر ئیك ژ وان نوینه را زی بو هه ر ئیك ژ فان وه لاتیت ل سه ری هاتینه دیاركرن هاتیه هنارتن. د ئافا راپورتی دا ئافن ژیدهری كو پیزانین ژی هاتی هاتیه ره شكرن و ئافریدایه فئی ئیكئ كو لدویف پیزانینت وان مهلا مستهفا

ژ چهك و جه بلخانیه یی داینه بارزانی ل ده فه را ... ل ئیراقی (ئافن) ده فهری دنافا دۆكۆمیتتنی دا نه اتیه خویندن). دۆكۆمیتتا ده سگه ها خه به دراریا نه میكا ئافرین ددهته فئی چه ندی كو «مهلا مستهفا ی رائید به كر شوكری هنارتیه ده فه را بارزان دا سه ره له دانه كئ ل دژی حكومه تا ئیراقن ریکبختیت». نهو راپورت ئاشكرا دكه ت «هه تا ۲۰/ ئیلونا ۱۹۵۰ یئ له شكه ری ئیراقن ل رائید به كر دگه ریا دا بگرن. د دۆكۆمیتته كا دیترا زی كو میژوویا ۱۹۵۱/۷/۵ یئ ل سه ره، ئافری ب دروستكرنا هیزا كوماندویا كوردی - نه رمنه نی ده تیه كرن و مه شقا هیژیت كوردی ل نئریك چاپی ئاگریه و كه مپا هیژیت نه رمنه نی زی ل یه ریفاننیه (پایته ختن نه رمینیا)، لدویف وی دۆكۆمیتتنی «بنگه یئ هیژیت كوردی ژ لایئ میلانم نه لیکسانده ر سادیه ف (یان سادزابایه ف) سه ركیشی لی ده تیه كرن كو ئیكه له یه كا به یز دگه ل مستهفا بارزانی و فه رماندیت وی ل باكۆ هه یه.» دۆكۆمیتت ئافرین ددهته هندی كو «هژماره كا فه رمانیتت نه پهنی بو وه رگرتنا چه كدارا و فه گوه ازتن و ره وانه كرنه وان بو ده فه ریت كوردی و نه رمینیا ل روژه لاتن ئافین.»

نوکه ل باکویه. د ئاف راپورته كا دیترا هه بفا چریا ئیكئ یا هه ر وی سالیئا هاتیه، حكومه تا ئیراقن فه رماندایه كو عه شیره تیت هه رکی و سورچی و شیروانی و مزویری ل چیا به یته خاری و ل ده فهریت تیزیکی دیانا، ئانكو سن میلان ل ژوری ره واندوزی به یته ئاكنجیكرن. لدویف راپورتی ئارمانجا حكومه تا ئیراقن ژ فئی فه رمانی نه وه كو حكومه ت بشیت جاسوسی ل سه ر وان بكه ت و مهلا مستهفا بارزانی ب سانه ی نه شیت خو بگه هینیه سه ركیشیت وان عه شیره تا.

چیکرنا له شكه ره كئ كوردی ل نه رمینیا

د ئافا دۆكۆمیتتا دا راپورته كا نه پهنی ده تیه ئاشكراكرن كو كیمتر ژ هه یفه كئ به ری راپورتا پتشین هاتیه هنارتن، كول ۲۰/ چریا ئیكئ ۱۹۵۰ یئ هاتیه هنارتن. و تیدا هاتیه «مستهفا بارزانی مژویلی ریکخستنا سوپایه كئ كوردیه ل نه رمینیا» و ستافئ سه ره له شكه را ژ ۲۲ سه ره له شكه ریت به ری ییت له شكه ری ئیراقن و هژماره كا شیره تكاریت سوقیه تی پیک ده یتن.

دنافا دۆكۆمیتتا دا ئافن هژماره كا وان فه رماندیت له شكه ری هاتینه و ژ وان زی: رائید عه زیز محمه د كو لدویف دۆكۆمیتتنی شیره تكاری سه رپشكئ مستهفا بارزانی یه و به ری زی ل میسل دنافا هیزا له شكه ری ئیراقن دا بوو، كاپت عه باس حه مید، لدویف دۆكۆمیتتنی به ری ل باره گه یئ له شكه ری ئیراقن یئ ل سلیمانی بوو، میلانم داوود ره نیس مه حمود. میلانم سه عید هه ژار. میلانم چه عفه ره فخری ده ندوك. لسه ر شول و فه ركاریت هه ر سن كه سیت دویمه یی ییت ئافا لیستئ چ پیزانینه ك نه هاتیه دان. د پشكه كا دیتر یا دۆكۆمیتتنی دا ئافری ب وی چه ندی هاتیه دان كو ئیكه تیا سوقیه تی ل فان دویمه یا هژماره كا نه دیار

CLASSIFICATION ~~SECRET~~/CONTROL, U.S. OFFICIALS ONLY
Approved For Release 2001/03/05 : CIA-RDP82-00457R005600590003-7

INFORMATION REPORT
CONFIDENTIAL

COUNTRY: Middle East
SUBJECT: Kurdish Activity in the Middle East

CD NO. 25X1A
DATE DISTR. 2 SEPT 50
NO. OF PAGES: 1

NO. OF ENCLS. (SEE ENCL. RECORD)
SUPPLEMENT TO REPORT NO. [REDACTED]

25X1X
1. Informant states that an agreement now exists between the USSR and Kurdish nationalists which includes a designation of the territory which will be the future Kurdish state, and that the USSR will make its first military move in the Middle East through the Kurds.
2. This informant told source that the Kurds have received considerable amounts of arms and ammunition through secret channels, are well organized, and trust their leaders implicitly.

25X1A * [REDACTED] Comment. See [REDACTED] 25X1A
25X1A ** [REDACTED] Comment. See [REDACTED] 25X1A in which Khalid Seghah is quoted by an independent source as having stated that in the event of a war in the Middle East, the first movement against Anglo-Americans would begin in the Jazirah area of Syria. See [REDACTED] 25X1A for a remark attributed to Subhaid Hilar Aulahi: "When the Kurds go into action, we will, too."
25X1X
25X1A *** [REDACTED] Comment. See [REDACTED] 25X1A in which another fairly reliable source states that the Kurdish tribes in the Jazirah area are organized for sabotage and rebellion [REDACTED] 25X1A

This document is hereby regraded to CONFIDENTIAL in accordance with the letter of 10 October 1978 from the Director of Central Intelligence to the Archivist of the United States. Next Review Date: 2008

Document No. [REDACTED]
No Change in Class. [REDACTED]
Class. [REDACTED]
Date: 10 JUL 1978 By: [REDACTED]

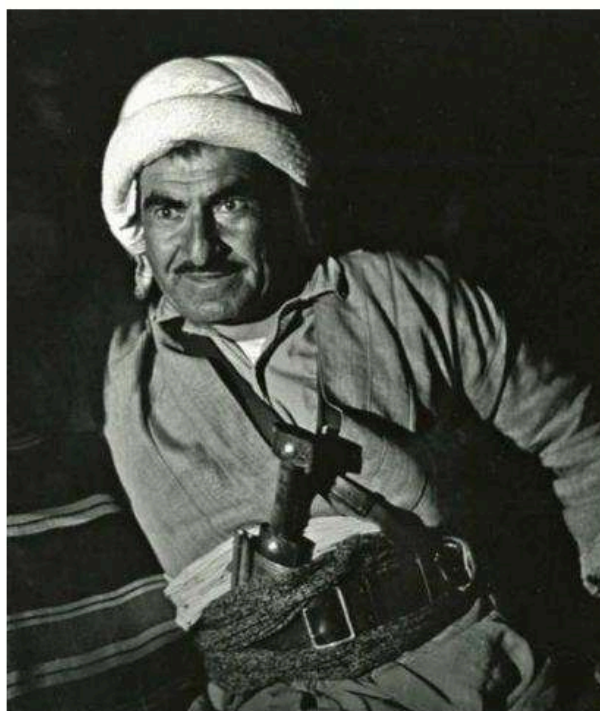
CONFIDENTIAL

CLASSIFICATION ~~SECRET~~/CONTROL, U.S. OFFICIALS ONLY

APPROVED FOR RELEASE 2001/03/05 : CIA-RDP82-00457R005600590003-7

ئیکەتیا سوڤیەت و دەولەتا کوردی

رپورتەکا تیر و تۆیا دەسگەها خەبەرداریا ئەمریکا کو دیروکا ۱۹۵۰/۹/۵ ل سەرە، وی ئیکتی پشتراستدکەت کو چەلەنگیەت هیزیت «ناسیونالیستیت کورد» ژ لایئ روسیا فە دەینە پشتهفانیکن. لدویف راپورتی پشتهفانی و پالدانا رۆسا بۆ فان رەنگە چەلەنگیا د فان سئ مەهیت بووریدا زیدەتر بووینە. راپورت ئافری ب فئ ئیکتی ژ د دەت کو ئیکەتیا سوڤیەت کوردا پالدەت دەولەتەکا خۆسەر ئافاکەن.

چوونا مەلا مستەفای بۆ بەیروتن

د پشکەکا دیترا وی دۆکۆمیتنتی دا هاتیە «لدویف راپورتی، مستەفا بارزانی بۆ شیورمەندین چووێه موسکۆ و پاشی یئ چووێه بەیروتن و ل ویری ژێ خۆ گەهانیدیە هۆمارەکا مەزنا بەرپرستی کوردیت سورین. لدویف دۆکۆمیتنتی هۆمارەکا کوردیت ئیرانی ژێ سەرەدانا بەیروتن کریه و ل ویری دگەل بەرپرستی رۆسی کومبووینە. ژ بلی فئ ئیکتی دەیتە گوتن کو کوردیت دیمەشقن سەخمەراتی چیکرنا هیزەکا پارێزانی مژویلی کومکرنا مرفانە (هاریکاریا) دا بشین شەپی بۆ کوردستانەکا خۆسەر بکەن، کوردیت کومونیسیت ژێ مژویلی کرینا چەکینە ژ ئیراقی.

رپورتا دەسگەهێ خەبەرداریا ئەمریکی پشتا خو ب نوچە و راپورتیت رادیویا کومارا دیموکراتا نازەربایجانی گەرمەدکەت کو د راپورتیت خو دا دبیزیت، هیزیت پارێزانی کوردا ییت هاتیە پیکنیکان و پشکەکن ژ شورشە چەکداریا نەتەوی کورد. راپورتەکا دیترا وی رادیویئ بەحسێ وی چەندی کریه کو هزرا کوردستانا خۆسەر هزەرەکا بنەجهه و ئەندامیت پارتا دیموکراتا کوردستان هاتیە ناگەهدارکن خۆ بۆ هەوێه ل شەکەری ل دژی ئیمپریالیستا بەرەفکەن. د ناف وی دۆکۆمیتنتا ۱۱ بەرپەیدا هاتیە کو هیزیت

کورد ل نەخچەفان ل ئیزیک تخویستی دناڤەرا سوڤیەت و ئیران و تورکیی مەشکریه، وه کو دیارنەوهیز بئ ئاریشە عەشیرەت کوردیت ئیرانی و ئیراق و سورین دینیت. ل سەر بەرەفبونا بارزانی ل ئیکەتیا سوڤیەت د ناف دۆکۆمیتنتی دا هاتیە «هەبوونا مەلا مستەفای و ۵۰۰ هەتا ۷۰۰ کوردیت بارزانی ل ئیکەتیا سوڤیەت ریک بۆ کومەکا راپورتا خۆشکریه کو تیدا بەحسێ وی چەندی بکەن کو بارزانی ب پشتهفانی و هاریکاریا سوڤیەت چ نەمایە هیزێ ل ئیران و ئیراق فەلغینیت.

کومارا کوردستان ل مهاباد

دنافا سئ دۆکۆمیتنتا بەحسێ فەلغینیت رۆسیا ل ژوری رۆژئافین ئیرانی دەیتەکن. د نافا ئیک ژ دۆکۆمیتنتا کو رۆژا ۱۹۴۶/۷/۲۵ دەرکەتیە، بەحسێ وی چەندی دەیتەکن کو «ئاخفتنەک هەیه کو سوڤیەت هیزیت خۆ ل سەر تخویستی ژوری ئیرانی زیدەکرینە». د پشکەکا دیترا وی دۆکۆمیتنتی دا و ب پشکەرمیا وان پێزانیت لئک حکومەتا ئیرانی هەیهاتیە «هیزیت کوردی ب رەنگەکن سەرکەفتی ل سەر بزاقیت خۆ بۆ کۆنترۆلکرنا دەفەریت نازەربایجانی پشخەدچن کو کورد ب کومارا نوی ژدایکبوویا کوردستان نەفکەن. لدویف راپورتا مروتا دیموکراتیت نازەربایجانی د لئوژبووتیدا، یا ژ جەنەرالهکن مەزن و بەرکەتی ئیرانی شەقە چیدیست سوڤیەت سەمتا پشتهفانیا خۆ ژ دیموکراتیت نازەربایجانی بۆ کوردا فەگوهیزن و بگوهیزن».

د نافا دۆکۆمیتنتەکا دیترا، کو دیروکا ۱۹۴۶/۲۰ نادارا ۱۹۴۶ ل سەرە، بەحسێ سیرەیا تورکی ل سەر فەلغینیت سوڤیەت ل ژوری رۆژئافین ئیرانی دکەت و د نافا وی دۆکۆمیتنتا دوو بەرپەیدا هاتیە «بالیوزخان ئەمریکا ل موسکو باوەردکەت کو ئەو بەحس و گوتنا د نافا میدیا سوڤیەتی دا بەلافبوی ئافریه بۆ پروپاگەندەکا پسرەیا بزاقیت رۆسیا دا کوردستانا ئۆتۆنۆم ئافاکەت. لدویف بالیوزخانەیا ئەمریکا ل ئەنقەرە ژێ، بەرپرستی کاروباریت دەرفەییست تورکیا باوەردکەن کو فەلغینیت نوکە ییت لەشکەری رۆسی ل ئیرانی د بنیات دا بۆ پشتهفانیکرنا تەفگەرەکا کوردینە ل ئیراقی، نەکو ب رامانا بەرەفکاریی ییت بۆ دەستپیکرنا شەری ل دژی تورکیا».

پرسگریکا کورد و نازەریا

ئیک ژ دۆکۆمیتنتی دەسگەها خەبەرداریا ئەمریکا بەحسێ نەرازبوونا دەستهلاداریت مهابادی ژ ئیکەتیا سوڤیەت دکن. د ناف وی دۆکۆمیتنتی یا ل هەیفان نیسانا سالا ۱۹۴۶ ل دەرکەفتی، ئافری ب هندی هاتیەکن کو «دەستهلاداریت کوماری هزرکەن رۆسیا نەو ییت بئ هیفی کرین». لدویف وی دۆکۆمیتنتی: «سوڤیەتیا گوتیە سەرکیشیا کوردا، ئیک؛ نابیت چ ئاریشە د ناڤەرا کورد و نازەریا دا بقەومن. دوو: ئەو دەفەریت دکەفە ناڤەرا هەر دوو ملەتا (نانکو دەفەریت تیکەل یان ژێ ییت ئاریشە ل سەر) دقت ب هەفشکی بهینە ریفەرن. راپورت ل سەر زاری بەرپرستی کورد دەتە دیارکن کو «سوڤیەتیا هەمی تشت دایە نازەربایجانیا وهک تانک، چەک و توپ، لئ بتنی ئەم ژ هەژی تەنگی دیتینە». د هەر وی دۆکۆمیتنتی دا ئافری ب وی پیکهاتنا د ناڤەرا کومارا

Iraq Sanctions Yield to Special Interests in Senate

Omnibus foreign policy legislation imposing sanctions against Iraq was buried under the weight of special interest concerns on Capitol Hill in the closing hours prior to adjournment.

Although both chambers of Congress had voted by overwhelming margins to sanction Iraq for its alleged use of chemical weapons, the actual legislation fell victim to delays and to demands by members for special deals. The collapse of the Iraq measure killed several other foreign policy measures, most notably a tightening of U.S. arms sales laws in response to the Iran-contra affair.

The bill's death also sparked an unusually bitter feud between the House Foreign Affairs and Senate Foreign Relations committees, raising new questions about the political status of those panels.

Foreign Relations, in particular, has had trouble for two years getting its legislation onto the floor, creating frustrations on both panels. Sources in both chambers said the fallout from this year's bottling could jeopardize the relationship between the committees well into next year.

As often happens at the end of congressional sessions, Sen. Jesse Helms, R-N.C., was at the center of action. While he supported the Iraq measure, Helms lodged other objections that prevented the bill from reaching the Senate floor Oct. 21.

Although the State Department opposed the Iraq sanctions, President Reagan, during an Oct. 21 political campaign trip with Helms to North Carolina, personally lobbied the senator on other issues related to the omnibus bill. Hal Regan has succeeded in winning Helms, Congress might have passed both the omnibus bill and another measure authorizing U.S. contributions to United Nations peace-keeping forces (Story, p. 3142).

Even so, a senior State Department official said that "we escaped rather well" from the last-minute legislative quagmire. J. Edward Fox, assistant secretary of state for legislative affairs, voiced disappointment at the failure of

—By John Felton

the U.S. bill but said the State Department was pleased that Congress did not enact other measures — including items pushed by Helms.

Crafting a Bill

In the closing days of the session, House and Senate leaders tried to put together an omnibus foreign policy bill including several items that had stalled in Congress for one reason or another.

The Iraq sanctions were to be the centerpiece of the omnibus bill. Staff

"This is a horrible way to legislate. But somebody must like it because we keep doing it."

—Rep. Dante B. Fascell, D-Fla.

ing early in September, the Senate voted three times and the House twice to impose sanctions against Iraq to protest its alleged use of chemical weapons against its Kurdish minority.

House and Senate members early in October worked out a compromise sanctions package that met some administration objections. Even so, Fox said Secretary of State George P. Shultz probably would have recommended that Reagan veto a sanctions bill as damaging to U.S. diplomatic efforts to persuade Iraq to forswear the use of chemical weapons.

The Senate also had attached the compromise sanctions package to the tax extension bill (HR 4933). Iraq

background, Weekly Report, p. 2983.

On Oct. 20, House Foreign Affairs Committee leaders produced their omnibus foreign policy bill (HR 5550), including the Iraq sanctions. As passed by the House later that day by voice vote, the bill had provisions on Iran, Helms' chief issue, Iraq, most of them technical matters.

The major non-Iraq item was a substantial tightening of restrictions on U.S. government or private arms sales to countries that support international terrorism. Every provision but one had been worked out beforehand between members of the Foreign Affairs and Foreign Relations committees. The exception was an amendment by William S. Broonfield, Mich., ranking Republican on Foreign Affairs, putting into law a ban on arms sales preferences for New Zealand because of its refusal to accept port calls by U.S. nuclear ships.

Once the House passed HR 5550, Foreign Affairs Chairman Dante B. Fascell, D-Fla., acceded to a demand by Dan Rostenkowski, D-Ill., chairman of the Ways and Means Committee, that the Iraq sanctions be removed from the tax bill. Rostenkowski had objected to all non-tax provisions added by the Senate.

Delays in the Senate

HR 5550, the omnibus foreign policy bill, officially reached the Senate shortly after noon on Oct. 21. By then, senators had concluded that their own attempts to craft a similar measure had failed. The Senate effort collapsed, in large part, because Helms and other senators demanded action on items that the administration and House leaders refused to accept.

Helms, according to aides and other sources, was pressing for two provisions that had been blocked three weeks earlier during action on the fiscal 1989 foreign aid spending bill (HR 4957). One Helms provision would have curtailed legal immunity for foreign diplomats in the United States. Another would have delayed a deal under which China is to launch three U.S.-made satellites. (Weekly Report, pp. 2771, 2840)

Oct. 25, 1988 — PAGE 3141

کوردستان و نازهربایجانی دا هاتیه کرن. پشکه ک ژ پیکهاتنی ته فیه: «کورد وه نازهریا داخازا دهستهلاهتاکا خورقیه برنی د نافی تخویبسه دوهلتهایرانی دا دکهن». د پشکه کا دیترا دۆکۆمیتنی دا هاتیه «چ دانوستاندن د نافهرا کوردا و حکومه تا نافهندی دا نه هاتینه هه لیخستن». بهلنی شاندی نازهریا بۆفانن نه حمهد قهوامی سه روکوه زیری وی ده می یی ئیرانی بینن و ب وی هیقیی دی بهر ب ته هراتیقه دهنه ری و دناف کومبوونی دا دی دانوستاندنا ژپیش کوردا ژیفه کهن.

لدویف دۆکۆمیتنا دهسگه ها خه بهرداریا نه میکی، د پشکه کا دیترا پیکهاتنی دا هاتیه: هه که قهوام یی لسه ر سوزیت خوییت دیموکراتیکرا ئیرانی رژییت، دی ئارنیشا کوردا ژ ی پیشوهخت هیته چاره کرن.

دۆکۆمیتنا سیی لدر کومارا کوردستانی ل هه یفا ته باخا/ ۱۹۶۶ ئی ده رکه فقیه، نانکو چار هه یشان بهری هه لوه شیانا کوماری. د وی دۆکۆمیتنی دا نافیری ب دان و ستاندنه کئی دنافهرا نه حمهد قهوامی سه روکوه زیری وی ده می یی ئیرانی دگهل بالیوزی نه میریکا ل ته هراتی هاتیه کرن و تیدا هاتیه کو قهوام «فی جاری دی ب رژی و گرانی سییه ی هه مبه ر کومارا دیموکراتیا نازهریا وه رگریت و سه ره ده ریی دگهل که ت، هه که چ فه ریژر دانوستاندنی نه چییوون هنگی ئیرانی نه چارن هیژی بکاریینن دا نازهربایجانی فه گه ریپنه سه ر ناخا ئیرانی. قهوامی ئاشکراره یی ژ ی «نه وه نهمیا جارا دیتر هه مبه ر نازهریا هاتیه دیارکرن بتنی ژبه ر هندئی بوو کو باوه ری ب شیانیته له شکه ری ئیرانی نه بوو، لی نوکه وی باوه ری ب له شکه ری ئیرانی هه یه». پشتی ریکه فتنا روسیا و وه لاتیته روژنافا و ئیرانی، هیژیته ئیرانی ل نافهراستا هه یفا کانوینا بچویک و پشتی هه لوه شیانا کومارا دیموکراتیا نازهربایجانی هاتنه نافی باژییری مه ابادی.

کوردیته ئیرانی و سووریی د نافی وان راپورتیته سی ئای نه ی به لافکرین دا، راپورته کئی ژ وان دیروکا ۲۸/ چریا ئیکن/ ۱۹۶۶ ل سه ره و نافیری ب تیکه له لیته نافهرا کوردیته ژوریی سووریی و کوردیته ژوریی ئیرانی دده ت. لدویف راپورتا دهسگه ها خه بهرداریا نه میریکا، پیتریا هاتن و چوونا نه پهنی ب ریکا چیا دهیته کرن. نه وه دۆکۆمیتنی فی ئیکن ژ دده ته دیارکرن، کو: ژبلی چه ک و فیشه کا، جلکیت کوردی ژ ی ل کوردستانا ئیرانی ب ریکا تورکیا دهیته هه رتن بۆ ژوریی سووریی و ب وی ریکن پیگوه ژرکانا هژماره کا زیده یا په ییکا ژ ی دهیته کرن و پشکا مه زنا وان نه زمانئ فارسی دهیته نفیسین و ل سه ر رهوشا هه فپشکا کوردا وان بالدهن.

فه له و دوهلته کوردستانی د پشکه کا دیترا وی دۆکۆمیتنی دا نافیری ب هندئی هاتیه کرن کو عزیز ناغا په عقوب سه رکیشنی کلدانیته سووریی یی بهیشی

بوو کو ل دویمه یی دی ل ژیر که لامچا بسورمانا (دبیت نارمانج ژ ی بسورمانیته عه ره ب بن) نازابیت و لدویف عزیز ناغای: نه وه دوهلته کوردی یا دی سوقیهت دروستکهن، دی پشکه کا ژوریی سووریی ژ ی که فیه بهر و هه تا بههار بهیته دی ئالیی سوقیهتی لسه ر وی دوهلته یی هه ژیت. د وی دۆکۆمیتنی دا نافیری ب دو که سیت کوردیته ژیری ژ ی هاتیه کرن کو ئیک ژ وان عه بود ناغاین کوشموکی و نه وی دیتر ژ ی هه لی ناغا کاکه خانه.

لدویف دۆکۆمیتنی عه بود ناغا، که سه ک ب نافی و دهنگن کورده ل میسلئ و دیژیته: مه لا مسته فالین د رهوشه کا باش دا ل ژوریی ئیرانی و نوکه یی بوویه پاشا یان جه نه رال، ههروه سا نافیری ب فی ئیکن ژ ی دده ت، که سئ سه رپشک بۆ هاریکاریی و تیکه له یا دنافهرا ته فگهرا کوردی ل ئیراقی، ترکی، سووریی و لوینانی، دگهل روسیا که سه که ب نافی ته حسین عیونی و خه لکی که روکیکی یه و ژیی وی ۵۰ سالن و قانونا ل نیسته بولنی خاندی و نه زمانئ عه ره بی و کوردی و ئینگیزی و فه ره نسی و نه لمانی دزانیته.

شوره ش ب پشته قانیا زه لامئ سمبیل بوئ وه کی د نافی دۆکۆمیتنی دا دیاردبیت، هه لی ناغا کاکه خان، ناغاین ده فهرا هه فلیری، باوه ریه کا موکوم ب دوزا گه لی کورد و

14/4/974

To Dr. Henry Kesinger
Dear Friend

We hope that you accept this
Kurdish-made wedding present with
our best wishes for you and Mrs
Kesinger and our hope for full success
in your political and non-political life.

With my best regards
friendly yours
MUSTAFA BARZANI

Wedding gift - necklace

گوهورپنیت روژه لاتن کوردستان هه بوو. د داخوایانه کا عه لی
ئاغایدا هاتیه: بلا باشر کورد خو ریک بیخن، چونکی گوهورپنه کا
مهزن ل بهارا بهیت دی چیتیت. ههروه سا یا هاتی: مه جاره کن
ل دژی بریتانیا و جاره کن ژی ل دژی ئیراقن، سه ره له دان کریه،
به لن ئیجاری ئه م بتن نینین، ئیجاری زه لامن سمبل بو ق دگه ل
مه دایه (نانکو جوزف ستالین، سه رکیشی وی ده می ئیکه تیا
سو فیه تی و پارتا کومونیس تا سو فیه تی).

کانا سفری و خو سه ریا کوردستانن

روژا ۲۵ شواتا ۱۹۶۹ ئی ناژانسا خه به رداریا نه مریکا، راپورته ک
به لافکرینه و د ناف وئ راپورتن دا به حسن فه دیتنا کانیه کا
مه زنا سفری ل ژیریا کوردستان دکه ت. د راپورتن دا هاتیه: تیما
جیولوجی ب چا فدی ئیکسه را جیولوجیه کن بریتانی شیاینه
کانیه کا مه زنا سفری ۴۰ میلا ژ سلیمانین و دوو میلا ژ تخویین
ئیرانی دویر ببینن. لن مزار بتن وه ک مزاره کن زانستی و ئابووری
نه مایه، چونکی لدویف راپورتن حکومتا ئیراقن هه ر زویکا
خو گه هاندیه جیولوجی بریتانی دا لدور ده وله مه ندیا کانین
و نافا کانین چ پیزانینا ئاشکرانه که ت. راپورتا ناژانسا خه به رداریا
نه مریکی ئاقرین ده ته وئ ئیکن کو حکومتا ئیراقن ترسیاه
کورد بو ئا فاکرنا ده وله تا خو سه ر مفای ژ وی ژنده ری پر بها
بکه ن. ههروه سا حکومتا ئیراقن ژ وئ ئیکن ژی یا دلگرنبوو کو
هه که کورد ب فن کانین به سن نه و دشین وه کی چه که کن
پروپاگهندی بکاربینن و مفای ژ بکه ن. د وئ دۆکۆمیتنتی دا
ئاقری ب هندی هاتیه کرن کو روژنامیت ئیراقی ل هه یفا کانوینا
مه زنا سالا ۱۹۶۹ کومه کا پیزانینا لدور فه دیتنا کانیا سفری ل ژوری
ئیراقن به لافکرینه، به لن پیزانینیت راپورتن وان دگه ل بیت راپورتا
جیولوجی بریتانی دژیکجودابوون، د راپورتن روژنامیت ئیراقی دا
وه سا به لاف بوویه کو بیافن وئ کانین نه هاتیه زانین.

چاره نقیسی دیاریا مسته فا بارزانی

وه ک د پشکا به ری یا دۆکۆمیتنت ناژانسا خه به رداریا نه مریکی
دا ئاقری بیهاتی داین، دیاریا مسته فا بارزانی بو کیسینجه ری و
هه فزینا وی هه لایه کا مه زن دناف میدیایا نه مریکیدا چکریه،
به پرستی نه مریکا ژی داخوایانیت ژیکجودا لدور وئ دیاری ددان.
به لن د ناف ئیک ژ دۆکۆمیتنت ده سگه ها خه به رداریا نه مریکا دا
ده رکه فته کو بارزانی د دو ده میت جودا، دو دیاری بو وه زیری
ده رقه ی نه مریکا هنارتیه، لدویف دۆکۆمیتنتا، جارا ئیکن ل شواتا
۱۹۷۴ به رکه کا بجویکا نه سفه هانی وه ک قه درگرن بو وه زیری
ده رقه هنارتیه و دیاریا دوین ژی رسته که زیری بوو کو ب مووریان
هاتبوو نه خشانن. لدویف دۆکۆمیتنته کا دیوانا قه دیدرنا تشیت
وه زاره تا ده رقه یا نه مریکا، نه ف دیاریه ل نیسانا ۱۹۷۴ بو مه راسیما
شه هیانا کیسینجه ر و هه فزینا وی هنارتیه. راپورتا دیوانا تشیت
وه زاره تا ده رقه ته خمین دکه ت کو به ایی هه ر دوو دیاریان ژ ۵۰
دولاران زیده تر ده رباس نه بیت.

د فن دۆکۆمیتنت دا ده فن ناما بارزانی بو کیسینجه ری ل سه ر دیاریا
شه هیانا وی دانایه، کو ب فی رهنگی یه:

ده فن ناما بارزانی بو کیسینجه ری ل سه ر دیاریا شه هیانا وی:

بو هیژا دکتور هیتری کیسینجه ر
هه فالن منن هیژا

هیقیدارم فن دیاریا شه هیانا خو ژ من قه بیلبکه ی کو ب ده ستن
کورد هاتیه دروستکرن، دگه ل دیاری دا ژی باشترین هیقا بو ته
و خانوین کیسینجه ر (نانکو هه فزینا هیتری کیسینجه ری) دخوازم،
ههروه سا هیقیدارم د ژاننا خو یا سیاسی و یا ده رقه ی سیاسه تی ژی
سه رکه فتنا تمام ب ده ستخوفه بینن.

دگه ل قه درگرتنا من
مسته فا بارزانی

هه له بچه و سپره ی نه مریکا

دۆکۆمیتنته کا دی یا دیرۆکا ۲۲/ئیلونا ۱۹۸۱ ئی ل سه ره، ئاقری ب
دژاربوونا هیرشیت له شه که ری ئیراقن بو سه ر هیزیت کوردا بیت
ئیزیکی تخویین توریکی دکه ت. نه و راپورت ته خمیندکه ت کو د
ده مکن ئیزیک دا دی هیرش بو سه ر هیزیت کوردا بیت ئیزیکی
تخویین ئیرانی ژی هینه کرن و خالا بالکیش د فن دۆکۆمیتنت دا
نه وه زیده باری نوچه یا پشت راستکرنا بکارئینانا چه کن کیمیایی
ژ لاین حکومتا به عسقه، ئاقری ب وئ چه ندی هاتیه کرن کو
گرانیا وان هیرشا نه یا دیاره، ههروه سا ئاقریاده هندی کو به غدا
یا رژه چ هه ویت قرنی (جینوسایدی) ل دژی کوردا ناکه ت، نه و
دۆکۆمیتنت دبیژیت: جزاین ئابووری نه مریکا ل دژی ئیراقن باندور
لسه ر سیاسه تا حکومتا ئیراقن هه مبه ری کوردا و چه کن کیمیایی

یہ حکومتا ئیراقی نایبیت.

لدویف راپورتہ کن کو ل مہا چریا ٹیکن یا سالاً ۱۹۸۸ ای گوٹارا (فورین پولیسی) یا ئەمریکی بەلافکری: لژنہیا تیکہ لیئت دہرفہیا

جفاتا پیرا و جفاتا نوبنہریت ئەمریکا ب ئەگہری فہمان و گیروبوونا راپورتا وان نہشیا پروژہ پیرا جزیایت ئەتومی ل دژی رژیما بەعس بدہنہف جفاتا پیرا. لدویف راپورتا وی گوٹارا ئەمریکی: وەزارەتا دہرفہیا ئەمریکا ب چ رەنگەکی دگەل سەپاندنا جزیایت ئابووری ل سەر ئیراقی نەبوو و ل وی دەمی تیک ژ بەرپرسیت وزارتەتا دہرفہیا ئەمریکا ئاشکرابوو: ل دەقیقت دویمایہی ئەم ژ ناف گوما پیسا فی پروژہی دەرکەتین.

پیشبینی ئەمریکا بۆ روشا ئیراق و کوردستانی

د ناف ئیکن ژ دۆکۆمێنتیت ناژانسا خە بەرداریا ئەمریکادا راپورتەک ل سەر ئیراقا ل پشتی هەلۆەشیانا سەدامی هەیه. ل هەیفە کانونا دویئ یا سالاً ۲۰۰۳ یئ هاتیه بەرھەفکرن، ئانکو دو هەیفە بەری هێرشا هەفسۆزا بۆ سەر ئیراقی. وەکو د بەراھیا راپورتی دا هاتی: ئەف راپورتە ل سەر داخازیا وەزارەتا دہرفہیا ئەمریکا هاتیه بەرھەفکرن و تیدا ہزر ل سەر (لئینیت) نافخویا ئیراقی دەیتە کرن کو دبیت دەستھلاتا پشتی سەدام حسینی ل ئیراقی هەفرویشی رکبانیت مەزن بیت. ہەر د سالاً ۲۰۰۳ ای دا پرسا پارچەبوونا ئیراقی ئیک بوو ژ وان پرسیت بەردەوام دەاتە بەحسکرن، سیاسەتیت حکومەتا ئیراقی بەری سەرھەلدانا داعش (سەرەدەریت حکومەتا مالکی) و پاشی ژی ہیرشیت داعش ئەف پرسە گەرمت لیکر و ئەفە ژی نەکو بتنی ژ لاین کوردافە (کو بزافا خۆسەرین دکەن) بەلکو ژ لاین سونیا فە ژی کو گەھشتینە وی باوہریئ ئیراق ب دەستھلاتەکا نافەندی یا بہیز نہشیت ب دادی حوکمیکەت. بەلئ د راپورتا ۴۵ بەرپەردا پیشبینیا کہ توارەکی دیت بۆ ئیراقی هاتیەکرن و تیدا هاتیه کو ئالوزی و ہەفکیت جفاکی دئ ل ئیراقی پەیدا بن، بەلئ پارچە کرنا ئیراقی رن ناچیتن. راپورت دو ئەگہرا ددەتە دیارکرن، یا ئیکن ئەوہ کو ئیراقی خودان ناسنائی ئەمازەیی خۆنە و پئ دسەرفەرازن و ئەف ناسنافە یئ تەفایی یە ب سەر ہەمی ژیکجوداھیئت نشی و دینی دکەفیت.

راپورتا گوٹارا فورین پولیسی ل دوور فەژەنیت کونگریسی ل ہەمبەر چەکی کیمیایی یئ حکومتا ئیراقی:

ئەگہری دویئ ژی ئەفہیہ کو ئەو ئەلئەرناتیفت (شوینگرت) کو پارچە کرنا ئیراقی دەن دیارکرن نہ دبالکیشن و لسەر فنی چەندی راپورت پیشینیا وی چەندی دکەت کو ل ئیراقا پشتی سەدام حوسینی، دئ کورد ب ئیکپارچەیا ئاخا ئیراقا فیدرافە دگریا بن.

پشکەک ژ وی راپورتی ل ژیر ناف و نیشایت (بزارەیت کوردا) هاتیه کو بەحس چار ئەگہرا دکەت کو دبیت کورد ل ئیراقا پشتی سەدامی مفای ژی بکەن:

تیک: کورد مفای ژ ہەفکریا نافبەرا عەرەبیت شیعی و سوننە و بیچارەیا حکومتا ئیراقی بکەن و ب ہیرشیت لەشکری دەستدانە سەر دہفەر و نافەندیت ئابووری بیت بەرکەتی. دو: ژ وان دہفەریت کو د راپورتی دا تەخمین لئ هاتیه کرن کو چافئ کوردا رکئ لئ ژی دہفەریت نەفتیت میسل و کەرکویکئ نہ، ہەرہوسا راپورتی نافریادیە فنی ئیکن ژی کو دبیت کورد بزافئ بکەن وان دہفەرا بیخە ناف پیکھاتنا ئۆتۆنۆمیا نافبەرا خۆ و حکومتا ئیراقی. دہزگہی خە بەرداریا ئەمریکا ہندی ژی دہلئخیت کو ہیزیت داگریکەر (ئانکو ہیزیت ہەفہیماننا) رن ل فنی پینگافا کوردا بگرن.

یا دوویئ: ئەوا کو راپورتی وەکە ترس بەحس ژی کری، یا گریادی عەرەبیت تەعریبیت بیت دہفەریت میسل و کەرکویکئ یە، ئەو راپورت نافریادەتە وی چەندی کو پشتی ئیختنا سەدام حوسینی کورد و تورکمانیت کەرکویکئ بزافا وەرگرتنا ملک و مالئ خۆ ژ وان عەرەبیت ئینابن بکەن و فنی پینگافئ ژ لایەکی فە دئ دژواری ژی چیتیت و ژ لایەکی دیترفە ژی دئ ہزارەکا زیدە ژ خەلکئ فان ہەر دوو پارزگەھا مشەختن.

یا سین: ل دوور ہەفکری و ئاریشەیت نافبەرا پارتیت ژیری کوردستانی راپورت نافریادەتە وی ئیکن کو زیدەباری بزافیت نورمالکرنا تیکہلیا ہیشتا ژی رەنگەکی کەرب و کینی و بن باوہریا سیاسی و دہفەری و تەک کەسین د نافبەرا وان پارتا دا ہەیہ و دبیت ئەف ہەفکریہ بەر ب شەرەکی خوینەلو د نافبەرا پارتیت کوردی دا بہیتە گوہۆرین. ئەو راپورت ئەگہری ئان ہەفکریا بۆ ہندی فەدگەرینیت کو دبیت ہەر ئیک ژ وان ئالیا دپتەکا جوداتر ژیی دی ل سەر چاوانیا سەرەدەرکرن دگەل حکومەتا نوی و دہفەریت نوی رزگارکری ہەبیت.

چار: لدور ہیزیت چەکدار و لەشکەریت کوردا ل ئیراقا پشتی سەدام حوسینی ئەو راپورت نافریادەتە وی ئیکن کو، ئەو تیکەبیت چەکداریت کوردی زێرەفانیا دہفەری و ہاتنو چوونا قاچاخچیت تشتا و خەلکی ل سەر تخویب د نافبەرا دہفەریت کوردی و تورکی و ئیرانی دا دکەن، راپورتی پیشبینیکریہ ژی کو پشکەکا زیدە ژ وان گروپیت چەکدار د بەرھەف ئینن چەکی دانن و د ناف ئیدارا پشتی سەدام حوسینیدا بچنە ژیر دەستھ لاتا قانونیا ئیراقی.

زیکەفتنا دنافبەرا سوڤیەت و کوردا دا لسەر ئافکرنا دەولەتا کوردی-۱۹۵۰

سەردار ھیتوتی

شوینگریت ئابووری د دەمی تەنگافی و ئالوزیان دا

پشکا دووی

کەرتیت گرنگیت ئابووریی ل کوردستانی

کەرتن نەفتی (پیتروۆلی)

یئ بەردەوامە و ھەکرێە کو تۆرکیا و ئیکەتیا ئەوروپا زیندەتر پویتە ی ب ئالین گازا کوردستانی بکەن. ھەرەسا ژ لایئ نەفتا بەردەستفە ژ ی کوردستان خۆدانا (٤٥ ملیار بەرمیل) یت نەفتییە و ئەفە ژ ی ژێدەرە کئ گەلە کئ مەزنی ئابووریە بوۆ فی وەلاتی و گەلە ک سالیت دویر و دریزیت بھین تیرا کوردستانی دکەت، د راپورتهکا روژناما واشنتون پوست دا ھاتیە کو کوردستانی نەفت تیرا (٣٠٠) سالیت دی یا ھە ی و د ناڤەرا سالیت (٢٠٠٧ تا ٢٠١٤) دا و د (٥٧) بلوکیت نەفتن دا کومپانییت دەرئینانا نەفتن شیان (١٤ بوۆ ١٥) وەرزیت نەفتن پیدای بکەن و لگورا وی سامانی یئ ھەتا وی دەمی ھاتیە پەیدا کەن ھەکە ئەف نەفتە بییە پارە دئ بھایی وئ (٤٥٠٠) ملیار دولاریت ئەمریکی بن و بھایی غازا خۆرستی ژ ی دئ (١٠ بو ١٢) ملیار دولاریت ئەمریکی بن. ھەکە ل سالا (٢٠٢٠) ژ ی کوردستان بشیت

قەرکیە و تەپەسە کرێە. ھەکە دیرۆکا مروفانیئ باش بھیتە فەخاندن و فەدان دئ کو تەکیا عەرەبییت دەستلاداریت ئیراقن ب زەلالی ل سەر کوردستانی و گەلئ وئ دیاربن. دەرئینانا نەفت و گازا کوردستانی ل ژیر عەردی ب تیچوونەکا گەلەکا کیم بوویە ئەگەرئ وئ چەندئ کو ئەف وەلاتە خۆ ل سەر نەخشئ دنیا یئ بینیت و ھەکرێە کو شەھرەزا و بەرپرسیت مەزیتیت سیاسی و ئابووری ییت دنیا یئ وەسا بدەنە خۆیا کەن کو گەلئ کوردستانی وئ خەونا خۆیا بەریا نھا سەدا سالا بکەنە راستی، کو دەولەتبوونا باشووری کورستانیە و ھەر ئەو ژ ی بوویە ئەگەر ھەرئیمن رولە کئ مەزن د بازارئ دنیا زەفەرئ دا دەستکەتی. د بیافن گازا خۆرستی دا، کوردستانی ل سالا (٢٠٠٣) بوۆ رایا گشتی یا دنیا یئ دیار کەر کو دئ د پاشەروۆژئ دا بییە پلنگئ زەفەرئ و نوکە ژ ی کار ل سەر کەرتن گازا کوردستانی

کوردستان ل سەر دورپانا زەفەرئ (طاقە) یە، چنکی دکەفیتە ناڤەینا روژھەلاتا ناڤین و ئیکەتیا ئەوروپا، د فی ئالیدا ئەف وەلاتە خۆدان پینگەھە کئ گەلە کئ بھێزە و دشتیت بییە پشکارە کئ بەرکەتیی بەرھەفکرنا زەفەرئ ل دنیا یئ. نەفت ل ئەلندا فەدیتنا وئ ھەیا نھا تیکەلی ناڤا سیاسەت و ئابووری ھاتیە کرن و رولئ وئ یئ مەزن ل ھەمی دنیا یئ د پشخستنا ئابووری دا نە یئ فەشارتیە، دەولەتیت مەزیتیت دنیا یئ پویتە بە کئ مەزن دایە فەدیتنا نەفتن چنکی متایە کئ ستراتژیە و رولە کئ گەلە ک مەزن د سیاسەتا ئابووریا ھەفچەرەخ دا دگێریت. ھەر وەلاتە کئ نەفت لئ ھاٹیبتە دیتن زەوشا ژيانا وەلاتییت وی وەلاتی پئ خۆشبوویە، لئ ل ئیراق و کوردستانی ئەف چەندە بەروفاژیە، ژ بەر کو دەستھانداریت تیک ل دویف ئیکیت ئیراقن ھەردەم ب فی متایئ پربھا خەلکئ خۆ

هەرۆژ ملیونهکا بهرمیلیت نهفتی بهنیرینه دهرفه، ئانكو كوردستان دئ شیت (۱,۳٪) یا پیدفیت هه می دنیا یی مسوگه ركهت. هوسا ئی كوردستان هه م ژ لاین گازا خۆرستی و هه م ژ ی ژ لاین نهفتن شه وه لانه كئ خۆدان هیزه لسهر بازا دهرفه ئی و دنیا یی و دئ شیت ب پلانه كا باشا ئابووری میزانیا خۆ یی سالانه بن کیماسی ده ربازكهت. ههروه سا ژ بلی مسوگه ركهت میزانیا سالانه، ل سهر بازا دنیا یی نهفتن پویته به كئ دیتر ژ ی هه یه، چنکی دهیته بكارئینان بۆ په داكرنا زهرفه را كاره بی و نهفت ئی سنعه تكارین په پیداكهت. لئ نایب بهیته پشتگو هفه هافیت كو نهفت (په ترو ل) ترسا وئ ی ژ ی لسهر ئابوورا وه لاتی هه یه، چونکی هه می وه لات وه کی نهرو یژ و ئالاسكا لئ ناهین، كو دهسگه هیت دیموكراسی و جفاكئ سفیل و دهسه لاتا قانونی و خۆسه ریا دادگه ها و رۆژنامه فانیان ئازاد یا هه ی و ب هه بوونا ئان دهسگه هیت هه نن حه قن چ مرو فه کی ل وه لاتیت ژ ی وه رنکی ناهیته خارن. لئ ل وه لانه كئ وه کی كوردستان و گه له ك وه لاتیت عه ره بی ژ بهر نه بوونا گه له ك ژ ئان خالیت ل سه ری مه ئافه دایین، كو گریدای دیموكراتیینه، نه دیره په ترو ل ترسن لسهر وان دروست بكهت.

سه خله تیت نهفتا كوردستان

A. تپچوو یی ده رئینانا نهفتن ل كوردستان گه له ك ژ چهیت دی كیمتره.

B. نهفتا بهرده ست (احتیاط) یا بیریت نهفتا كوردستان گه له ك.

C. پتریا كانییت نهفتا كوردستان د ئیزکی رویی عه ردینه و پیدفنی نینه گه له ك د دو یفدا بچه خاری و گه له ك کویر بکولن.

D. شه ف سه خله ت دهوله مهن دیا ئان بیریت نهفتن، وه دكهت كو نهفتا خاف ب بهایه كئ گه له ك كیم ژ شه ردی بهیته

ده رنخستن.

E. نهفتا دهرفه را كوردستان ژ باشترین رهنگیت نهفتن دهیته هژمارتن چونکی رنژه ریا كبریت یا دنا فدا كیمه.

F. دهیته ته خمینكرن كو نهفتا بهرده ست ل كوردستان (۴۵) ملیار بهرمیل بن و بشی رهنگی (٪۴) ژ نهفتا بهرده ست ل دنیا یی یا ل كوردستان هه ی.

دهمی دهولهت دهستی خۆ ددانیه

سهر پترولی

هه كو دهولهت دهستدانیته سهر داهاتی په ترو ل و لدویف دئ خۆ بكار دینیت، ژ فه رنژا سه ره ده ریه كا هوسا دئ وه کی ل خاری دهیت بیت:

أ. ئاریشیت ئابووری ل وه لاتی

ئه وه وه لاتیت د رنژه به ریا خۆ یا ئابووری دا پشتا خۆ بنئ ب داهاتی پترولی گه رمكهن، ل وان وه لاتا پر ره نگیا ئابووری لئوازد بیت و هنده كه رتیت ئابووری دهیته پشتگو هفه هافیت و پاشی لئوازد بن و ته خا نافین دهیته خه ندقاندن و بهرئ خودانشولا دكه فته حكومه تی و چ پویته ی ب پشیتخستنا كه رتن نه مازه ناكهن.

ب. ئاریشیت بهرته نكافییت (ازمات)

حكومه تا وه لاتی

سه رمای پترولی دبیته نه گه ره ئی خورتبوونا كه سی ت شیانیت وان دكیم و وهروه سا دهسه لاتدارا ژ ی خورتر لیدكهت و سیسه تا سه رمای ئالیگرا و مرو فمرو فكانئ ژ ی چیدبیت و دبیته نه گه ره ئی خورتبوونا ئالافیت خرابكرنی و بهیزكرنا هیزا له شكری و پولیسا سه رخمه راتی پیده نكرنا جادی.

پ. ئاریشیت ملله تیت دی

زیانییت دهوله تا پترولی د نا ف وئ بتنیدا نامین، به لكو ل ده رفه ی دهوله تا ژ ی ته فنی خۆ رادچینن و دبته نه گه ره ئی په پیدابوونا گروپ و ئالییت تیروریست یان ژ ی بان دورئ

لسهر بریاریت نهته ویت ئیكگرتی دكه ن. ژ بهر هندی گه له كا فه ره حكومه ت رابیت ب ده رنخستنا قانونیت فه ر و پیدفنی د فی بیافیدا، وه کی قانونا گاز و غازئ ل په رله مانی دا ئابووری پی شه ژیت و وه راریكته ت و بلندكرنا داهاتی كه سی پی زیده كهت و پاشی بلندبوونا شیانیت كرین ژ ی چیبیت.

* چ بهیته كرن بۆ په پیداكنا داهاتی و وه رارا كه رتن نهفتن د ئابووری دا ژ لاین حكومه تا ده فها كوردستان شه ف؟

زه لایا داهاتی نهفتی و گرته ستیت وئ

زیده باری بهرئینانه كا بهرده وام د فی كه رتیدا ژ لاین حكومه تی شه و گریدانا وی ب كه رتیت نه مازه و ته فاهیشه، پیدفیه وزاره تا سامانیت خۆرستی هه موو پیزانینیت مالییت گریدای موله ت و گرته ستیت نهفتن بده ته ف سنودقا كوردستان یا داهاتیت نهفتی (KOTO).

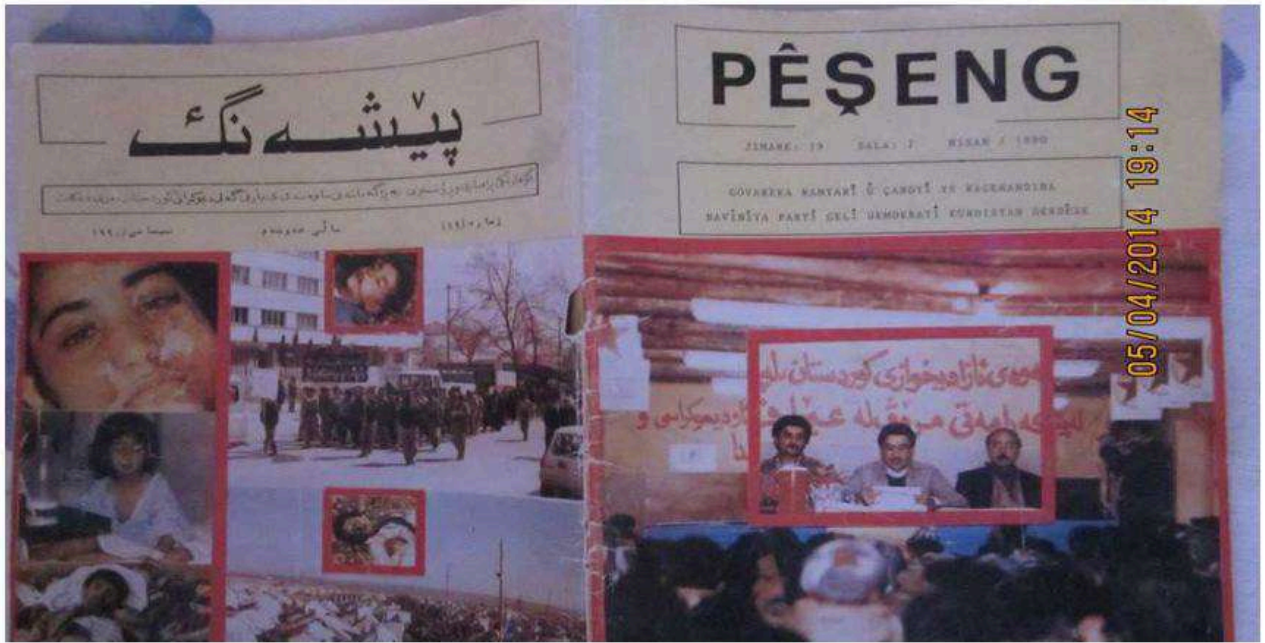
ئاریشیت زه لایا داهاتی نهفت و گازئ ل كوردستان گه له كهن و هه رۆ نوچه بیت نه خۆش ل سهر زاری وه لاتیا ژ ی چیدبن، چنکی هه تا نوكه ل كوردستان د بیا فنی نهفتیدا ئاریشا رنژه برنی و نه بوونا پیشه ری دنیا یی بۆ باز وه رنگن بهر ل كوردستان یا هه ی چنکی چ ستراتیجیت تمام و ئیككرنی دنا ف چالاكییت سنعه تكاریا نهفتن دا نین و پلان ژ ی نینه.

یا فه ره:

- ۱ - سنودقا داهاتی نهفتن و سامانیت خۆرستی ل كوردستان هه بیت.
- ۲ - شه ف سنودقه ل ژیر چا فدی ریا په رله مانی بیت.
- ۳ - مولکیه تا نهفتن بۆ حكومه تی شه گه ریت نه كو د ده ستی پارتیت سیاسی دا بیت.

مفا ژ ئان ژیده را هاتیه كرن:

۱ - د. سفین جلال فتح الله، نهوتی هه ریمی كوردستان، چا پا ئیكئ ۲۰۱۵، ده زگای چاپ و په خشی نارین، لاپه ره ۱۵۳.	۲ - نهوتی هه ریمی كوردستان، مالهه ری www.kurdoilnews.com ، رۆژا سه ردانی ۲۰۱۵/۱۲/۲۷.	۳ - د. بیوار خنسی، سیسه تی نهوتی حكومه تی هه ریم سه ركه وتووانه توانی به ریو برنی نهوتی كوردستان له به غداوه بۆ هه ولیر بگوازیته وه، كۆفارا گولان، هژماره ۱۰۰۰، سالی بیست و یه كه م ۱۰ تشرینی دووهمی ۲۰۱۴، لاپه ره ۴۸.	۴ - د. عمو هشام محمد، واقع الصناعات النفکیه فی العراق و متکلباتھا المستقبله، مجله دراسات الاقتصادیه، العدد ۲۰، السنه السابعه ۲۰۰۸، ص ۱۸.	۵ - گوردون ژونسون، نه فره تا په ترو لئ، وه رگیران بۆ كوردی
كورو شكایی، كوفارا مه تین، هژماره ۱۸۰، خولا چاری گولانا ۲۰۰۹، لاپه ره ۹۶ تا ۹۹.	۶ - شقان حه بیب، كوفارا لینك، هژماره ۲، تیرمه ها ۲۰۰۹، لاپه ره ۹.	۷ - یاسای نهوت و گازی هه ریمی كوردستان-ئیراق، ۲۰۰۹، لاپه ره ۳۹.		

بزاقا راگه‌هاندن و روژنامه‌قانيا پارتيا ديموکراتا گه‌لی کوردستان

سه‌ردار حاجی

پشتی کو ب سه‌رکیشیا نهمر (سامی ئەبدوره‌حمان) ل سالا 1979ی، گروپه‌ک ژ پارتا دیموکراتا کوردستانێ جو‌دابووین و پارتیه‌کا نوی ب نافئێ (پارتی گه‌لی دیموکراتی کوردستان) ئافادکهن، ئەف پارتیه‌ شیا ب زویترین دەم د نافی جفاکئ ژێریا کوردستانیدا به‌لافیبیت و بیته‌ خۆدان شوینبیه‌کن باشێ جه‌ماوهری، نه‌خاسمه‌ جه‌ماوهره‌کن ره‌وشه‌نهر، کادریت راگه‌هاندنێ و روژنامه‌فایت دناف فئ پارتیێ دا شیان د وان سالیته‌ خو ییت خه‌باتیدا گه‌له‌ک به‌لافووک و گوڤار و روژنامه‌ و که‌نالیته‌ رادیویێ و تیله‌فزیوئێ ل کوردستانێ فه‌که‌ن و ئافاکهن.

د فئ فه‌کولیتێ دا مه‌ ئافریدایه‌ پشکه‌ک ژ وئ خه‌باتا پارتی گه‌ل د بیافئ روژنامه‌قانيا کوردیداگری.

روژنامه‌ گه‌ل

روژنامه‌ فه‌رمیا پارتی گه‌لی دیموکراتی کوردستان بوو و ل وه‌لاتئ سوورین ده‌ردکته‌

هژمارا (1)ی ژ فئ روژنامه‌ ل کانوینا ئیکئ یا سالا 1981 ده‌رکه‌فتیه‌ و هه‌تا روژیت سه‌ره‌لدانئ به‌میفه‌ (39) هژمار ژئ ده‌رکه‌تینه‌ و پشتی سه‌ره‌لدانئ ژئ هه‌تا کۆنگره‌یا ئیککرتئ ل روژیت 20- 26 تیرمه‌ها سالا 1992 هاتیه‌ کرن هه‌را به‌رده‌وامبوویه، کو هژماریت روژنامه‌ گه‌ل

به‌لافکرن. بۆلی هه‌ژماریت ل کوردستانێ ده‌رکه‌فتین، هه‌ژماریت به‌ری وان هه‌می ل دیمه‌شق و به‌یروتن ده‌رکه‌فتینه‌.

ده‌نگی گه‌ل (صوت الشعب)

گوڤاره‌کا سیاسی و ره‌وشه‌نهریه، لقنا ئەمریکا ژووری یا پارتیا دیموکراتا گه‌لێ کوردستانێ ده‌ردتبخست.

هژمارا (1) ژ فئ گوڤاری ل گولانا 1982 ده‌رکه‌فتیه‌ و هژمار 2 ل ته‌باخا 1983 ده‌رکه‌فتیه‌ و قه‌بارئ وئ ژئ (A4) بوو . ب

گه‌هشته‌بوونه (51) هژمارا. پشتی هژمارا (50) یئ لسه‌ر نافئ حزبی یه‌ککرتنی کوردستان ده‌ردکته‌. چه‌ند هژماره‌کیت ده‌ستپیکئ نه‌بن کو بتنئ هنده‌ک بابته‌ ب ئەزمانئ کوردی د نافی به‌رپه‌ریت ویدا هاتینه‌ به‌لافکرن، پاشی هه‌می بوویه عه‌ره‌بی و قه‌لافه‌تا وئ یا روژنامه‌یت نافئجی بوو و ب دیزاینه‌ک و چاپه‌کا گه‌له‌ک جان و ب سه‌روبه‌ر و پشکه‌فتی بوو و نفیسه‌فایت گه‌له‌ک باش پشکداری دفتئ روژنامه‌یدا دکر و ل هه‌می کوردستانێ و دنیایێ ده‌اته

کومه کا پيشمه رگيت گه ل

گۆفارا تیکه تیا پيشهنگ یا خويندکاريت کوردستان بوو. هژمار (۱) ئی ل دویمه ایا سالاً ۱۹۸۷ دهرکه فتيه کو د فئ هژماريدا گه له ک مزاريت گریدای شاگرد و لاوا و دگه ل چهند مزاريت گریدای ته ده ب و هونه ری هاتینه به لافکرن. و هژمار (۶) ئی ل خزیرانا ۱۹۹۰ دهرکه فتيه.

روژناما بۆتان ئەف روژنامه ئ لایق لقا تیک یا پارتیا دیموکراتا گه لئ کوردستان تیفه ل دهووک - نهینه وا دهرکه فئت.

ب تنئ (۱۳) هژمار ئی دهرکه فتيه و هژمار (سفر) ئ فئ روژنامئ ل ریکه فتی (۱۹۹۱/۶/۲۵) دهرکه فتيه و هژمارا دویمه ایا ئی ل سالاً ۱۹۹۲ دهرکه فتيه. ئ هژمارا (۶) و پیهه ل ئەفئ روژنامئ پاشبهنده ک ب ئەزمانئ عه ره بی دگه ل دهرکه فئت.

دهسته کا نفیسه فائیت بۆتان ئ فان که سا پیک دهات: (سه عید دیره شی، که ریم جه میل بیانی، محسن قوچان، نه جیب بالایی، به هجه ت هروری .

گۆفارا خابوور

گۆفاره کا رهوشه نه زری خو سه ر بوو، هه یقئ چاره کئ دهرکه فئت. هژمارا تیکئ ل تیرمه ها ۱۹۹۱ دهرکه فتيه و ب تنئ چار هژمار ئ فئ گۆفاری دهرکه فتيه. سه رفیسه فائئ فئ کوفاری: سه کفان یوسئ بوو.

دهسته کا نفیسینا به لافووکئ (سه عید دیره شی، ئەدیپ چه لکی، عه لی عه بدولقادر نامیدی و خالد دیره شی) بوون و ئەف به لافووکه ب دهستی دهاته نه خشاندن و نفیسین و ب کاربوونئ دهاته کوپیکرن.

به لافووکا دؤزا گه له هشت به ربه ر بوو و هه ر هژماره کئ (۱۰۰) لب ئی دهرکه فتن و ل سه ر ریکه خستی و که سیت رهوشه نه زری ل دهفه ری دهاته به لافکرن.

نافه روکا به لافووکا دؤزا گه ل یا پیکه اتی بوو ئ نوچه و گوتاريت سیاسی و هزری و رهوشه نه زری و هژمارا تیکئ و دوویئ ئ به لافووکئ ل گوندئ دیره شی دهرکه فتيه و هژمارا سین ل گوندئ سارکئ ل دهفه را به ری گاره ی هاتیه به رهه فکرن .

گۆفارا نیو پيشمه رگه

(NEW PESHMERGA)

ئانکو (پيشمه رگئ نوی): گۆفاره کا ته فاهئ - سیاسی بوو، پارتی دیموکراتی گه لئ کوردستانئ دهرکه فتيه. ئەف گۆفاره ب ئەزمانئ ئینگلیزی ل وه لاتئ سوید دهرکه فتن و ل هه می ئه وروپا و کوردستانئ دهاته بلا فکرن. هژمارا (۱) ئی ل سالاً ۱۹۸۳ ئ فئ گۆفاری دهرکه فتيه و هژمار (۲۵) ئی ل هه یقا چریا دوویئ یا سالاً ۱۹۸۶ دهرکه فتيه .

گۆفارا رابه رینی خويندکاران

تنئ (۳) هژمار ئ فئ گۆفاری دهرکه فتيه و پاشی ئ وه شانئ راهه ستیابه

گۆفارا پيشهنگ

ب فی مانشیتی گۆفارا پيشهنگ دهرکه تیه. گۆفاره کا سیاسی و چاندیه، راگه هاندنا نافینیا پارتی گه لی دیموکراتی کوردستانئ دهرکه فتيه. ئەف گۆفاره ب ئەزمانئ کوردی هاتیه دهرکه فتيه و ببوو نافه ندا پیکه گریدانا کور و کچیت رهوشه نه زری کور ل وه لاتئ سویرئ .

هژمار (۱) ئ فئ گۆفاری ل ئیلونا ۱۹۸۲ دهرکه فتيه .

هژمار (۲) ئ فئ گۆفاری ل شواتا ۱۹۸۳ دهرکه فتيه. د فئ هژماریدا پشکا لاتینی ئی زیده بوویه.

هژمار (۵) یا فئ گۆفاری د نیسانا ۱۹۸۴ دهرکه فتيه .

هژمار (۱۵) یا فئ گۆفاری ل نیسانا ۱۹۸۸ دهرکه فتيه .

هژمار (۲۰) یا فئ گۆفاری ل چریا تیکئ یا سالاً ۱۹۹۰ دهرکه فتيه.

پشتی سه ره له دانی ئی هژمارا (۲۱) ئی دهرکه فتيه و پشتی فئ هژمارئ ئی هنده ک هژماريت دیر ئ فئ گۆفاری دهرکه فتيه . وه ک هاتیه هه گوهازتن هنده ک ئ فئ گۆفاری ل ناف سویرئ و هنده ک ئی ل سویدی هاتیه چاپکرن و به لافکرن

گۆفارا پاله

ریکخستیت پارتیا گه ل ل ئیرانی، ته هرائئ، گۆفارا (پاله) دهرکه فتيه. هژمارا سفر ل سالاً ۱۹۸۲ دهرکه ت و هه تا سالاً ۱۹۸۶ به ره دوام بوویه، پشتی هنگی هاتیه راهه ستاندن.

به لافووکا دؤزا گه ل

به لافووکه کا سیاسی و رهوشه نه زری بوو، ئ لایق ریکه خستیت پارتیا دیموکراتا گه لی کوردستان تیفه ل روژه لاتئ نامیدی، گوندئ دیره شی، دهرکه فتن.

هژمارا (۱) ئ ل ئادارا ۱۹۸۳ دهرکه فتيه و هژمارا دویمه ایا ئی ل نیسانا ۱۹۸۳ دهرکه فتيه .

ب تنئ سین هژمار ئ فئ به لافووکئ دهرکه فتيه .

دهستهكا نقيسهفانا ژى ژ فان هئيايا پيكد هات:

حاجى سهعيد حاجى، عومهر عهلى نوعمان، نهحمه داود قومرى، عهبدو سهلام عهلى ميرزا، نهكرهه عهبدو لجهبار محمهده. هژمارا ۳ ژ فن گوفارى ل ريكهفتى ئيلونا ۱۹۹۱ئى دهركهفتيه .

ئاسوى گه ل

ئهف رۆژنامه ژ لايىن لقا دوو (ههفلير) يا پارتيا گهلى ديموكراتى كوردستانئيه ل شهقلاوه دهركهفت. هژمارا نۆبهره ل مهها تهباخا سالآ ۱۹۹۱ دهركهت و ل چاپخانا زانينگهها سهلاحهدين هاته چاپكرن و گهلهك جان هاتوو خهملاندن. دهستهكا نقيسهفانا ژى ژ فان هئيايا پيكهاتبوو: (ريكار نهحمهه، هوشيار ههولتيرى).

پيلا سهربهست

گوفارا ئيكتيا پيشهنگ يا خويندكار لاويت پارتيا ديموكراتا گهلى كوردستانى بوو. ژ لايىن لقا دهوك - نهينهواغه دهركهفت.

هژمارا (۱)ئى ژ فن گوفارى ل ريكهفتى (۱۹۹۱/۸/۳۱) هاتيه دهريختن و هژمارا (۴)ئى كو هژمارت دويمهيكى بوون، ل كانوينا دووين يا سالآ ۱۹۹۲ دهركهفتيه . پيلا سهربهست د هژمارا (۴-۵) دا ب فى نافونيشانى خو دايه ناسين، گوفارهكا گشتى يه ههه ههيفن جارهن كى دهركهفت، ژ لقى سن- دهوك/نهينهوا، ين ئيكتيا پيشهنگ يا خويندكاريت كوردستانى دهركهفت، هژمار (۴-۵) ل كانوينا ئيكتى و كانوينا دووين يا سالآ ۱۹۹۲.

دهستهكا نقيسهفانا ژى ژ فان نقيسهفانا پيكد هات: فههمى سهلمان، محمهده عهلى، سهلام بالايى و مهجيدئى ههسو. كارئى دهريئانا هونهرى بو هژمارا (۴-۵)، دلشير يونس كريبه.

د فن هژمارا (۵-۵) ئيدا بتهفاهى مژاريت: (سياسى، ديروكى، شوينوارى، جفاكى و نهدهب و هونهر، سپور و چهند پهيف و گوتاريت گرئيداي ئيكتيا پيشهنگ يا خويندكاران) هاتينه بهلافاكرن .

بهلافوكا بهردهرهشى نوئى

لژنا دهفهره بهردهرهش يا ئيكتيا پيشهنگ يا خويندكار و لاويت پارتيا ديموكراتا گهلى كوردستانى دهردئيخت.

بتنى هژمارهك ژى دهركهفتيه. نهو ژى ل ريكهفتى خيزرانا ۱۹۹۲ئى بوو و بهلافوك بخو شهش بهريهه بوو و ب نهزمانى كوردى و عههههه مژار تيدا هاتينه نقيسين .

پاشين يا سالآ ۱۹۹۱ دهركهت، تنى دوو هژمار دهركهتن و ئيدى هاته راوهستان.

رۆژناما راپهرين

ئهف رۆژنامه ژ لايىن لقا سن (سليمانى) يا پارتيا گهلى يا ديموكراتا كوردستانئيه ل سليمانى دهركهفت. ل دويمهيا سالآ ۱۹۹۱ دهركهت، ب تنى ئيكت هژمار دهركهفتيه.

تيله فزيون و راديويت پارتى گهلى ديموكراتى كوردستان

راديويا كوردستانا شورهشى

راديويا كوردستانا شورهشى دهنگى پارتيا گه ل

به لا فوكا نه لند

بهلافوكا لژنا زاخو يا ئيكتيا پيشهنگ يا خويندكار و لاويت ديموكراتى كوردستانى بوو.

هژمارا ئيكتى ل هافينا ۱۹۹۲ دهركهفتيه و ب تنى ۳ هژمار ژى دهركهفتيه و پاشى بهلافوك ژ وهشاني راوهستيايه. نهف بهلافوكه لىن چافديريا محمهده كمال بوسهلى دهركهفت .

گوفارا خالخالوك

جهن دهركهفتنا وئى ل دهوكى بوو و ل سالآ ۱۹۹۱ئى دهركهفتيه . گوفارهكا نهمازى بوو بو زاروكا، وهك پاشههندى رۆژناما بوتان بوو. نهف گوفارا زاروكا ژى ژ لايىن پارتيا ديموكراتا گهلى كوردستانى فه ل دهوكى دهركهفت و ستافى كارى ههه ستافى رۆژناما بوتان بوو .

رۆژناما كهركوك

ئهف رۆژنامه ژ لايىن لقا چار (كهركوك) يا پارتيا ديموكراتا گهلى كوردستانئيه دهركهفت. هژمارا سفر ل مهها چريا

بوو، فن

راديوين ل ريكهفتى

۱۹۸۸/۵/۲۸ دهست ب بهلافاكرنى

كريبه. راديويا مهكتهبا راكه هاندنا نافينى

يا پارتى گهلى ديموكراتى كوردستانى بوو.

راديويا كوردستانا شورهشى ههتا سالآ

۱۹۹۲ئى وهكى راديويا نافينيا پارتيا گه ل

بهردهوامبوويه، دهسيپكى نافهندا وئى ل

دهفهره خواكوپكى بوو، پشتى نهنفالا بو

گوندهكى سهه تخويى هاته فهگوهازتن و

ههتا سالآ ۱۹۹۱ئى نافهند ل فن دهفهرى

دمينيت و پشتى سهه رهلدانا پيروز

نافهندا راديوين بو دهفهره سپيلكى هاته

فهگوهازتن و پاشى بو گوندى بهنوكه

دهيته فهگوهازتن.

راديو ل ئاليى (ريكار نهحمهه) فه دهاته

ريئفهرن، ههروهه سال دهسيپكى (نهندازيار

ههلهت مهلا ههميد) وهك ريئفبهرى

راديوين هاته دانان. دهستهكا نقيسهفانيت

راديوين پيكهاتبوو ژ ههفانيت هئيا (سامى

عەبدوره حەمان، رێکار ئەحمەد، ئەندازیار هەلمەت حەمید، دلشاد مای، مامۆستا سەلاج، کاک حەسیب، فەهمی مای، ئازاد شنگالی) لێ پشتی هێرشێت ئەنفالا رادیۆ بۆ سەر تخریبی هاتە ڤه گوازتن ئیدی هەڤال رێکار ئەحمەد، بەرپرسی مەکتەبا راگەھاندنا ناڤنا پارتی گەل ب خوە چاڤدیریا وی دکر. هەرۆسا هێژایا (خەسەرۆ عەزیز، عەبدولمەوجود تەھا، ھۆشەنگ باوانی، موسا کێستەیی، ئەدیب چەلکی و رەئوف ناگرەیی) ب نقیسین ئالیکاری دکر. لێ پشتی سەرھەلدانی (مەدحی مەندەلاوی) دبیتە رێڤەبەرێ رادیۆیی .

تەلەڤزیونا پارتی گەل- دەھۆک

ل هەیفە شواتا ۱۹۹۲ی ڤی کەنالی دەست ب بەلاڤکرن کر، کەنال سەر ب لقا ئیک یا پارتی دیموکراتی گەلی کوردستانێڤه بوو. خەلیل شنگالی و سەعید دێرەشی خۆ بۆناڤا کەنالی وەستاند و سەعید دێرەشی دبیتە سەرڤه گیرێ تەڤاھی و محسن قوچان ژێ

رێڤەبەرێ کەنالی بوو و بەھجەت هەروری ژێ جەھگرتی رێڤەبەری بوو. ب هەر سێ ئەزمانیت

کوردی و عەرەبی و ئینگلیزی، بەرنامەیت ژێکجودا د ناڤا ڤی کەنالی دا دەھاتە بەلاڤکرن و ئەڤ کەنالی تیلەڤزیونی کەنالی ئیکێ بوو ل کوردستانێ پشتی سەرھەلدانی هاتیە ڤه کەرن و دەست ب بەلاڤکرنێ کړی.

رادیۆیا پارتی گەل- دەھۆک

رادیۆیی ل ئادارا ۱۹۹۲ی دەستدە بەلاڤکرن. ئەڤ رادیۆیە ژێ هەر ل دەھۆکێ بوو و سەر ب لقا ئیک یا پارتی دیموکراتی گەلی کوردستانێڤه بوو. چاڤدیرێ رادیۆیی (سەعید دێرەشی) بوو و (نەجیب سەلح بالایی) رێڤەبەرێ رادیۆیی بوو.

رادیۆ ل ۱۹۹۲-۸-۲۶ دبیتە مولکێ حزبا ئیکگرتن و ل چرپا ئیکێ سالا ۱۹۹۳ دبیتە مولکێ پارتی دیموکراتی کوردستان. هەژێ ئاڤر پێ داتیە دەما کو پارتی گەل دگەل حزبا سۆسیالستی کورستان و پارتی سەربەخۆیی کورستان (پاسۆک) ئیکدگرن، حزبا ئیکگرتنا کورستان دەیتە ئاڤا کەرن، ئەڤ پارتیە ژێ ل هەمی کوردستان دبیتە خۆدان چەند کەنالی ت راگەھاندن و نەخاسمە دبنە خۆدان تیڤی و رادیۆ.

رادیۆیا ئێرە هەولێر، رادیۆی پارتی گەل

رادیۆیی ل مەھا شوباتێ یا ۱۹۹۲ی دەست ب بەلاڤکرن کر. ئەڤ رادیۆیە ژێ سەر ب مەکتەبا راگەھاندنا پارتیا گەل یا دیموکراتیا کوردستانێ ڤه بوو کو بنگەھن کەنالی ل باژێرێ هەڤلێرێ بوو. مەکتەبا راگەھاندنێ سەرڤه گێریا رادیۆیی

دکر، لێ (نەجات ئەحمەد) رێڤەبەرێ رادیۆیی بوو. رادیۆ ل ۲۶-۸-۱۹۹۲ دبیتە مولکێ حزبا ئیکگرتن .

تەلەڤزیونا گەل- هەولێر

تەلەڤزیونا گەل ل هەولێرێ، ل مەھا ئاداری یا سالا ۱۹۹۲ دەست ب بەلاڤکرن کر. ئیکسەر ب مەکتەبا راگەھاندنێڤه هاتبوو گریدان و دەھاتە چاڤدیریکرن، لێ (نەجات ئەحمەد) رێڤەبەرێ تەلەڤزیونا هەولێرێ بوو.

تەلەڤزیونا هەولێرێ ل دەمن خوەدا، ئیک ژ باشترین و نافۆدەنگترین تەلەڤزیونیت کوردستانێ بوو. بۆ جارا ئیکێ ل دیرۆکا میدیا کوردستان، بەلاڤکرن زیندی ل تەلەڤزیونا هەولێرێ دەستپیکر، ئەو ژێ ڤه گوازتن کونگرا ئیکگرتن بوو. ل رۆژا ۲۶-۱۹۹۲ دبیتە مولکێ حزبا ئیکگرتن.

رادیۆیا گەل- سلێمانی

رادیۆیی ل ئادارا ۱۹۹۲ی دەستڤاڤیتە بەلاڤکرن. ئەڤ رادیۆیە ژێ سەر ب لقا سێ یا پارتی گەلی دیموکراتی کوردستانێڤه بوو و ل سلێمانی بوو.

تەلەڤزیونا گەل- سلێمانی

تەلەڤزیون ل هەیفە نیسانا ۱۹۹۲ هاتە ڤه کەرن و ژ ئالیئ لقا سێ یا پارتی گەلی دیموکراتی کورستانێڤه دەھاتە رێڤەبەرن.

رادیۆی گەل - کەلار

رادیۆیا کەلار ل مەھا نیسانا سالا ۱۹۹۲ هاتە ڤه کەرن، ژ لایئ لقا چار (کەرکوک- گەرمیان) ڤه دەھاتە رێڤەبەرن.

مفا ژ ڤان ژێدەرا هاتیە کەرن:

روژنامه نووس، هژماره ۲، سالا ۲۰۰۴.	۲۰۱۶/۱۱/۱۴ ل ئامێدین.	روژنامه گەری کوردی هەندەران	Konê Reĭ Dîroka-
-وہسقی حەسەن رەدین، ئیزگە و	- وەسقی حەسەن رەدین،	لە هەولێر، کوقارا روژنامه نووس،	Rojnamegeriya Kurdi Li Suriyê
تەلەڤزیونیت کوردی ۱۹۳۹-۲۰۰۲.	روژنامه گەری ل دەڤەرا بەھدینان	هژمارێ، ۷، سالا ۲۰۰۶.	çapa êk. ۲۰۱۳/۱۹۳۲ û Libnanê
چاپا ئیک، بەرۆبەرایەتی چاپخانە	۱۹۵۰-۲۰۰۵، چاپخانا خانی، چاپا	-گۆڤارا پێشەنگ، هژمار ۲، سالا	Çapxana Xani ۲۰۱۳.
روشنییری/هەولێر، ۲۰۰۵. بپ ۵۶.	دوین دەھۆک ۲۰۱۲.	دوین، شواتا ۱۹۸۳، ئەرشیقن	-نەوزاد عەلی ئەحمەد، رابەری
-هەڤدیتنەک دگەل هێژا رێکار	-گۆڤارا پێلا سەربەست، هژمار	ڤه کولەری.	روژنامه گەری ئهینیی کوردی، ژ
ئەحمەد ل ۲۰۱۷/۲/۲۳، هێژایی گەلەک	۴ و ۵. ۲/۱ سالا ۱۹۹۲، ئەرشیقن	-گۆڤارا پێشەنگ، هژمار ۱۵، نیسانا	وہشانیت وەزارەتا رەوشەنبیری
پێزانین و زیدەیی ل سەر ڤه کولینا مە	ڤه کولەری.	۱۹۸۸، ئەرشیقن ڤه کولەری.	یا کوردستان، چاپا ئیک، چاپخانا
ب سوپاسی ڤه، دانە مە.	حەمە سەلح ڤەرھادی، روژنامه نووسی	-دوو دیدار دگەل خالد دێرەشی،	وہزارەتا رەوشەنبیری-سلێمانی، ۲۰۰۱.
	متدالان دواي رابەرن، گۆڤارا	ل رۆژا ۲۵/۱۱/۲۰۱۱، و ل رۆژا	- ڤه خرەدین تاھر، پێشانگای

ئامېدىي د نېرېنا رۆژھەلاتناس و دىروكئىسادا

سەفەر ساركى

كورتىهەكا جوگرافى و دىرۆكى لدور ئامېدىي

(الحموى) د پەسنافى باژىرى دا دبېژىت:
ئامېدىي كەلەكا ناسنە ل ژورى مىسلن،
ئەف كەلە بەر ب ژورى رۆژھەلاتىفە
۷۰كم ژ باژىرى دھوكى يا دوبرە دناقبەرا
ھەردو خىچىت پانى (۳۷ و ۳۳.۰۹) ژ لايى
ژورىفە و دگەل خىچىت درىژى (۷۲-۴۸-۴۳)
ژ رۆژھەلاتىفە، ئامېدىي دكەفئە
دوبرتېن جەن پارچا ژورى رۆژھەلاتى،

جەئىت دى فەگرتنە. ئەف باژىرە (۱۶۲)كم
بۆ لايى ژورى يىن ژ باژىرى مىسلن دوبرە،
ل سەر چىپاھەكى گروفرى فەبىرى ھاتىە
ئافاكرن، ل ھندەك جەئىتېكى ۱۰۰گەزا
ئان ياردا و ھندەك جەئىت دى تېزىكى
۶۰ ياردا يىن ژ روى ئەردى بلندە، زنجىرا
چىپى مەئىنى دكەفئە ژورى باژىرى
و ل قاما ژىرى ژى زنجىرا چىپى گارەپە.

ئامېدىي كەفئىن و مەزئىن كەلا
بەھدىنە و سەنتەرى مىرگەھا بەھدىنا
بوو و نېزىكا (۵۰۰) ساللا حكومدارىا
مىرگەھى لى ھاتىە كرن، دەستېكى
مىرگەھا ئامېدىي سەرفەگىپا ھندەك
دەوروبەرا كرىە، بەلى پاشى ھىدى ھىدى
بەرفەھبووۋە و مىرگەھا داسن و شوشى و
سلىقانا و زاخۆ و سنىدا و شىروان و گەلەك

ژ ده‌شتا نامیدی یا دکه‌فیته په‌ساری ژیریا رۆژه‌لاتن چپایی مه‌تینا و لسه‌ر گره‌کن که‌فریه و که‌فریت وی ژ به‌ری کلسینه، بیافن وی بدروستی ۲م(۳۷۵۰۰۰) ده‌وروبه‌ریت وی شویره‌نه و گه‌له‌ک ناسی و رکن. دنایه‌را (۱۲۰-۸۰)م ژ ده‌وروبه‌ری خۆ بلندتره، ژلاین ژیری و ژیریا رۆژنافایشه نافه‌را (۳۰۰-۲۵۰) م یا بلنده، به‌لن بلندایا وی ژ بازار روین ده‌ریای نیزیکی (۱۱۸۰) مێترایه. ل دویرترین پشکا ژوری و ژوری رۆژه‌لاتی، روین وی هیدی هیدی به‌رب رۆژنایا و ژیریا رۆژنایا نزم دبیت هه‌تا دکه‌هیته نیزیکی (۱۱۶۰)م. خۆرستی فن خاربوونن ژ که‌سی لاین رۆژنایا فیه تینده‌ته باژیری دیاردبیت، ئە‌فه ب دروستاهی بو مروفن ژ ده‌فهریت سه‌رسنک و قه‌دشقه‌ نه‌ماشه‌دکه‌ت دیاردبیت. قه‌زا نامیدی شه‌ش ناحیه‌ هه‌نه، سه‌نته‌ری قه‌زایی دکه‌فیته نیشه‌کا ده‌فهری و سالا (۱۸۶۲)ز ده‌سته‌لاتنداریت ئوسمانی کره‌ قه‌زا، بیافن وی هه‌می (۹۳)کم.یه. ناحیا کانسی ماسن که‌فترین ناحیه‌یه و ل سالا(۱۹۲۲)ز بوویه ناحیه، بیافن وی (۶۰۲)کم.یه. ناحیا دیره‌لوکی ده‌سپنکی ل (بیبو) بوو کو دکه‌فیته ده‌فهر تیره‌ریکان و سالا (۱۹۳۲) ز بوویه ناحیه و پاشی بو دیره‌لوک هاتیه فه‌گوه‌استن، بیافن وی (۶۲۵) کم چار گوشه‌یه. ناحیا سه‌رسنک (۱۹۲۲)ز بوویه گوند و سالا ۱۹۵۲ز بوویه ناحیه، بیافن وی (۲۳۴)کم. ۲.

چه‌رخن بابلا نوی ل سه‌رده‌من کلدانیا هاتیه، نانکو باژیری (نامیدی) ل ده‌من ناشوریا و میدیا ژ لاین ستراتیجی و تابووری و له‌شکه‌ریقه پوینته‌ی خۆ هه‌بوویه، ئیمبراتوریا ناشوری پوینته‌یه‌کن مه‌زن دایه که‌له‌ها نامیدی، چنکی ریکیت گرنگیت بازارگانی د نامیدی را به‌رده‌وام ده‌اتن و دچوون پیتقییت خارنن و تشتیت ژیکجودا تیرا ده‌اته فه‌گوه‌ازتن، نانکو دشین بیژین بو سه‌روکییت ناشوریا نامیدی وه‌کی بنگه‌هه‌کن یان راهه‌ستگه‌هه‌کا له‌شکه‌ری بوویه و گه‌له‌ک مفا ژ ژخویک و خه‌راجیت کاروانیت بازارگانی دکر، نافن فی جهن بلند کو (که‌له‌ها نامیدی) یه‌ه‌تا سالا (۶۱۲) ب.ز

مه‌قلوبیسی ژ ژیریه دبیته میرگه‌ها به‌هدینا. باژیری نامیدی ژ پایته‌ختن فن میرگه‌هی بوویه. هه‌ر ژنافاکرنا میرگه‌هی هه‌تا نه‌مانا وی، ئە‌فی میرگه‌هی دیره‌که‌کا تزی قه‌ومین و که‌فناز هه‌یه. که‌فترین دیره‌کا هاتیه قه‌یدکرن ژلاین ناشوریا فه‌هاتیه نفیسین، ئە‌و ژی فه‌دکه‌پرته‌فه بو چه‌رخن نه‌هی به‌ری زاینن کو ب نافن (ناماد- ناماتی) د نفیسین و قه‌یدیت شاهن ناشوری شه‌مس نادادی پینجی (۸۳۳- ۸۱۰) پ.ز دا هاتیه. دیره‌کا فی باژیری فه‌دکه‌پرته‌فه بو هه‌یامن میدیا، هه‌روه‌کی ئە‌نوه‌ر مای دبیژیت: نامیدی، نانکو نافاهی و پایته‌ختن میدیا. هه‌روه‌سا پارێزه‌ر جه‌مال بابان

نامیدی و ده‌وروبه‌را ب ریا گووگلی

ناحیا بامه‌رنن جهه‌کن که‌فنن ده‌فهر نامیدی یه، سالا(۱۹۲۲) خاندنکه‌ها فه‌رمی یا حکومه‌تا ئیراقن ل فه‌بوویه. ل سالا (۲۰۰۰) لسه‌روه‌ختن حکومه‌تا کوردستان بوویه ناحیه، بیافن وی (۲۱۰) کم. ۲. ناحیا چه‌مانکن د که‌فیته ده‌فهر به‌رواری ژیریا ل سالا (۲۰۰۲) بوویه ناحیه، بیافن وی ۵۰۰ کم. ۲.

دیارکرنا تخوییت میرگه‌هیت کوردی کاره‌کن ب زه‌حه‌ته، ئە‌و ژی ژ به‌ر گوهورینا کاودانیت سیاسی و له‌شکه‌ری د ناف میرگه‌هادا، به‌لن ب رهنه‌گن ته‌فایی ده‌فهر رویاری دیجله‌ی ل رۆژنایین زین مه‌زن ل رۆژه‌لاتن تخوییت نوکه‌یین کوردستان دگه‌ل تورکیا ل ژورین چپایی

دبیژیت: نامیدی ئیک ژ نانکجیه‌هیت میدیا بوو. ئە‌م دشین بیژین کو میژوویا نامیدی د که‌فترین ژده‌ریت میژووایی دا فه‌دکه‌پرته‌ ده‌من شاهیت ناشوری، ده‌من ده‌سولاتداریا وان ل سه‌ر ده‌فهر ئە‌خاسمه ل هزارا ئیکن به‌ری زاینن.

د ژیده‌ریت ناشوریا دا نافن نامیدی ب (نامادی - ناماد) هاتیه (ئاداد نیراری) سیین (۷۸۲_۸۰۵) پ.ز د قه‌یدیت خودا نافریادی و نه‌و ل ئە‌نتیکخانا سه‌مه‌ولن یه. دبیژیت ئە‌فی باژیری دیره‌که‌کا که‌فناز و تزی قه‌ومین هه‌یه، کو دزفریت بو ئیمبراتوریا ناشوری، زانانیت شوینوارا ژی دگوته نامیدی (ناماد) و ئە‌فه د دوکومینتیت ناشوریا دا ژی هاتیه. دیسان به‌حسن (ناماد) د نفیسینت

(ناماد) بوو و بشی نافی ده‌اته ناسکر. ده‌وله‌تا ناشوری لسه‌ر ده‌ستی (که‌ی خوسه‌وی میدی) ب هاریکاریا (نبویلا کلدانی) سالا (۶۱۲) ب.ز هاته‌شکاندن ئە‌ف سه‌رکه‌ته‌ن چیتوو پشتی هه‌فاله‌ندیه‌ک لناقبه‌راهه‌ردوکا هاتیه موهرکرن و هبشکره‌ سه‌ر باژیری نه‌ینه‌وا وستاندی و ده‌وله‌تا ناشوری هله‌شاندی وه‌ه‌ردویا ده‌فهریت ناشوریا ل خو لیکه‌فنه‌کر. ده‌وله‌تا کلدانی (بابلا نوی) ل ژیریا نه‌الا رافیده‌ین هاته‌ نافاکرن و ده‌وله‌تا (میدی) لسه‌ر رۆژه‌لاتن کوردستانا مه‌زن و پشکه‌کن ژ ژورین نه‌الا رافیده‌ین هاته‌ نافاکرن و باژیری (هه‌مه‌دان) ی کره‌ پایته‌ختن خۆ، حوکمداریا میدیا هه‌تا سالا (۵۵۰) ب.ز یا به‌پنز و به‌رده‌وام بوو

پاشی بهر ب لیوازیی چوو حه تا وهلیهات خو
لهه هیرشیت دهوله تا (ئه خمینی) نه گرت
و نه خمینیا باژیری (هه مه دان) ستاند و
تالانکر. ژبه هندئی سه رکیشتی میدیا (که ی
براخ) بهرئی خو دا (که لا نامیدیئ) وب
هزارا خه لکئی وهلاتئ میدی بدویفکه فتن ل
نامیدیئ تاکنجیبوون و کره پایته ختن خو و
دهوله تا میدی چیکره فه. نیبن نه لئه سیر
دیروکنقیسی ئیکتیبه ژ میژووفا نیت بسورمانا
یین ناغئی نامیدیئ (العمادیه) ئینای، ده من د
کتیبا خو دا (الکامل فی التاریخ) ئاقریدایه
وان هیرشیت له شهکری بیت عیماده دینئ
زهنگی ل نافه را سالتئ (۱۱۳۳_۱۱۴۲ز)
کرینه سه ر وهلاتئ هه کارئ، به لئ مخابن
فه گپرانیت وی نه ددیار و ئالوزن. جاره کن
ناغئی که لا نامیدیئ دانایه که لا (الجلاب) و
جاره کا دی ئاقریدایه هندئی کو عیماده دینئ
زهنگی سالا ۱۱۴۲ فه رمانا خرابکرنا ناشه پئ
دایه و هه ر وی بو جارا دویئ فه رمانا
ئافاکرنا که لا نامیدیئ ل شوینا وی دایه، ژ
هنگی وه ره ب ناغئی وی هاتیه نیاسین و
دپرتوکا خو (التاریخ الباهر) دا فه گپرانه کا
دی فه دگپریئ کو ده من زهنگی سالا
۱۱۴۲ز. سه رکیشتیا هیرشه کن بو سه ر
وهلاتئ هه کارئ کری که لا شابانئ گرت
و هه رفاند و ل شوینا وی که لایه کا دی
ئافاکر کو لدویف ناغئی وی (العمادیه)
هاته نافکرن. دیسان دپرتوکا شه رفناما
شه ره فخانئ بدلیسی دا ژئ هاتیه دیارکرن کو
ئافاکرنا باژیریئ نامیدیئ ژ لاین (سه لاتینیت
سه لجوقیا) فه یه و عماد الدین زهنگی بن
ئاقسنر والیی میسل و شنکالن ئافاکریه.
دیتنه کا دی هه یه ژ زارده فئ دیروکنقیس
(حمدالله المستوفی القزوینی) ته وئی سالا
(۱۳۴۹) مری د پرتوکا خو یا بناغئی (زهت
القلوب) دا دبیزیت: ناغئی (العمادیه) ژ ناغئی
میر (عماد الدوله البوهی) هاتیه، به لئ

خشا لسه ر فئ دیتئ هه ی و پتر پیدئی
فه کولینتیبه، ژنه فا چووی ئەم دگه هینه
وئی فه ریژئ کو ژ چه رخیئ که فن هه تا
هیرشا عماده دینئ زهنگی بو سه ر وهلاتئ
هه کارئ ل سالا (۱۱۳۲) زاینی وه ره، نامیدیئ
ب ناغئی وئی یئ کوردی (نامات - نامیدی
- نامیدا) دهاته نیاسین. دیسان دیتنه کا
دی هه یه دبیزیت که لها (نامیدیئ) هاتیه
نافکرن ب (که لها البق) ژ گروهه و نیشان ژ
بو راستیا فئ گوتئ پشتی پرتوکه هاتیه
دیتن ل خاندنگه ها (قوبه هان) کو دبیزیت
په یفا (البق) د گوتنه نامیدیئ، به لئ د
چ ژئده ریئ دیروکی بیت که فن و نویدا
دیازنینه کانئ کن ته فا نافا بکارنینه و
کهنگی ناغئی (البق) هه بوویه.
گله ک دیروکنقیس ونقیسه فان دبیزن
ژئ ناغئی نامیدیئ ژ په یفا (نامینا) هاتیه
و ته و کچا میره کن کوردی به رنیاس
بوویه و د چه رخیئ نافیندا میره ها وی
ل گوندئ (نامیدیکا خراب) بوو و مالباتا
میری دچنه سه رانئ ل جهن (نامیدیئ)
پشتی وان ده میت گله ک خوش ل ویریئ
بووراندین جهن جوگرافی و خو رستن که
له ن و سه قاین وئی دکه فیه دلئ وان و پیقه
گله ک حیه تی بوون، هه کو سه رانیت
مالا میری زفرینه مال ل (نامیدیکا خراب)
نامینایئ ژ بابئ خو خازت نافه ندئ میرانیا
میرگه هئ بو جهن سه رانئ فه گو هیژن،
مه خسه دا وئی که لها (نامیدیئ) بوو. بابئ
نامینایئ ب داخازا وئی رازی بوو. چنکی جهن
نامیدیئ یئ بلند و ئاسئ یه، فیچا ده من
ئیک هه بیت دلئ خو به تی بستینیت و
ژئده گافیئ لسه ر بکه ت، دئ ل ویریئ شیت
به ر سینگئ دوژنا گریئ.
مخابن هه تا نوکه لسه ر وی میرئ کوردی
که لها نامیدیئ ب ناغئی کچا خو (نامینا) یئ
نافکری چ ژئده ریئ دیروکی پیزانین لسه ر

نه داینه مه و کانئ ل سالا چهن دئ حوکم
کریه، یان ناغئی وی چ بوویه و ئانکویا ناغئی
نامیدیئ ژئ وهکی ئەم زه مانئ خو یئ
کوردی دبیزن (نامینایئ دیت) و پشتی
سال و زه مانا ناف ژ زارده فئ خه لکن
ده فه رئ هاتیه گو هو رین و بچویککرن
هه تا بوویه (نامیدی - نامیدیئ). سه یدا
(شاکر فتاح) ی وه سا رونکره کو په یفا
(نامیدیئ) بنیائئ وئی ژ (ناماد) هاتیه ب
ئانکویا (نافاهی یان باژیریئ میدیا). وه کی
به ری نوکه مه ئاقریدایئ که لها نامیدیئ
وه خته کی پایته ختن دهوله تا میدیا
بوو، نافوده نکیت وئی هنگی ب هه بوونا
هژماره کا مه زنا خاندنگه ها چوو بوو و
هنگی ژ هه ر باژیره کن دی یئ ده فه رئ
شاکردا پتر ژ نافه دانئ و باژیریئ هه می
دهوربه را فه ستا نامیدیئ دکر، دا زانست
و زانینئ و ره وشه نه زریئ ل ده فه رئ وه رگرن
و نامیدیئ پیشفه چوو بیت به رکه تی ژ لاین
ره وشه نه زری فه لئ چووون.
هه ر ژ ده سیپکا چووونا میرگه ها به هدینا،
گله ک میریت میرگه هئ هه ژ زانینئ دکر و
پشته فانی زانیا دکر و خاندنگه ه ل نامیدیئ
و ل گوندیت دهوربه ر ئا فادکرن، به لئ
وه کی پیدئی پرتوکیت گه روکیت بیانی
ئاقرئ نه دایه ژ یانا ره وشه نه زری ل نامیدیئ،
به لئ (مسیو ئەلکسه نده ر) ئاقریدایه
ژ یانا ره وشه نه زریئ و لسه ر ناخفتیه، کو
کوردستانئ ب ره نگه کن ته فایئ دهه یامن
چاخئ (۱۹) دا خاندنگه ه ل پرانیا باژیریئ
وئی هه بوون خه لکن وئی گله ک هه ژ
پیشفه چووون دکر و قه درئ ره وشه نه زرا
دگرت، هه ر دیسا دبیزیت هه تا ل گوندا
ژئ خاندنگه ه هه بوون، سه یدایت گله ک
باش ب پلا (استاذی ممتاز) ل جزیریئ و
نامیدیئ و سو ران هه بوون.

ژئده ر:

- ۴- کارزان محمد حسین بامهرنی، که لها نامیدیئ د ژئده ریئ دیروکیدا، کوفارا نوژین، نه یلول-چریا تیکئ هژمار ۲۱/، ۲۰۰۸
- ۵- سعید دیره شی، مه لاممودئ بایه زیدی (۱۷۹۷ - ۱۸۶۷) وه رگپرانا شه ره فنمه یا شه ره فخانئ بدلیسی، چاپا ئیکئ چاپخانا خانئ دهوک، ۲۰۰۷
- ۶- محمد عبدالله، دیروکا که لا نامیدیئ به ری زاینئ، کوفارا سیلاف هژمار ۱۲، ۲۰۰۷، ۷- بله چ شیرکو، کیشه ی میژینه و نیستای کورد، محمد حمه باقی، چ ۳ کوردستانا ئیراقئ (۱۹۹۱)
- ۸- فه رهاد پیربال، کورد له دیدئ رژه لاتسه کانه وه، چاپا سین، ۲۰۰۹.

- ۱- دکتور دهرویش یوسف حسین هروری، وهلاتئ هه کارئ، ته رجه مه کرنا مصدق توفی (۱۱۳۶_۹۴۵) چاپا ئیکئ چاپخانا خانئ، دهوک ۲۰۱۰.
- ۲- عیماد عبدالسلام رووف المعجم التاریخی لاماره به هدینان من منشورات الاکادیمیه الکرودییه، مطبعه الحاج هاشم ارپیل ۲۰۱۱
- ۳- هشیار ریکانئ، دیدارا دیروکی لدور نامیدیئ ژ وه شانیت لقا (۱۸) چاپا ئیکئ چاپخانا خانئ دهوک ۲۰۰۹

کورتيهک ل سهر دیرۆکا

ئەزمانی کوردی

بەرھە فکرن: ئومید حاجی بەرۆشکی

سەرۆکانی ئەزمانی کوردی

— ئەزمانی کوردی وەک ئەزمانەکانی زیندی و هندوئورپی (هندوئاری) دەیتە دیت و فەدگەریتە چاخێ راوستیان پاپورا نوح پیغەمبەری ل سەر چیاپی جودی و پاشی دروستبوونا ئەزمانی هندی ل دەقەرێ و ب بوورینا دەمی و چیبوونا ئەزمانا ژ ئەگەرێ جوگرافی، و کوردی ژێ ئێک ژ وان ئەزمانا بوویە.

— ئەزمانی کوردی ل سەر سێ زاراقت سەرپشک بەلاقبیت و هەر زارافەک دیتە چەند دەقۆکە: (ئێک زاراقت کرمانجی، دەقۆکا بەهدینی و زازاکی و روژنایایی و بایەزیدی هتد... فەردکەقن، دو زاراقت کوردیا نافەرست، دەقۆکا سۆرانی و هەورامی و دەرەندی و ئەردەلانی هتد... فەردکەقن، سێ زاراقت کوردیا ژێری دەقۆکیت فەیلی و لەکی و کەلهوری و بەختیاری هتد... فەردکەقن. بەلێ زیدەباری فان (دەقۆک و زارافان)، کو هەر دەقەرەک ب زاری خو دناخفیت، گەلەک ژ (ئەزمانان و رەوشەنەز و نغیسەفان) یت مە دیتن، هەبوونا گەلەک زارافا ژێکفەبرینەکی. فالاهیهکی دناقەرا دەقەریت کوردستان دا دروستکەت، لەوا ئەقە دەمەکی درێژە مژویلی دروستکرنا ئەزمانەکی ستانداردن بۆ هەمی دەقەریت کوردستان دا ئەو فالاهیا لناف کوردستان هەمی نەهێلن. بەلێ چەتا نوکە نەگەشتینە وێ ئارمانج و نەشایینە ئەزمانەکی بتنی بۆ هەمی کوردستان چیکەن.

— پ/ راستە ئەزمانی کوردی ژ فارسی هاتیه؟

ب/ ئەزمانی کوردی و فارسی ژ ئەزمانی هندوئورپی یان هندوئارینە و هەردو ژ مالباتا ئەزمانی ئیرانی دەیتە هژمارتن، هەردو ئەزمان د چەرخیت گەلەک کەفندا، گەلەک نیزیکی ئێک بوویە، بەلێ ژ ئەگەریت جوگرافی، سیاسی، کلتوری، ژێک دوبرکەفتینە و نە بتنی ئەزمانی کوردی و فارسی، بەلکو ژ کوردستان و ئیرانی هەتا نازەریایجان و ئەفغانستان و گەلەک دەقەریت دی ئەزمانی و ئان نیزیکی ئێک بوون و ئێک تخویب بوویە، لەوا نەشینی بێژین کوردی ژ فارسی یا هاتی یان بەروفاژی و ب تەفایی ئەزمانی دەقەرێ و ئەگەر وەک میناک ئەزمانی کوردی و فارسی، وەربرگین، وەکی دو براییت ژیکجودانە، بەلێ بنیاتی وان هەردو برابەرە، ئانکو ئەزمانی کوردی و فارسی ژیکجودانە، بەلێ بنیاتی وان ئێکە کو دکەقە دگەل کوما ئەزمانی هندوئورپی (هندوئاری) و ژ مالباتا ئەزمانی ئیرانی.

— ئەزمانی هندوئورپی (هندوئاری) ل سەر چار (مالباتی

ئەزمانی) دەیتە بەلاقرن:

ئێک: مالباتا ئەزمانی ئیرانی، ئەزمانی کوردی و فارسی و بەلوجی

ئەفغانی و تاجیکی هتد... فەردکەقن.

دو: مالباتا ئەزمانی هندی، ئەزمانی هندی و بەهاراتی و کشمیری و ئوردو و نیپالی هتد... فەردکەقن.

سێ: مالباتا ئەزمانی هیتی، ئەزمانی نەرمەنی و هیتی و هیتی هیروگلیفی و لوتایی هتد... فەردکەقن.

چار: مالباتا ئەزمانی ئەوروپی، ئەزمانی ئینگلیزی و ئەلمانی و لاتینی و هولەندی و پورتاگالی هتد... فەردکەقن.

— ئەزمانی مالباتا ئیرانی کو کوردی ژێ ئێک ژ وان ئەزمانە، ژ لاین نغیسینیقە ئەلف و بیبا عەرەبی و لاتینی و سریلیکی، ب دەستکاریقە دەیتە نغیسین.

ئەزمانی کوردی ل سەر چار قوناغا هاتیه لیکفەقن

ئێک: قوناغا ئەزمانی کوردیا کەقن: ل قن قوناغی دگوتە ئەزمانی کوردی (ئافغانی)، کو هینگی کتیا پیروزا زەرەدەشتی پێ هاتوو نغیسین، کو دینی میدیا (کورد) بوو، کو ژ شیت حەرفا پیکهاتوو و ئەف قوناغا ئەزمانی کوردی نیزیکی ۲۵۵ سالان فەکشایە، ژ سال (۵۵۰ب.ز) دەستپیکرە و سال (۲۰۰ب.ز) دویمایهیت.

دو: قوناغا ئەزمانی کوردیا نافەرست، ئەف قوناغا ئەزمانی کوردی ل دەستپیکا دەستەلاتا (ئەشکانیا) ل سال (۳۰۰ب.ز) دەسپیکەت، هەتا چاخێ هاتنا دینی ئیسلام بۆ دەقەرێ فەدکیشیت، ل قن قوناغی دگوتە ئەزمانی کوردی (پەهلەویا ئەشکانی)، بەلێ دقن قوناغی دا نغیسینا ئەزمانی کوردی وەکی قوناغا ئێک نە یا ئاشکرایە کو د قوناغا ئێک دا کتیا پیروزا (زەرەدەشتی) یا دینی میدیا (کورد) پێ هاتوو نغیسین.

سێ: قوناغا ئەزمانی کوردی یا دەقۆکا: ئەف قوناغا ژ ئەمانا دەولەتا ساسانی و پشتی هەردو چەرخیت حەفت و هەشت کو ئەزمانی کوردی دقان هەردو چەرخا دا گەلەک لپووزبوویە، چنکی بتنی ئاخفت بوو، نەکو نغیسین، دەسپیکا ئەزمانەکی ئیککرتین کوردی ژ قیری دەردکەفیت و دەست ب نغیسین ژ دەیتەقن. بەلێ پشتی هاتنا دینی ئیسلام جارەکا دی نغیسینا کوردی بپچارە دیتەقە، بەلپیا چەرخێ نەهێ دا ئەزمانی کوردی بپیز د نغیسینا ئەدەبی و ریزمانیدا دیاردبیت و پشتی ئەمانا دەولەتا ئیککرتیا ئیسلامی، میرگەهیت کوردی و زاریت کوردی ژ پیدابوون..

چار: قوناغا ئەزمانی کوردیا نوی: ئەف قوناغا ل دویمایهیا چەرخێ نوزدی و دەستپیکا چەرخێ بیست دەسپیکەت، دەمێ روژناما کوردستان ل (۱۸۹۸/۴/۲۲ ز) دەرکەفتی، ئەف قوناغا ب قوناغا پاقرنا ئەزمانی کوردی ژ ئەزمانی بیانی دەیتە دانان. ب فان هەر چار قوناغیت ئەزمانی، کوردی ب تەمامی خۆسەریا خۆ وەرگرتیه و کوردی وەکی ئەزمانی کوردی ژ ییت دی دیاردبیت.

بناقوده‌نگترین شهریت خه لکی ئامیدی کرین

نقیسین: په‌سار شالی

پشکا دووی و دویماهی

ته‌رحه‌مه‌کرن: خالد دیره‌شی

*سالا ۱۸۳۵ز، ئەنجە به‌یره‌قدار، والیئ میسل، به‌رئ له‌شکه‌رئ خو دا ئامیدیئ و سه‌خمه‌راتی داگیرکنا وئ و ده‌ست ب هه‌وه‌کا له‌شکه‌ری بو سهر میرگه‌ها سوران کر و هه‌ر گوند و باژیرکه‌کئ تیرا ده‌ربازدبوون، ب به‌رفه‌هی کافل و ویراندکر، هه‌تا گه‌هشتینه ئامیدیئ و دورپتچه‌کا دژوار داناسه‌ر، به‌لئ یا بالکیش نه‌و بوو فیجاری ئینجه به‌یره‌قداری بسانه‌ی باژیر ستاند. سه‌رباری هندئ هه‌میا دزانی کو دبیت له‌شکه‌رئ ئوسمانی ل ویلايه‌تا به‌غدا و میسل ده‌هه‌ر گافه‌کیدا هه‌بیتدا ئیرشی بکه‌ته‌سه‌ر و ئەگه‌ریت که‌فتنا ئامیدیئ ب سانه‌ی ب ده‌ست و والیئ میسل، ئەو بوون؛ ئیک، حاکمئ ئامیدیئ یئ نوی ره‌سول به‌گئ ره‌واندزی ده‌مئ باژیر هاتیه دورپتچکر لناف باژیری نه‌بوو و بو کاره‌کئ چافدیریئ ل چه‌ه‌کئ دیتربوو و پتربا له‌شکه‌ریت خو دگه‌ل خو دا بربوون؛ دو، میر ئیسماعیل

به‌گئ دووی، یئ کو ژلایئ میر محه‌مه‌د پاشا ره‌واندزی شه‌هاتیه ته‌کلپ کر، به‌ره‌فانیئ ژ میرگه‌ها به‌هدینا و که‌لا نیتروه بکه‌ت، چافدیریئ موکومکرنا که‌ل نیتروه دکر. فیجا چنکی هیتیت به‌ره‌فانکه‌ر ل ده‌مئ ئیرشیئ لسه‌ر باژیری لویئ دبه‌ره‌فنه‌بوون، به‌لئ یا ژمه‌فه چ سه‌رکیشیت به‌ره‌فانیئ ل باژیریئ خو بکه‌ن نه‌بوون، گرنگترین ئەگه‌ر بو کو باژیر زوی بکه‌فیته د ده‌ست و والیئ میسل دا، هه‌ر چاوا دبیت سالا ۱۸۳۵ز ئامیدیئ دکه‌فیته د ده‌ستئ ئەفسه‌رئ ئوسمانی ئینجه به‌یره‌قداری دا و نافبووری حامیه‌کا له‌شکه‌ری ددانیته باژیری و دزفرتیه‌فه میسل و ده‌ما میر ئیسماعیل به‌گئ دووی ب که‌فتنا ئامیدیئ زانی، هندی شیای و بله‌ز هیتز کومه‌کرن و زفرتیه‌ ئامیدیئ و شیا باژیری ب پشته‌فانیا خه‌لکی وئ کونترولکه‌ت و حامیا له‌شکه‌ریا ئوسمانی ژ پویچکر.

*سالا ۱۸۲۷ز، به‌هه‌تا ده‌رچونا میر ئیسماعیل پاشایئ دووی ژ ده‌وله‌تا ئوسمانی و ژئ سلبوونئ، عه‌لی ره‌زا پاشایئ ئازی، والیئ به‌غدا له‌شکه‌ره‌کئ مه‌زن و مشه‌ جه‌بلخانه به‌ره‌فکر رابوون هه‌وه‌کا له‌شکه‌ری بره‌ سه‌ر میرگه‌ها به‌هدینا و وی بخو سه‌رکیشیا وئ کر و له‌شکه‌رئ ویلايه‌تا به‌غدا گه‌هشتنه دوریت باژیریئ ئامیدیئ و دورپتچه‌کا مکوم داناسه‌ر و پشتی گه‌له‌ک پیکولا بو داگیرکنا وئ، میر ئیسماعیل پاشای ب باشی زانی کو خو بده‌ته ده‌ست ل شوینا شه‌ر و دورپتچ گه‌له‌ک دریز بن، ژبه‌رکو ئەو چه‌کئ له‌شکه‌رئ ئوسمانیا هه‌ی و ل سه‌ر ئامیدیئ بکار دئینا، کو چه‌که‌کئ ویرانکه‌ر بوو چاف چه‌کئ میرگه‌هئ و نه‌خاسمه، توپ، یئ پتیشکه‌فت بوو و زیانیت مه‌زن گه‌هاندنه خه‌لکی، فیجا وان میر ئیسماعیل پاشایئ دووی ئیخسیرکر و بره‌ به‌غدا، به‌لئ والیئ به‌غدا، نه‌شیا

نه خشى ميرگه‌ها به هدينان

دويى بؤ ناميدى زانى و زانى وى باژىر ستانديهفه، له‌وا رابوو له‌شكهره‌كئ مه‌زن ل ميسل به‌رهه‌فكر و لدويىف داخازا واليى ميسل، پشته‌فانيه‌كا له‌شكهرى ژلايى به‌غدافه بؤ واليى ميسل هات و دگه‌ل هندى ژى، ئينجه به‌يره‌قدارى پيخه‌مه‌ت هاريكارى و پشته‌فانيا وى بؤ نه‌هيتلانا ميرى به‌هيدنا ئيسماعيل پاشايىن دويى، واليى ميسل ويزدانانا هنده‌ك سه‌روك عه‌شيره‌تا ل ده‌فه‌رى كرى و ژى ژلايى خو‌فه هيزت خو‌ به‌رهه‌فكرن و سه‌ركيشيا وان دا ده‌ستى كورپى براينى خو‌ محهمه‌د به‌گ كورپى مير محهمه‌د سه‌عيد پاشاى و هه‌ردو له‌شكهر، ين به‌هيدنى و ئوسمانى ب سه‌ركيشيا ئينجه به‌يره‌قدار، واليى ميسل، نيزيكى گوندئ هيتيتى ين نيزيكى باژىرى دهوكئ، گه‌هشتنه ئيك و شه‌ره‌كئ گه‌رم و دژوار ل نافه‌را هه‌ردو ره‌خاندانا چيىبوو و هژماره‌كا مه‌زن ژ هه‌ردو لا هاتنه كوشتن و برينداركرن و شه‌ر ل نافه‌ربه‌را وان ين هه‌فسه‌نگ نه‌بوو و له‌شكهرى ئوسمانى ب هژمار پتر بوون و و ژ لايى ريكخستنا له‌شكهرى و ره‌نگى چه‌كيشه‌چ

خو مير به‌درخان به‌گئ ميرى ميرگه‌ها بوٲان و واليى ميسل ئيك ژ كه‌نكه‌نيٲ ناميدى، كو دگوتئ يونس ناغا گلى، كره حاكمئ باژىرى و حاميا له‌شكهرى ل باژىرى هيتلا و فه‌گه‌ريا ميسل و حاكمئ نوى كه‌سه‌كئ نيزيكى مير ئيسماعيل پاشاى بوو و ين دلسوژ بوو بؤ ميرت ناميدى و دتيكه‌ليه‌كا به‌رده‌ام دابوو دگه‌ل ميرى كول ميرگه‌ها بوٲان بوو. وه‌كى مه‌به‌رى نوكه ئافريديان، خه‌لكئ ناميدى به‌رده‌وام داخازا زفرينا ميرى خو‌ ين ره‌فى دكر و ژ فه‌ريژا فئى چهندي ل سالا ١٨٤٢، مير ئيسماعيل پاشا دگه‌ل هيزه‌كا له‌شكهرى ژ ميرگه‌ها بوٲان زفرينه و هنگى سوژبه‌نده‌ك د نافه‌را ميرت كوردا و كه‌نكه‌نيٲ ده‌فه‌رى دا هه‌بوو دگوتئ (سوژبه‌ندا پيروژ) و نافه‌روكا وئ نه‌بوو دده‌ميٲ پئدفى دا هاريكاريا ئيك‌دو بكن و جاره‌كا دى ب هاريكاريا خه‌لكى مير ئيسماعيل پاشا چو نافى باژىرى ناميدى و شيا له‌شكهرتت حاميا له‌شكهرى ئوسمانى پوچكه‌ت. *سالا ١٨٤٢، واليى ميسل بزفرينا هه‌فدژئ خو‌ين ركوبى (عنيد) مير ئيسماعيل پاشايىن

ده‌فه‌را به‌هيدنا ل به‌غدا، وه‌كى نافه‌ند، رتفه‌به‌هت و ئالوژى و نه‌خوشى ل ده‌فه‌رى چيىوون ژنه‌گه‌رى نه‌وا سه‌رژنوى به‌سه‌رى مير ئيسماعيل پاشايىن دويى هاتى و جاره‌كا دى مير زفرينه ميرگه‌ها خو‌ و جاره‌كا دى ده‌ست ب حوكمداريا خو‌ كره‌فه و نه‌نامى سه‌رژنوى زفرينه ده‌فه‌رى. *سالا ١٨٤٠، ئينجه به‌يره‌قدار، واليى ميسل، پيخه‌سيا كو مير ئيسماعيل پاشايىن دويى، گه‌فا هه‌بوونا وى ل ده‌فه‌رى دكه‌ت، له‌وا بله‌ز له‌شكهره‌كئ مه‌زن به‌رهه‌فكر و تيرشكهر سه‌ر ميرگه‌ها به‌هيدنا و پاشاى گه‌هسته دؤريٲ ناميدى و دورپيچه‌كا مكوم ئيخسته سه‌ر و كه‌له‌ك بزافكرن ده‌ست ب سه‌ر كه‌لا به‌يزدا بگريت، به‌لىن هه‌ر ل ده‌ستيتكىن شكه‌ستن، به‌لىن ژبه‌ر جوداهايا د ترازيا هيتزا و زه‌نگئ چه‌كىن پيشكه‌فتى، ين كو له‌شكهرى ئوسمانى ب كار دئينا، هه‌ى كو ب چ ره‌نگا دگه‌ل ين لايى ديتر دا نه‌دهات هه‌مه‌ركرن، واليى ميسل ل دوماهيئ شيا باژىرى بستينيت و مير ئيسماعيل پاشايىن دويى شيا خو‌ قورئالكه‌ت و بگه‌هيت هه‌فسوژئ

هه ښه ننگي دناځه رڼدا نه بوون. له شکه ریا کوهه کی بوو، نه خاسمه ل ویلا په تا میسل، بهر و فازی له شکه ری به هدینی کو د بنیاتدا له شکه ره کئی عه شیره نکي بوو و چه کئی وان ژي یی که فن و ب کینج (فعال) ژي نه بوو و ریکخستن ژي دناځدا یا لیوا بوو و ل دو ماهیئ له شکه ری ئوسمانی سه رکه فت و له شکه ری به هدینی خو ځه کیشا نامیدیئ و ژبه ر که فتنا سه رکیشی له شکه ری به هدینی ل سه ر پشتا هه سپی و مرنا وی د شه رید، ترس که فته نافي له شکه ری میرکه ها به هدینا و خیانه تا هنده ک سه ر وک عه شیره تا ژي روله کئی بکینج د سه رکه فتنا له شکه ری ئوسمانیدا هه بوو.

میر ئیسماعیل پاشای پایته ختی خو نامیدیئ باش ئاسیکر و ما چاهه ریئ له شکه ری ئوسمانی و ئینجه به یره قدری والیئ میسلئ بناف گوند و باژیرکیت کوردان که فت و هه می تالانکرن و هه ر که سی دگه هشتنی دکوشتن و نه و دیمه ن ب ترسبوون و ویرانی ئیخسته هه می جها و له شکه ری ئوسمانی که هشته دوریت نامیدیئ و دورپیچه کا دژور دانا سه ر کو بو هه یامی چار هه یغان ځه کیشا بوو و پشتی که له ک بزافیت داگیرکرنی شکه ست و د وی هه یامی دا دنگن توپیت دورپیچه را بی دهنگ نه بوون و ل دو ماهیئ ئیسماعیل پاشای زانی کو نه شیت یی به رده وام بیت و نه خاسمه خه لک ژ نه گه ری دورپیچن و توپارانکرنی بی ځه بر تنگاف و برسی بوون و هه ر جار جار والیئ میسل ته ته ره ک دهنارته نک میری و داخاز ژي دکر کو خو بده ته ده ستی وان وسوزدا کو گیان و مالی وان بپاریزیت و ل هافینا سالا ۱۸۴۲ز، میر ئیسماعیل پاشا رازیوو کو خو و باژیری بشه رت بده ته ده ست و ژ وان شه رتا ته ناهیا باژیری و خه لکی به یته پاراستن، به لی به یره قدر ژ سوژا خو لیقه بوو و که له ک غه در ل خه لکی باژیری و باژیری کر و پشتی ئیسماعیل پاشا چووی قه سابخانه ل باژیری کرن و ځه ریژا وان قه سابخانا ب سه دا و هه تا دبیزن دگه هشته ب هزاران قوربانیا ژ خه لکی ده ځه ری بهر وی غه درئ که تن و پاشای حاشیا خو و که س و کار و مال و تشتی خو دگه ل خو برنه به غدایا دویر ژ باژیری نامیدیئ، ناخا باب و باپیریئ خو، زځرین

ژي لی چه رامکر و ب فنی چه ندی پستیرا میرکه ها به هدینا ژ نه سمائی فه له کئی رژی و ژ نه خشی جیوسپاسی هاته ره سیکرن و ب فنی چه ندی ژي حوکم و هه بوونا میر و به گیت هه می ده ځه ر و باژیر و باژیرک و گوندیت به هدینا ب دو ماهیهات.

رولی نامیدیئ بو گپراناروله کئی (میحوه ری) ل ده ځه ری ب دو ماهیهات و دیسان ناغا و سه ر وک عه شیره تا ژي ئیدی گوهداریا میرا نه کر و نه زځرینغه بن دارئ نامیدیئ و پویته ب مالباتا میر سیځدینی، یا کو حوکمداری ل ده ځه را به هدینا یا به رفه ره کری و میرکه هه کا ب هیز ل پایته ختی وی نامیدیئ ئافاکری و حوکمی وی پتر ژ شه شسه سالا ځه کیشای، نه کره ځه، ب فنی چه ندی ژي قوناغا شه ریت مه زن و به رفه هیت بهری هنگی ب سه ر باژیریدا هاتین ب دو ماهیکه اتن و قوناغه کا نوی ژ ژاننا خه لکی باژیری نامیدیئ و خه لکی ده ځه ری ب ته فایئ ده ستپیکر.

ب که فتنا میرکه ها به هدینا یا دپروکی، بو جارا ئیکن به هدینا طاما ته حلیا داگیرکرنی که ته ده ځی و ناسناما وانا مله تینیئ و دگه لدا ژي تاما ئازادیئ و سه ربخوئی کو وه ک سه ربخو بوون، زده ستا چوو و ئیدی ده وله تا ئوسمانی ئیکسه ر مایئ خو دکار و باریت کوردا دا دکر و فنی بو جارا ئیکن که له ک ئاسته نگا نه و پالدان هه ست ب بارگرانیا داگیرکرنی و جوداهیا مله تینیئ بکن و نه و پی حه سیان کو ب ره نکه کئی به رفه ره و عیناد (عه مدهن) یی ژبه ر مله تینیئ ده ینه ئیشانندن و سیاسه تا ده وله تا ئوسمانی ل فان ده ځه را یا مه رکه زی بوو. سیسته می که فن و کلاسیکین کوردا یی دویځتی، هه لوه شانند و سیسته می مه رکه زی دانا جه ن وی و نامیدیئ ژلایئ ئیداریغه بو ده ځه رداري

پر هه رفاند داکو ریکت ل بهر له شکره رۆسی بگرن کو نه شیت بهر ب نامیدی ب هیت و ل فیره هیزا مه شه ره ک دگه ل هیزه کا وان یا چافدی ری (ئیسیتلاخ) کر و پشتی چهند کوشتی و زه خیره لدویف خو هیلاین نه چار بوون بزقرن. و پاشی مه پرک دانا سه زتی و ده رازی ره خو دیتر بووین و نه مه هه چووین هه تاکو نه مه گه هشتینه گوندی شیلادزی و ژ نشکه کتفه مه هند های ژ بۆ ته قه کا دژوار هاته سه مه ژ (حامیا) ره شایت دژومنی و سن که سه ژ شه رکه ریت مه شه هید بوون و نه مه ژ شیاین دژومنی باش بهنکیفین و زیانیت گیانی و زه خیره ی بگه هینین و هیزا رۆسی پشتی کوشتی خۆ هیلاین نه چار بوو خو فه کیشیت و گه له که ده سته کفتی وجه بلخانه هه بوون و ل سه شه رکه ریت هیزا مه هاته نه بلافکرن و پشتی فی شه ری نه مه ماینه ل ده قه ری ژ بوو بهر سینگرگرتا هه ره ته نگا فیه کت و هه تاکو له شکره ری ئوسمانی یی کو بهری هنگی ل میسل هاتیه به ره فکرن بریکه فت و ل رۆژا ۲۰/ تیرمه ها سال ۱۹۱۷ز، ل زتی ده راز بوو بهر ب چهل و ل خچکا (کانی ره شی) راهه ستیا و پاشی مه زانی کو هیزیت رۆسی یی خو فه کیشای، نه مه ژ ژلاین خو فه زفرینه ف نامیدی).

ل ۱۹۱۸/۱۱/۱۰ز، ننگلیزا ئیراق و ویلايه تا میسل داگیرکر و سه رکیشی بریتانی مستر (لیژمه ن) ل دو مایا سال ۱۹۱۸ز، بیی به ره فانیه کا هه ژی به حسکرن چو د نامیدی دا و و بریارا ئینانه خارا ئالاین ئوسمانی دا و ره وشا نامیدی پشتی کوشتا مستر گارن ل شه فا ۳۱ خیزران/ ۱ تیرمه ها سال ۱۹۱۹ز، ل سه ده ستی هنده که سه ییت نامیدی، تیکچو و دیسا ره وشا هه می ده قه ری بره نگه کت نه فای تیکچو و نه ف ره وشه فه ریزا سه ره له دانه کا جه ماهیری بو هه می کوردستان ل سال ۱۹۱۹ز فه گرتی بوو.

وهسا دیاره شانسی باژیری نامیدی ژ کوته کیا هیزیت ده قه ری و نافده وله تیغه نه یی فه بری بوو خو هنده جارا چه تا (خو فرۆشا) ژ ب پشته فانی داگیرکه را ئیرشدرن و پاشی دگوتارا خو دا دور دیروکا نامیدی دیار دکه ت و دبیزیت: (شه فا ۲۵- ۲۶ تیرمه ها ۱۹۲۲ز، ۱۵۰ که سا تیرشکره

سه ره باژیری و فالاتیا وی ژ خه لکی بو خو کره که یس، چنکی دانس هافینی دچوونه رویاری و مزویرکا ناف رهن و بیستانتی خو، ژبلی ده قه ردار (حه مید سه ره ره) و هنده که تیت پولیس و نه وه که سیته نه های د پاراست ل باژیری دبنا تدا یی ناسی و خودانا دو ده رگه ها (ده رگه هنی پاشی و ده رگه هنی به هدینا) بوون و نه وه ژی دگرتی بوون و که سه نه دشیا تیرا به جیت، به لی تیرشکره ب هاریکاریا مالباتیت پشته فانی وان دکر شیان دشویره ترا سه رکه فن و وان گویتکا ژیری ژ باژیری، کو قانه کا ستراتژی بوو، داگیرکر و ل فیره تیرش کره مالا و هه ر تشتت دگه هشتتن ددزی و تالان دکر و ته قه ل نافه را وان و که سیته زیره فان و پولیسادا چیبوون و خه لکی ل رویاری های ژ بوو و هنده که رابوون و هاتن داکو باژیری زرگارکه ن و شیان ل گویتکا ژیرا باژیری، لنک مالا ده قه ردار، ب پشته فانی که فری فانه کت نافدار ب سه رکه فن و پولیس و خه لکت باژیری و تیرشکره تیکتشقلین و که تنه به ریک و شه ری هه تا رۆژنا فابوونی فه کیشا و چهند که سه ک ژ هه ردو لا هاته کوشتن و هنده که ژی هاته گرتن و ته عدا که ره نه چار بوون خو فه کیشن و ل باژیری ده رکه فن و نه وه تشتیت ئالان کرین ژ مالی خه لکت باژیری، نه خاسمه یی بازرگان و زه نگینا را کرن و برن).

وه کی دیار دیست، هه ره قونه غه کا دیروکتی ریکت جودایت به ره فانی کرن ژ هه بوونا خو و ستاندا حه قیت خو ژ داگیرکه را هه نه و دهه یامی ل نافه را هه ردو شه ریت دونیایی یی تیکتی و دوییدا، تیکه هشتتا مه تینی ب ره نگه کت ته فای ل کوردستان زیده تر لیها ت و کوردا کوم (جمعیات) و پارتیت سیاسی و براقیت وه لاتپاریزی بو ده سته ئینانا مافیت خو ییت هه ژی نافا کرن و خه لکت نامیدی رۆله کت مه زن تیدا هه بوو و هه ره وسه وان رۆل هه بوو د شۆره شا سه رکیشی نه ته وی مه لا مسته فاین بارزانی د سالیته چلادا و ل کومارا مه هاباد ب سه رکیشیا بارزانی هه بوو. دگه له هه بوونا چیرسکا تیکتی یا شۆره شا نه یلۆنن ل ۱۹۱۱/۹/۱۱ز، ب سه رکیشیا سه ره ره ری نه ته وی مه لا مسته فاین بارزانی، خه لکت باژیری هه ره زوی چونه دنافدا و بهر سینگسینگانیت دژوار د باژیری بخو دا

چیبوون و باژیر ژ ده سیت حکومتا عه بد لکه ریم قاسمی ده رکه ت و نه مانا باژیری لب ده سته لاتا حکومتن، حکومت پالدا باژیری ب فروکا بۆمه بارانکه ت، بۆمه بارانن و ئیرانه کا مه زن لیکر و گه له که زیان ب شینه واریت دیرین ژی که فتن. هیزا فه خری محمه ده تاها نامیدی، ژ مالباتا (پاشا) دیهاتیت خو دا دبیزیت (پشتی شۆره شگرتا ژ باژیری فه کشیاین، فروکا باژیر بۆمه بارانکر و مالا مه و مناره خراب کرن، چ چنکی هه ردو ب دژی ده سته لاتن حشارگه هیت شه ری بوون و رۆژا پاشتر هیزیت حکومتن هاته دناف باژیری دا مال ب مال لیگه ریان (ته مشیت) و وان تویرکیت فیشه کا دژوره کا مالغه دین و ل ژوره کا دیتر ژی شکلیت بارزانی و پشتی تشتت مالی هه ی ئالان کری، ناگر به ردا یی و نه سیی مالا مه شه هید بوونا دو بچویکا بوو و برایی من ژی ب دژواری بریندار بوو) دناف شۆره شا ئیلونا پیروژدا، شه ریت گران لدوریت باژیری چیدبوون و هیزیت پیشمه رگه ی بزافد کرن باژیری نازادکه ن و ل ۱۹۶۵/۹/۹ز، هژماره کا مه زنا له شکره ری ئیراقی ب سه رکیشیا (زه عیم خلیل) جاره کا دی هاته دناف باژیریدا و پیروزیته باژیری کریتکرن و خه لکت وی پاشفه برن و زلامیت وی ژ نازاردان.

سه ییداین فه خری محمه ده تاها دبیر هانتیت خو دا دیار دکه ت کو نه و تیک ژدیده فانا بوو و ژ وان که سا بوو، ییت خو کیم نه کری بو ره زیلکرنی و ئیها نه کرنی و وی سی ره کا (موقف) قه ره مان و پیروژ هه بوو و دبیزیت (ده من هیزیت له شکره ری ئیراقی هاتینه دنامیدی دا، سه رکیش زه عیم خه لیل بریاردا خه لکی ل سه راین کومکته و قه سیته کریت گوتته خه لکت باژیری، نه خاسمه کوردا، و که سینیا بارزانی ژی دابه ر و نه و د ره وشه کا ئالۆزا هنافی دا بوو (هستریا) من سه بر نه ما ژبه ر وان کریتیا و من ده ستی خو راکر، ئینا سه رکیشی هیزیت ئیراقی نه ز گازی نک خو کرم و پسیرا ناف و شولئ من کر، من به رسفا دا و گوتته وی: نه ز فه خری محمه ده تاها مه، سه ییداین خاندنگه هنی مه و به رسفا من دا و گوت: (رت ل بابی ته و یی تو چیکری ژی) من به رسفا وی دا و گوتی حکومتا ته نه ز یی چیکریم، که ربا وی دژوار تر

لن هات زانی نه و قهسا وی یا کریت یا خه له ته، (شیشکه ل زکی من دا و گوته له شکه ره کن خو (توره بکن) و بن دلوفانی ب من وهره اتن و نه ز دامه بهر و نه ز و ۱۵۰ که سیته دیت کرینه دزیندانی فه و دیسان ۱۷ ژن ژی، داکو ده ست ب چیروکا نازارانا هوفانه یا ل من کری بکه م).

نهم ژی دئی پارچه کا فنی چیروکن پشکیشی خاندنه فانی که یکن، دا بهر هابیت نوی و ییت دهین ژی ژیرنه کن، کا لسه ر ده ستی رژیمیت به غدا و ژ وان ژی رژیمه به عسا بنگوربوی چ ب سه ری کوردا هاتیه و نه ف چیروکه تیکه ژ ب سه دا هزارا چیروکیت بترس، تاها فه دگیریت: (ده من نه و کریه دگریخانن فه، شه ر ل نافیها ر پششمه رگه یی و هنیزیت ئیراقی لدریت نامیدیی ی دژوار بوو و هیزیت ئیراقی هه می ره نگیت چه کی دشه رید ب کار دینان و ژوان ژی فروکه و دبیژیت: پشتی بوویه تاری، نه ز فه گوهازمه ته ولخانا دهوارا و گه هیت له شی من گه له ک دتیشان، چومه دکوژیه کیرا و کومیت خه لکی دکرنه دته ولخانن فه دگه ل من دا د وی شه فره شییدا و شه ر ژی بن فه برین یی به رده وام بوو، ته ولخانه پر بوو و هه می ده پیری بوون کانی دئی چ ب سه ری وان هیت ب وی چاره یی ره ش و نه دیار نه م دناف زلی دهوارا دا روینشتین، بن خارن و فه خارن، زیده باری سه رمای و ئیش و نازارا و دگه ل ده رکه فتنا تیروژکیت روژی، نه م تیک تیکه ئینا به ده رفه و هه ر تیکن ده ردتیکست له شکه را ددا بهر دربا و دبرن که ل و په لیت شه ری پی فه دگوهازتنه ره بییت سه ریت چیا و ده من ده رتیکستنا من ژ ته ولخانن، نامری له شکه را گوتی که س ده ستی خو نه که تی و ژ پش منقه هات و گوته من (ها به تران چاوا دوهی تو وی ویره کیی دده یه خو دگه ل سه رکتیش زه عیم خه لیل) و نه ز هافیتمه عه ردی و داخاز ژ له شکه را کر کو کیره کی بدنه فنی دا من پی فه کوژیت و ژ راست تیکی کیره ک ئینا ده رفه و دانا سه ر قرکا من و ره هیت من دده ستی خو گرتن و گوت (دئی وه کی کافرا ته سه رژیکه م) هنگی من مرن دیت و من ییت خو راهافیتن و ده ستی خو ژ بن کیتشا ده رفه و کیر ب ده ست و نه نیا من دکه فیت و خوین ب له ش و سه روچافیت من دا ده هیت و پاشی له شکه را ژی دانا من

ب حتکا، تاکو نه ز بیهش بوویم و پشتی هنگی جاره کا دیت نه ز هافیتمه د ته ولخانن دا و هه ر نه ز بیبش، پاشی گرتیا نه ز ب خو لیا جگارا و هنده ک پارچیت جلکیت خو ده رمانکریم و ل سپیده هیا روژا پاشتر، هه می گرتی ده رتیکستنه شولنی گران و چه ند که سه ک مانه دگه ل مندا و تیک ژ وانا بچویکه ک بوو کو ژیی وی نه دبوونه دهه سال و هه ر دوی شه فیدا هاریکاری سه رکتیشی هاته دژورقه و گازی من کر و گوت کانی بالیوزی مه لای، نافی ب من کر، کو مه خسه دا وی (مه لامسته فا بارزانی) بوو و نه ز برمه سه ر ته رمی چار شه هیدیت پششمه رگه و ل بهر فانوسا گازی، گوته من بزانه کیش وان کورمانن ته یه دنافی واند، من گوتی که س ژ وان نینه و به زینه من و جاره کا دی دانا من و نافی کره تیکی کو وه کی کورمانی من بوو، من گوتی نه خیر نه و نینه و داخاز ژ من کر کو تفکه من مادهم نه و نه بیت، کو نه و نه نیمتجان بوو، من وه نه کر و من گوتی (نه ز تف ناکه مه ساخا، فینجا چاوا مریا) گه ف ل من کرن کو دئی سپیدی من ره میکهن و پاشی جاره کا دیت هافیتمه دگریخانن فه، نه و شه فا من گه له ک دریژ بوو و چافیت من نه چوونه سه ری ک ژ بهر تیشانا له شی خو و ده نگی شه ری یی کو چه که کی ژی نه راوستیایی و پشتی شه ره کن هنافی (نفسی) و گه فیت به رده وام ب کوشتن، روژا سین ژ شه ری دژوار ل نافیها ر پششمه رگه یی له شکه ری ئیراقی.

هاریکاری سه رکتیشی و کومه کا له شکه را هاتن و ده ستیت من ژ پشتفه که لامچه کرن و نه ز کیشامه بهر ستوینه کا کاره بی ل ناف جادا مه زن ل ده رگه هنی باژیری و نه ز پیقه گرتیام و داخاز ژ هنده ک له شکه را کر دگه ل ده نگی نافیردانی ره میی بکن و به ری ره میی ل من بکن، له شکه ره کی گازی کره هاریکاری سه رکتیشی و داخاز ژ کر کو ب له ز بچته جه نیشادانا نارمانجیت فروکا و نه ز وه سا هیلام و فه کیشا و پشتی بیهنه کن له شکه ر کومفه بوون و پاشی جاره کا دیت نه ز کرمه دگریخانن فه و ل سپیده هیا روژا دیت، هاریکاری سه رکتیشی گازی بکر (کانی بالیوزی بارزانی) و نه ز گرتیای برم و گوت: (دئی ته ب دیاری بو مه لای فریکه یکن) و من ب ریکی فه هه ر هزرتت خو دکرن نه فه

دئی چ بیت، تاکو نه م گه هشتینه جه نی دو زریوشا ل ده رگه هنی باژیری و که سه کن دیت ب نافی محمه د شه هاب، ئینا ویری کو سه پیدایی دینی بوو و گونه ها وی نه و بوو ده رمان بو (خرابکه را) فریکر بوون و ده ست و پیت مه ب جه له بکی توپی فه گرتیان و سه ریت مه ژی چونه به رامه ری ده فنی توپی و گهت (ده من توپ ده فیت سه ریت هه وه دئی ب دیاری بو بارزانی فرن) و دفی ده لیفی دا، ته فسه ره ک و هنده ک له شکه ر ژ ره ییا هاتن و گوته نامری ده بابا نه فه چیه...؟ به رسقا وی دا و گوتی دئی سه ریت وان بو مه لای که یه دیاری و نه و نه فسه ر بو لای مه هات و پیچه ک نه م و یقه برین و سه ریت مه ژ ده فنی توپی دویر تیکست و خو دپاش و پشتی چافقانده کن گوله کی توپی هافیت و من هزر کر تیکی دلن من ئینا ده رفه و پاشی تیکا دیت ژی هات و کرنه سی و من نه زانی پشتی هنگی چ چیبو و ده من هشیار بویم من دیت که له خن من یی ل ته ولخانن و ئیشیت منیت سو تنی وه کی به ری لی هاتن، هه ر پیچ روژیت مه ییت دژوار هوسا چوون و پشتی چل و دو روژیت تژی برین و سو تن ژ گرتنی و بن چاره کرن، عه میدی روینشتی (متقاعد) محمه د ناجی هاته دنافی بابیتیدا ب ریکا سه رکتیشی تیا چار و دو و ب ریکا هه فالینیا کاری ل نافیها ر وان و داخاز کر کو من فه گوهازنه له شکه رگه ها غزلانی ل میسل، ب چافدیری کا دژوار و نه زی گرتیایی ژ هه ردو ده ست و پیافه و سوچه تا که سیته نوبه دار نه و بو نه وی داخاز کریه پافیزنه له شکه رگه ها غزلانی، به ری ده واما فه رمی ب دو ماهی به ییت نه م گه هشتینه له شکه رگه هنی و کومیت له شکه را لدریت مه خرغه بوون و دگوته تیکدو (نه فه بالیوزی مه لایه) و نوکه دئی هافینه فیره، ده من خه به ر گه هشتیه سه رکتیشی تیین (هه فالن عه میدی روینشتی - متقاعد - محمه د ناجی) و ژ به هوئی ده رکه فت دا وی چهندی ب چافیت خو بینیت و دیت نه زم یی نه و پی مراد و قه سه گوته وان ما من گوته وه هوسا حازرکن و بینن و بریاردا که لامچا ژمن فه کهن و نه ز برمه ژورا وی و من چیروکا ب سه ر من هاتی بو فه گپرا، وی داخازا لینه گرتن ل من کر و پاشی گوت نوکه تو دشیی بچی).

پشتی دەستگه قبیل مەزنی شۆرەشا ئیلۆنی کو تێدا بەیانناما (رێکەفتنا) ١١ ئادارا سال ١٩٧٠ ئی هاتیه راکه هاندن، پویتهیی باژیری ئامیدی پتر لیهات و بو ناهنده کا بهرکه تیا شۆرەشی و خەلکی باژیری ب هزارا گه هشتنه پيشمه رگه ی و پشکداری د شۆرەشیدا کر و نه خاسمه پشتی ریکه فتننا جه زانی ل نافه را قرالی ئیرانی مه حه مه د ره زا په له وه ی و سه دام حوسینی دکتاتور ل شه شی ئادارا سال ١٩٧٥، یا بویه نه گهری شکه ستنا شۆرەشا کوردا و شۆرەشی و سه رکیشیا وی خویکه کا مەزن دا و ژ وان ژ ی خەلکی ئامیدی، کو ب ده ها که سا گیانی خو کره قوربانی و ب سه دا ژ ی ژ ییت پشکداری د شۆرەشیدا کری لئ بو ناهه راست و ژیریا ئیراقی هاتته نه فیکرن. و پشتی هه لبۆنا شۆرەشا نوی یا ملله تی مه ل سال ١٩٧٥ و شۆرەشا گولانی ل سال

١٩٧٦، خەلکی ئامیدی تیکه له شی شۆرەشی بوون و گه له کا ژ وان سه رکیشیا کاریت له شکه ری و سیاسی کرن و نه خاسمه دنای ریزیت هه ردو حزبیت مەزن، ئیکه تیا نیشتمانیا کوردستانی و پارتیا دیموکراتا کوردستانی و خه باتا وان یا دنای ریزیت بزافا نازادبخازا کوردیدا به رده وامبوو، هه تا کو سه ره له دانا پیرۆزا گه لی مه ل ١٩٩١/٣/٥ و خەلکی ئامیدی ژ ی ل دژی سه دام حوسین درونده رابوونه سه رخۆ و سه ره له دانا کر ل ١٩٩١/٣/١٥ و باژیری خو ژ زه لامیت وی رزگارکر و ل ١٩٩١/٣/٣١ خەلکی ئامیدی ژ ی وه کی هه می باژیر و باژیریکت دییت ژیریا کوردستانی و دگه له مشه ختبوونا ملیونی یا هه می خەلکی کوردستانی پی رابوو و نه فیایی ل بن چویقی حوکمی دکتاتور سه دام حوسینی بژین و مرن ل جه ا وی هه لبژارت و باژیر به ردا.

وژ سال ١٩٩١ وه ره باژیری ئامیدی دگه له خویشه که باژیر و گوندیت دیرت کوردستانی ب نه نامی دژیت و هه تا نوکه نه ف باژیری که فنار، ل سه ره خه بات و پيشه جه چوونا خو ده مه می بیافیت ژیانیدا پی دبه رده وامه و ب هه می شیان و دلسوژیا خو د ناهه دانکرن و پيشخست و پيشه به برنا کوردستانی دپشکدارن. ل دو ماهی ئه م داخازی ژ حوکمه تا هه رما کوردستانی و نالییت شوله ژی دکه یین، کو زانیگه هه که ی، یان نه کادیمه که زانستی ل ده فه را ئامیدی ب نافی زانیگه ها قوبه هان (ل سه ره نافی خاندنگه ها دیرۆکیا قوبه هان) ل ده فه ری فه که ن و زیده باری وی کتبخانه کا زانستی یا مەزن هه ر ب وی نافی به یته فه کرن و کاری وی فه کۆلین و نه رشیفکر و پاراستنا گروقه و دیکومینتیت گریادی دیرۆکا ئامیدی و کوردستانی بیت.

ژنده:

١. ابن الأثير: التاريخ الباهر في الدولة الاتابكية، تحقيق: عبد القادر الطليحات، دار الكتب الحديثه، القا هره - ١٩٦٣م.
٢. د. سامی بن السید خماس الصقار: إماره أربيل في العصر العباسی ومؤرخها ابن المستوفی، دار الشواف للنشر والتوزيع، ١٩٩٢م.
٣. میجور سون، رحله متکر الی بلاد ما بین النهرین وکوردستان، ترجمه: فؤاد جمیل، بغداد، ١٩٧٠م.
٤. الدكتور محمد فتحی الشاعر، الاكراد فی عهد عماد الدین زکی، توزیع دار المعارف، ١٩٩١م.
٥. أنور المانی: أكراد فی بهدینان، مطبعه خبات، دهوك، الطبعه الثانيه، ١٩٩٩م.
٦. صديق الدملوجی، إماره بهدینان الكوردیه أو إماره العبادیه، مطبعه الاتحاد الجدیده، الموصل، ١٩٥٢م.
٧. عباس العزاوی، العبادیه فی العصور المختلفه، تحقیق حمدی السلفی وعبداکریم الفندی، مطبعه وزاره الثقافه، أربیل، ١٩٩٨م.
٨. كاوه فریق شاهه لی ئامیدی، إماره بادینان ١٧٠٠ - ١٨٤٢، دراسه سیاسیة إجتماعیه ثقافیه، مطبعه خبات، دهوك، الطبعه الأولى، ٢٠٠٠م.
٩. أنور المانی: الفردوس المجهول، كتاب مخطوط، ١٩٥٢م.
١٠. محمد أمین زکی، تاریخ الدول والإمارات الكوردیه فی العهد الإسلامي، ترجمه: محمد علی عونى، القا هره، ١٩٤٥م.
١١. محمد أمین زکی، خلاصه تاریخ الكرد و کردستان، ترجمه محمد علی عونى، مطبعه

٢٢. صديق الدملوجی، اليزيديه، مطبعه الاتحاد، الموصل، ١٩٤٩م.
٢٣. د. عماد عبد السلام رؤوف، الامر الحاكمه ورجال الإدارة والقضاء فی العراق فی القرون المتأخره (١٢٥٨م - ١٩١٨م)، بغداد، ١٩٩٢م.
٢٤. عمادى طارق الباشا، ئامیدی (العمادیه) - لقب الباشا - ودراسه ديموغرافيه لا بد منها www.krg.org.
٢٥. عمادى طارق الباشا، عاصمه الامبراطوريه الميديه بين أماد - ثفاها (ئامیدی - العمادیه) واقباتان (همدان - كرمنشاه) www.krg.org.
٢٦. د. علی تر توفیق بك، الحياه السياسيه فی كوردستان ١٩٠٨ - ١٩٢٧، ترجمه: تحسین أبراهیم الدوسکی، مراجعه أ.د. عبد الفتاح علی البوتانی، مطبعه خانى، دهوك، الطبعه الأولى، ٢٠٠٧م.
- گه لی نه یار بو کوردیت میدی و هنده کیت دیر هاتیه گوتن و دپه رتوگا سریت که فندا هاتیه و دیسا دته وراتیدا ژ ی ئاقری پندایه ب نافی (ئارام-نه یارام) و فه کولینقان د. تارق پاشا ئامیدی دیزیت نه ف په یشه یا کوردیه و ینکها تیه ژ دو پارچان (نه) (نه) و (یار) نانکو خوشتی، یان هه قال، نانکو نه و گه لی بی هه قال و فه ده ر دگه له کیت ره خیت (جیران) خو و نه فه پاشمایت میدیانه و ل کوردستانا نافی دژیان و وان گه له ک هیز و دهسته لات هه بوو و وان کاره کن پيشچاف هه بوو و ترس و سه هما خو یتخستبوو د لی هه می گه لیت دوریت خو دا و نه و گه له بوون کو پشتی هنگی کوردا نافی وان هه لگرتی، نانکو بو کوردا می.

- صلاح الدین، بغداد ١٩٦١م.
١٢. محفوظ العباسی، إماره بهدینان العباسیه، مطبعه الجمهوریه، الموصل، ١٩٦٩م.
١٣. لوتکریک، أربعه قرون من تاریخ العراق الحدیث، ترجمه جعفر الخياط، مطبعه شریعه، الطبعه الرابعه، ١٩٦٨م.
١٤. محفوظ العباسی، العباسیون بعد احتلال بغداد (١٢٥٨م - ١٩٨٩م)، بغداد، ١٩٩٠م.
١٥. عمادى طارق الباشا، ٢٠٠٥، معرکه نیتوت الخافه من اجل استقلال اماره ئامیدی (بادینان)، مجله دهوك، العددان (٢٨، ٢٩)، دهوك، كوردستان.
١٦. عمادى طارق الباشا، ئامیدی (العمادیه) إبان الحرب العالمیه الأولى وبدايه الحكم الوطنى واسطوره شعارها الخالد، www.krg.org.
١٧. عباس العزاوی، تاریخ العراق بین احتلالین، بغداد، ج ٢، ١٩٤٩م.
١٨. د. عماد عبد السلام رؤوف، الموصل فی العهد العثماني فتره الحكم المحلي (١٧٢٦م - ١٨٣٤م)، النجف الأشرف، ١٩٧٥م.
١٩. یاسین بن خیر الله الخطیب العمری، غایه المراد فی تاریخ محاسن بغداد دار السلام، بغداد، ١٩٦٨م.
٢٠. یاسین بن خیر الله الخطیب العمری، غرائب الاثر فی حوادث ربع القرن الثالث عشر، الموصل، ١٩٤٠م.
٢١. المکریانی، موجز تاریخ أمراء سوران، ترجمه محمد الملا عبد الکریم، مطبعه سلیمان الأعظمی، بغداد.

دیرهشی

دو شونواریت سهردهمی فه لانیی ل بهریگاری

وه صفی حسن ردینی

و ههر دو شونواریت نافبوری (دیرا مار زهیا و دیرا مار ساوه) لنگ دهزگههی (المدیریه العامه للآثار فی العراق) هاتینه قهیدکرن. ههروهسا پهرتوکا (المواقع الاثریه فی العراق- چاپا بهغدا سالآ ۱۹۷۰، کو ژلایی ریقه بهریا گشتیا شونوارا ل ئیراقی هاتیه وه شاندن، دبپ (۲۹۳) ئافریه کا گه لهک کورت دایه وان ههر دو شونواریت نافبووری. فئجا دا پیکشه بهریه پیت دیروکا که فن فهدهین و تشتهکی ژ دیروکا دیرا مار زهیا و دیروکا گوندی دیرهشی و دیروکا مه زاری مار ساوهی بزانیین.

یا خویایه ده فها بهریگاری، مینا ده فهریت دیترت ده فها بههدینان و مینا کوردستانا مهزن و روژه لاتا نافین و میزوپوتامیا یا پره ژ شونواریت دیروکی، کو که فئیا ژیانئ ل فئی ده فهری ددکریین. دفیئ نئیسینیدا مه بزافکریه دو شونواریت ده فها بهریگاری ییت ده می فه لانیی بو خوینده فانی گوفارا سیلاف بدهینه نیاسین کو د ژیده ریت دیروکی ییت که فناردا ئافری پی هاتیه کرن، ئه و ژی: ۱- دیرا مار زهیا ل گوندی باوهرکا که فن. ۲- گوندی دیرهشی و مه زاری مار ساوه ل گوندی دیرهشی.

پهرتوکا (سیره اشهر شهداء المشرق القدیسین) یا مه تران ئه دی شیر-چاپا میسل ۱۹۰۶، بهریه ری (۱۲۹-۱۳۱) دبیزیت: (ژبو پتر به لافکرنا فه لانیی ل روژه لاتن نافین، ل نافه راستا چه رخئ چاردی زابینی،

گه ره گو، به لئ بهری ئه م به حسن دیرا مار زهیا بکهین، دا بزانیین کانی (مار زهیا) کییه و ژ کیری هاتیه و کهنگی گه هشته گه لیتی گه ره گو و گوندی باوهرکا که فن؟؟؟ ژیده ره کئ میژویئ که فنی سیرانی کو

تیک: دیرا مار زهیا ل گوندی باوهرکا که فن (۱)
دیرا مار زهیا دکه فئیه ناف ئاقاری گوندی باوهرکا که فن ل بن جادا مه زن، راستا گازینویا نهو یا سهیرانگه ها گه لیتی

خه لکئی گوندی باوه رکا که فن، بیت شیاین دیره کئی ل گوندی ناکه ن، هم ژبو گیرانا ریوره سمیت دینی فه لانی و هه مزی ژ بو پتر راکیشانا خه لکئی گوندیت ده وروبه را بو ناکه فه لانی، نوکه ژی شویواریت دیرا مازه یا (زیعا) ل ناکاری گوندی باوه رکا که فن مابنه (5). و پشتی بوورینا گه له ک سال و پشتی شول وان ل گوندی باوه رکن و دهر دورا بدویماهیاتی، ئیدی هه ردو نافووریا دیرا باوه رکا که فن و هه ردو نه عوسکیت گه لینی گه ره گو هیتلا و قه ستا هنده که ده قهریت دیریت هیتلا فه لانی

شویواریت دیرا گوندی باوه رکا که فن

دیرا مار ساوا ل گوندی دیره شی

نه که هشتی کر و پرتوکا مه تران نه دی شیر یا نا فهاتی دیار دکه ک کو ل ده سپیکن هه ردو قه شیت نافووری چونه بامه پرن و بوونه میه فانیت قه شه شملی، قه شین گوندی بامه پرن، پاشی چونه گوندی قه دش و پاشی چونه گوندی کومانن (کانن).

ل دویت پرتوکا مه تران نه دی شیر، هه تا وی روژا نه و هه ردو قه شه گه هشتینه گوندی کانن، هه تا کو وی روژی خه لکن گوندی سه نه م دپه راستن.

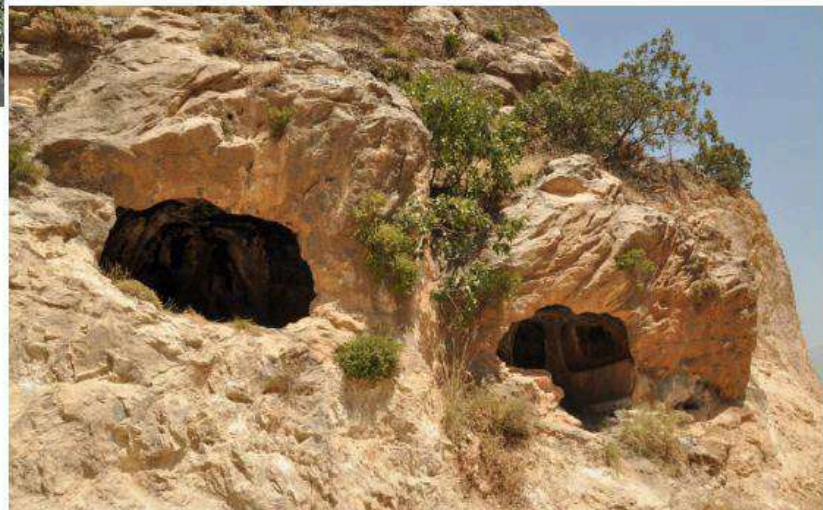
چیا بی گاره بی سه رکه فتینه و گه هشتینه گوندی گه ره گویا ده فه را به ریکاری. ل ده سپیکن وان هه ردو قه شا دو نه عوسک (صومعه) ل گه لینی گه ره گو کولان و کرنه جهن فه حه ویانا خو و لی خو جه بوون (3).

پاشی مار زه یا و هه فاللی وی مار ساوه، ده سه فایت شولن خو بی سه رپشک کو گه هاندن و به لافکرنا فه له بی بوو ل وان جهیت هه تا هنگی فه له بی نه گه هشتی و لدویف گوتنا دانعه مریت ده فه ری، ل ده سپیکن وانا قه ستا گوندی باوه رکا که فن کرن، کوهنگی یا ناکا بوویه (4). دیاره پشتی هه یامه کی هه ردو قه شیت نافووری بیت شیاین خه لکئی گوندی بکه نه فه له، پاشی د قوناعه کا دیرتا، هه ردو ب هاریکاری

دو قه شه بیت جحیل ب نافیت مار زیعا (مار زه یا) و شاگردی وی و هه فاللی وی تابور نه ویا (مار ساوه) ژ فه له ستین دهر که فتن هاتنه چیا بی گاره بی ل پشتا باژی ری ناکری).

و پرتوکا (سیره الشهداء و القديسين) یا الاب بولس بیجان، چیا پاريس 1809، بپ 398 و 423، قوناعیت هاتنا وان هه ردو قه شا پتر روهندکه ت و دبیت:

هه ردو نه و قه شیت نافووری مار زیعا (مار زه یا) و هه فاللی وی و شاگردی وی تابور نه ویا (مار ساوه) ژ فه له ستین دهر که فتن و گه هشتنه هه فلیری (هنگی دگوتنن حدیاب، پاشی ژ حدیاب چونه گوندی شوشن، پاشی چوون هه تا گه هشتنه چیا بی گاره بی و دیاره ب رییا دهرین نافوکن (2) نه و هه ردو نافووری ل

ناعوسکیت گه لینی گه ره گو

گهلیں گهره گو

ههردو قهشه بو هه یامی چهند سالهكا مانه ل گوندی کومانسی (کانسی)، پاشی مار زهیا (زیعا) قهستا ژوری کوردستان کر و چوو گوندی ناروشی ل پشتا کانسی ماسی، پاشی گههشته دهههرا بازئی و ژ بازئی قهستا دهههرا جیلو کر، پاشی بخو مغارهك ل چپایی دوراخ ل نافههرا جیلو و گهههری چیکر و لی ناکنجیوو و ئیدی مار زهیا (زیعا) مال وئی مغاری ههتا دویماییسی ل سالآ ۲۴۱ وههغرهکری. ههر ل وئی مغاری هاته فهشارتن و نهفه ب سهدا سالایه گوندهك ل ئیزیك وئی مغاری ب نافئی گوندی (مار زهیا) هاتیه ئافا کرن، بهلی ههفالی وئی مار ساوه ل کومانسی (کانسی) دمنیت دا لسهر شولی خو بهردهوامبیت و پتر خهلیکی گوندیت دهوروبه ریت کومانسی بکهته فهله(۶).

دو: ئافا کرنا گوندی دیرهشی و مه زاری

(مار ساوه)ی ل گهلیں دیرهشی

دیاره کو نافئی گوندی دیرهشی دنیاتدا نافهکن فهلانیه و ژ نافئی گوندهکن کهفتر هاتیه و ل ده میت گهلهك کهفن دگوتنی گوندی (دیرا رهش) و نوکه خهلیکی دهههری دبیژنی دیرهشا خراب، ئانکو ل چاخن گههشت و بهلافبونا فهلانیسی ل دهههرا مه گوندهك هه بوویه ب نافئی گوندی دیرا رهش کو د ژیده ریت سربانیدا گوتیسی دیرکوم، ئانکو دیرا رهش و ژیده ریت عههه بی و ئیسلامی ژی ههر نهو نافئی (دیرکوم) ب کارئینایه(۷) و لدور دیروکا ئافا کرنا مغارا (صومعا) مار ساوهی ل گهلیں گوندی دیرهشی و دیسا لدور دیروکا ئافا کرنا گوندی دیرهشی مهتران ره بان نهلقس

کومانسی دبیژیت:

وهکی مه ژ باب و باپیریت خو گوهلییوو و وان ژی ژ باب و باپیریت خو گوهلییوو. ههلهت ل وی هه یامی مار ساوه ل گوندی کومانسی ناکنجی، وی گهلهك بزاقیت کرین دا پتر فهلانیسی ل گوندیت دهردوری کومانسی بهلافکهت و دیاره ژی وی بو فن چهندی وی سهرا گهلهك جهه دایه و چوویه گوندیت دهردوری کومانسی. پاشی مار ساوهی ژی وهکی هه می قهشیت قوناغا دهسپیکا

بهلافبونا فهلانیسی کو ههروانا بتنی دکرن، نافبوری ژی یی قهستا وی گهلی کری کو نوکه دبیژنی گهلیں دیرهشی و بو خو (صومههك) یان مغارهك بو عیبادهتی دگهلی دا چیکریه و وهکی مه ژ باب و باپیریت خو گوهلییوو، پشتی هنگی هزرا ئافا کرنا گوندهکی ل ئیزیکی مغارا وی، بو وی چپیوویه و نهو بوو ب ههلیخست (پیشنیار) و پالدانا مار ساوهی ل نیشا چهرخئی چاری زاینی، گوندهك ب نافئی گوندی (دیرا رهش) ل ئیزیك مغارا وی هاته ئافا کرن، کو ب سربانی دبیژنی گوندی دیرکوم، ئانکو گوندی دیرا رهش و نهو خهلیکی مه دبیژنی دیرهشا خراب و ههر لدویف گوتنا باب و باپیریت مه، پشتی ئافا کرنا گوندی دیرا رهش، ئیدی مار ساوهی گوندی کومانسی هیلا و ژیان خو یا مای دنافههرا گوندی دیرا رهش و مغارا (صومهعا) خو ل گهلیں گوندی دیرا رهش دا بووراندیه و مهترا ره بان نهلقهس کومانسی پیقه دچیت و دبیژیت:

ل دویف گوتنا باب و باپیریت مه، مار ساوه دناف مغارهیا، ئانکو، (صومهعا) خو دا مریه، ژ هنگی وهه ههتا نوکه نافئی وئی مغارا وی یا بوویه (مه زاری مار ساوه) و ژ هنگی وهه ههتا روژا نهفرۆ، ل هه می سالآ ل هه یفا تیرمههن فهلیت خهلیکی کومانسی (کانسی) قهستا مه زاری مار ساوهی ل فی جهی، ئانکو ل گهلیں دیرهشی، دکهن دا چهند ریوره سمیت نهمازه ییت ساخرنا بیهاتن و بیرئانینا مار ساوهی و پشتی جهی صومهعهیا مار ساوهی بوویه مهزار، فهلیت گوندی

کومانسی، ب هه فکاری دگهل خهلیکی گوندی دیرا رهش، رابوون ب خوشکرنا ریکا مه زاری مار ساوهی دگهلیسی دیرهشی دا و ۳۶۵ کافک (دهههچک) ل بنی گهلی ههتا کو مه زاری مار ساوهی کولان، داکو ریکا کهسیت پشکداریی د ریوره سمیت مه زاری مار ساوهی دا دکهن خو ش بییت(۸).

نهفه و دهمن ل سالآ ۶۴۱ ز، دینن بسورمانا گههشتیه دهههرا بههدینا، خهلیکی گوندی دیرا رهش ژی وهکی پتریا خهلیکی بههدینا و کوردستان، گههشتنه دیننی نوی و دهمن شیخ ئیسلام (علی احمد یوسف ههکاری ۱۰۱۸-۱۰۹۳ز) ژی گههشتیه دهههرا مه و شیخ ئیسلام ل گوندی دیرا رهش خو جهه بوو. پاشی ب بریارا شیخ ئیسلامی گوندی دیرا رهش هاته بهردان و گوندهکن نوی ب نافئی گوندی دیرهشی ل رهخی روژ ئافایی گوندی دیرا رهش هاته ئافا کرن و ئیزیکی کم یی ژی دویربوو و نهفه گونده ههتا کو ههوا نهنفالیت رهشیت ژلایی رژیما سهدامی داگیرکه رفه هاتیه کرن یی ئافا بوو و ههتا نوکه ژی شوینواریت گوندی دیرا رهش ماینهفه، بهلپیا مخابن گهلهك ژی هاتیه ههرفاندن و نه ماینه.

دیرا مار ساوا ل گوندی دیرهشی

دهه فدیته کیدا ل روژا ۲۰۱۵/۸/۱۲، دگه ل موختاری گوندی باوه رکا که فری نه حمه د شهمسه دین باوه رکی، وی بو مه فه کتیرا و گوت: وه مه ژ باب و باپیریت خو گولیبووی و وان ژ ی باب و باپیریت خو گولیبووی، ل چاخیت که فن، بتنی تیک گوند ب نافی باوه رکی و لدوریت سالا (۱۵۰۰ز) ل قیره هه بوو و هنده ک ژ خه لکی گوندی باوه رکی چوونه جهه کی خارتر و بو خو گونده کی نوی چیکرن ب نافی باوه رکا که عین، ته ویت مای، وانا ژ لدوریت سالا (۱۵۱۸ز) گوند بهردان و گونده کی نوی ناکارن ب نافی گوندی باوه رکا که فری، هه ژ ی نافی پیداتییه کو بهری ب هزارا سالا، گوندی باوه رکا که فن تاشه کی نافی یی مه زن هه بوو، خزمه تا خه لکی گوندی و دهردورا دکر، ۱۲ لدور گوندی نافوکی کو دکه فیه پشستا چیا یی کاره یی مه دقیت بیژین:

گوندی نافوکی، گونده کی گه له ک که فناره و ل ده من فه لانی ژ ی نه ف گونده گه له کی گرنک بوو و دژیده ریت سیرانی دا دیژنی (تاواخ).

و ل دیف پرتوکا (اشور المسیحیه) یا الیاب جان فییه و پرتوکا (الروسا) یا توما المرچی کول سالا (۸۴۰ز) هاتیه نفیسین، لدوریت سالا (۵۰۰ز) بنگه من دیرا ده فقا داسن یا فه لانی ل پشستا گوندی نافوکی، ل مغاره کا چیا یی کاره ی، بوو.

ههروه سا ل ده فقی نافوکی مه دره سا گرنکا به لاکرنا دینی فه لانی بوو و زانایه کی مه زن ژ نافوکی رابوویه ب نافی مه تران مار ثا نافوکی و ل سالی (۷۴۱-۷۵۱ز) نافی مه تران که نیسا حدیاب (هه فلیری) بوو و ل (۷۵۱ز) ل هه فلیری وه غرکریه و ل (شهرمن) هاتیه فه شارتن.

ل هافینا سالا ۲۰۱۶ من سه را گوندی نافوکی دا و لدویف پرتوکا (الروسا) یا توما المرچی تا کو سالا ۸۴۰ گوندی نافوکی یی ناهه دان بوو.

بو زیده تر زانیال لدور پرتوکا -الروسا - یا توما المرچی کول سالا (۸۴۰ز) هاتیه نفیسین. بنیره: گوتارا (وصفی حسن) ل بن نافی (کتاب -الروسا - پرتوکا سیرانی یه هنده ک ژ دیروکا ده فقا به هدینان تا کو سالا ۸۴۰ تومارکریه.

گوفارا فه ژهن، هژمار (۵) دهوک ۲۰۱۵
۳- هه فدیته ک دگه ل هیزا احمد محمد نافده ل گه ره گوی بهرگاره ی ل گوندی گه ره گو ل روژا ۲۰۱۵/۸/۱۲

و هه فدیته ک دگه ل هیزا احمد شمس الدین باوه رکی، موختاری گوندی باوه رکا که فری.. ل گوندی باوه رکا که فن هه ر ل وی روژی.

۴- هه ر ژیده ری به ری.
۵- ل روژا ۲۰۱۵/۸/۱۲ هم دگه ل موختار احمد

شمس الدین باوه رکی و دگه ل شکلکیشی فوتوگرافی خالد احمد میسکی و شو فیر نه شوان سعید صائب بهرواری، چوونه گوندی گه ره گو و سه را هه ردو نه عوسکت گه لی گه ره گو و گوندی باوه رکا که فن دا و مه شوینواریت دیرا ره بان زهیا و ل گوندی باوه رکا که فن دین، ههروه سا مه شوینواریت چه ند خانیت گوندی نافی و ناشی نافی یی گوندی دین و شکلیت وان کیشان.

۶- هه ره چه نده مه تران ته دی شیر د پرتوکا خو دا شهر شهداء المشرق القدیسین، بپ ۱۳۱ دیارده کت کو ده ما مار زیعا (زهیا) ژ گوندی کومانی ده رکه فقی و قه ستا (جیل و باز) ل ژورین کوردستانا کری، هنگی مار ساوه ژ ی دگه ل دا بوو.

لی ده فدیته ک دا ل روژا ۲۰۱۷/۱/۱۳ دگه ل مه تران ره بان القس کومانی وی گه له ک ته که ز لهندی کر و دکراند کو مه تران ته دی شیر د وی دینتا خو دا یی (شاش) بووی، چنکو مه تران ته دی شیر چ جارا سه را ده فقا مه نه دایه و وی نه و یزانیت خه له ت ژ بازگانا وه رگرتیه و کرینه د ناف کتیا خو دا.

لی وه ک من بو ته خو یا کری و ته تکید کری کو من ژ باب و باپیریت خو یا گولیبووی و وان ژ ی یا ژ باب و باپیریت خو گولیبووی، کو مار ساوه مایو ل کومانی و دگه ل مار زیعا (زهیا) نه چوویه ده فقا جیلو باز ژورین کوردستان.

به لکو مار ساوه لسه ره به لاکرنا فه لانی ل ده فقی به رده و امبوویه و وی مه غارا مار ساوه ی ل گه لی دیره شی چیکریه، هه ر به لکه فنا به حسکرنا گوندی کومانی- مه دقیت بیژین کو مه تران ره بان القس کومانی د وی چا فیکه تیندا گوته مه.. کو پشتی مرنا مار ساوه ی ب نیزیکی (۱۰۰) سالا ژوی بو جارا تیکت دیره ک ب نافی (دیرا مار اخرم) بو فه لیت کومانی هاتیه ناکارن و لسه ر شوینواریت په رستگه هه کا ساسانی هاتیبو دروستکرن.

و پرتوکا- اخبار بطارکة کرمی المشرق (المجدل)- یا عمرو بن متی الطیرهانی (صلیبا) چا پا روما ۱۸۹۶، بپ (۵۵) دیژیت:

ل سه رده من بتیک ایشو عاب الجدالی (۶۲۸- ۶۴۷ز) ره بان (اوکا ما) قه شی دیرا کومان بوو. ههروه سا البیر ابونا د پرتوکا خو دا (دیارات العراق) چا پا به غدا ۲۰۰۶، بپ ۸۸ دیژیت: ل چه رخی ده ه زاینی ل سه رده من یوسف بوسنایا (کو ل سالا ۹۷۹ مریه) ره بان ایشو قه شی دیرا کومان بوو.

ههروه سا ژ بو پتر یزانینا لدور شوینواریت دناف گه لی دیره شی دا و نه خاسمه هویرکیت مه زاری مار ساوه ی د گه لی دیره شی دا.. بنیره: گوتارا

-عبدالستار شینو ریتنی- ل بن نافی (گه لی دیره شی ل کیری یه و چ ل هه یه.

گوفارا کاروان، هژمار (۵۲) هه ولتر، ۱۹۸۷.

۷- لدور دیرا دیرکوم (دیراره ش) د ژیده ریت سیرانی دا بنیره:

البیر ابونا -دیارات العراق- به غدا ۲۰۰۶، بپ ۷۸ و ۸۸.

و لدور دیرا دیرکوم (دیرا ره ش) د ژیده ریت میژووی یی عه ره بی دا.. بنیره:

یا قوت الحموی -معجم البلدان- بهرگن دوین، بپ ۵۳۰.

و ژ بو پتر یزانینا لدور به حسکرنا دیره شی و شیخ الإسلام د ژیده ریت عه ره بی و نیسلا می دا بنیره:

وصفی حسن، گوتارا (شیخ نیسلا می هه کاری دیره شی (۱۰۱۸-۱۰۹۳ز) و گوندی دیره شی د ژیده ریت میژووی دا).

گوفارا سیلاق، هژمار (۱۰۶) گولانا سالا ۲۰۱۶.

۸- هه فدیته کا دیرت دگه ل مه تران ره بان القس کومانی.. دهوک روژا ۲۰۱۷/۱/۱۳ و گوتارا القسی ره بان کومانی ل بن نافی (کومانی بین الماضی و الحاضر) گوفارا الفکر المسیحی، هژمار (۲۵۳) به غدا ئادارا سالا ۱۹۹۰.

۹- بو پتر یزانینا لدور گه هشتا دینی نیسلا می ل سالا ۱۶۴۱ بو ده فقا به هدینا بنیره.. پرتوکا -فتوح البلدان- یا میژو نفیس البلادزی.

و بنیره.. دفرست مرعی -الفتح الاسلامی لکردستان- دمشق ۲۰۱۱.

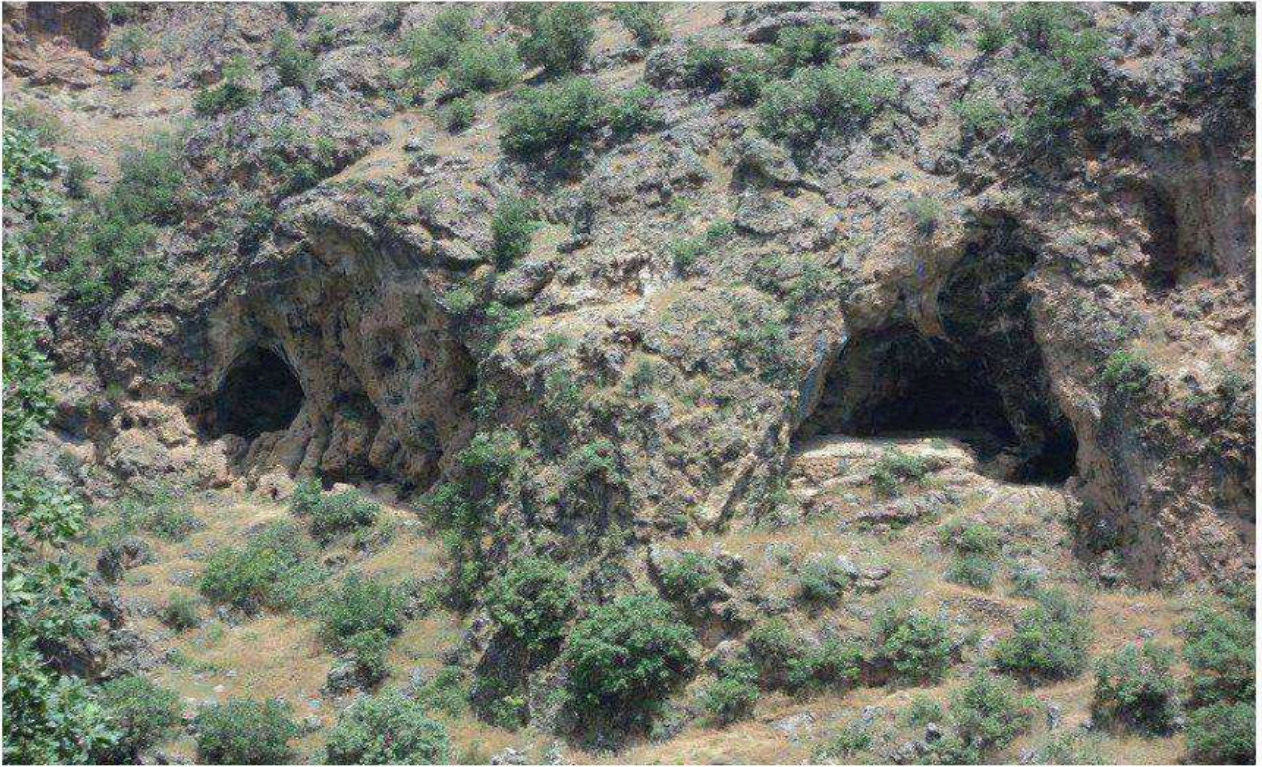
و بنیره.. د. احمد میرزا میرزا -انتشار الإسلام فی کوردستان- هه ولتر ۲۰۱۶.

و لدور گه هشتا دینی نیسلا می بو میسل و ده فقا به هدینا.

د پرتوکا فتوح البلدان یا میژو نفیس البلادزی (ل سالا ۸۹۲ز وه غرکریه) بپ (۳۲۷) هاتیه:

ل سه رده من خه لیه عمر بن الخطاب (ر) سه حابی عتبه بن فرقد السملی بو فه تحا میسل و دهردورا هاته ئسپارتن، تهو بوو سه حایی نافبووری ل سالا ۶۴۰ز گه هشته ویرنی و پشتی عتبه بن فرقد السملی باژیری میسل ستاندى تهو بوو بهرئ خو دایه ده فقا روژه لاتنی میسل، تانکو به هدینا و البلادزی یقه دچیت و دیژیت:

((... وجد بالموصل دیارات فصالح أهلها عن الجزیه و فتح المرجع و قراها (تاکرئ و دهردور) و ارض باهدری نوهه درا (دهوک و مانگیش و دهردور) و باعه درئ و حبتون (حریر و دهردور) و الحیانه و المعله (مالتا) و داسن (تخویب تیداری یی نهو یی قه زا ناهیدین) و جمیع محافل الاکراد)).

شوينه واريت گوندى گويلكا (*)

جه ميل شيلازى

شيلازا و گوندى نهره دنا ژورى و كانى سيفكن ل نيشكن، شكهفته كا شوينه واريه و پيدفى هه لشكافتنييه، كا ميژوويا فن شكهفتى دزفرتيه كيژ چهرخى و بوچ هاتينه بكارئينان؟

ديوار (شويرهه)

بهر دهري فن شكهفتى گهلهك ديوار لن هه نه كو بو خوشكرنا ريكا دچيته شكهفتى هاتينه چيكرن، ههروه سا لايى روژنافايى دهري شكهفتى ديواره كن كهفتى وهكى ين شكهفتا قهلايى ل گوندى نهره دنا ههيه و دايه بهر دهري شكهفتى، دا شكهفت وهكى كهلهكن ناسى بيت ب ساناهى نeshين بچه د وي شكهفتن فه ژ بلى ريكا وي. دريژيا فى ديوارى (0,5) ميترن و (2,20) ميترن ين بلند و ژ بهر هكن دارژتى هاتيه چيكرن.

دهفهره بهر وارى بالا.

ژ شوينه واريت گوندى

د گوندى گويلكا دا دو شوينه واريت گرنك هه نه كو پيدفى لسهر راوه ستانى و هه لشكافتنييه، لن مخابن نهف دو شوينه واره ژى ژ دهستيت خرابكهره قورتالنه بووينه و گهلهك ژى هاتينه خرابكرن و ديم و رويى (ملاح) يت خو بيت شوينه وارى لن نه ماينه، نه وژى شكهفتا بزنا و كهله نه.

شكهفتا بزنا

نهف شكهفته دكهفته لايى ژورينى گوندى، بهرامبهري گوندى (200م) ژى دويره، كو گهلهك شكهفت ب ريز لن هه نه، بهلى نيك ژ وان شكهفتا يا ديروكيه و گهلهك شوينه وار لن هه نه، ب باوه ربا من نهف شكهفته ژى وهكى يا (گوندى

جوگرافيا گويلكا

نهف گونده دكهفته دهفهره بهر وارى بالا، لايى ژورى ين روژنافايى ناحيا كانى ماسنى و نيزيكى (20كم) ژى دويره، ل ژورينى روژنافاي گوندى دهركه لا مويسا بهگى به و نيزيكى (2كم) ژى دويره، لايى ژورينى روژهلاتى گوندى قهسركى به و نيزيكى (2كم) دويره، لايى روژنافاي گهليى هه سپايه و لايى روژهلاتى ژى چيايه و ديسان لايى ژورى ژى چيايه، نانكو گوندى گويلكا دكهفته د نافهرا سن چيايا دا، تنى لايى روژنافاي وهك گهلييه و ريكا نرومببلا دچيته گوندى، وهكى دى سن ريكيىت په ياده دچنن، نهو ژى ريكا گهليكن ره شوپلهيى، كو دچيته سهري چيايى مه تينا و نافتلا و ريكا لايى ژورى دچيته سهري چيايى مه تينا و گوندى نهره دنا ژورى و دهفهره سپهنيى و لايى ژورى ريك دچيته گوندى قهسركى و لايى روژهلاتى

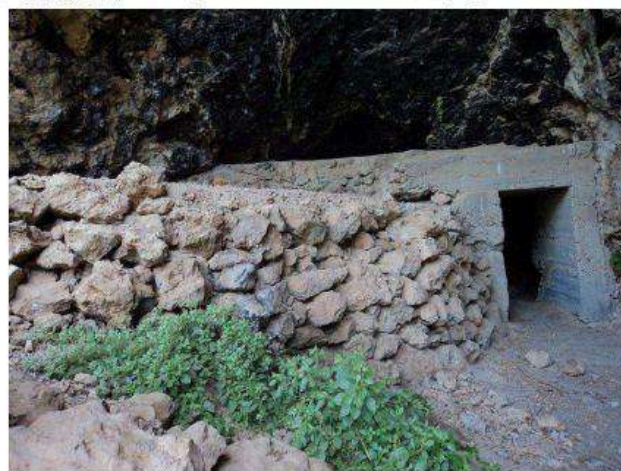
سیرچا ئافى

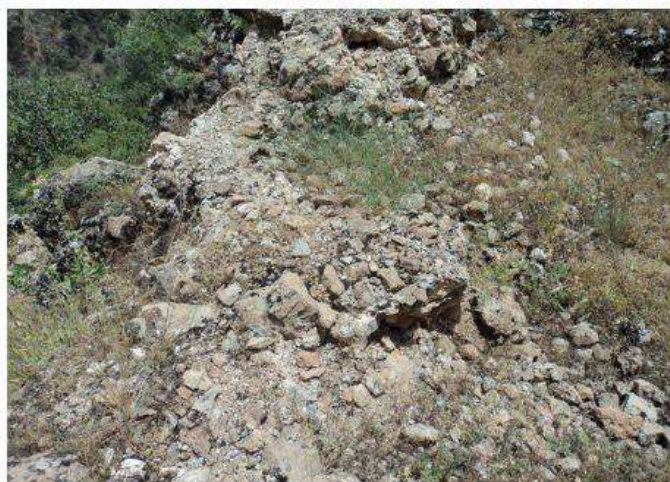
كهلهه
ئەف كهلهه
د كه فته
ل سەرى
چەلكەكى ل
هندافى گەلىن
هە سپا... لاين
ر و ژ ئا فائى
گوندى و
كيلو ميتره كى

بەرماییت دیوارا چ شوینەوارەكی دی لى
دیار نینه، كو دبیته ئەفە وەك كهلیكه كا
بچویك هاتبیتە بكارئینان، بەلى هەر
چاواپیت سەخلەتیت كهلهان لى د خوئانه..
هەر چەندە هندەك ژ گوندىا دبیزن:
سیرچەكا گەلەك كویر و مەزن د كهفرى
كولای لى هەبە، بەلى مە بخو نەدیت،
و دیسا تشتن هەژى ئافرى پیدانن، ب
رەخ فئى كهلهن فە، جەئ مەقەرهكئ
(PKK) ئى هەبە و دویر نینه وان گەلەك
دەستكارى د جەئ كهلهن دا كریبیت و
هندەك ژ سەخلەتیت كهلهن تیکداپن.
لى هەر چەوا بیته وەك كهلیكهكا بچویك
دەیتە زانین و دویر نینه فئى كهلیكئ
و شكەفتا بزنا ئەوا بەحس لى كرى،
گریدانەك دگەلیك هەبیت، چمكى هەردوو
دكهفنه بەرامبەرى ئیک.. یا ماى دئ خەما
فەكولینفائیت شوینەوارا بیته، فەكولین ل
سەر بەئنهكرن.

ژى دویره و جەئ كهلهه یئ ناسن یه و
ل سەرى چەلكەكى، كو كهفرهكئ ناسن
بە.. ل لاين ژبیرین فئى كهلهن ل جەهكئ
سەر عەرد بەرماییت
دیوارەكئ چوار
كوژى د ئاخى پا
مايه، كو دویرنینه
یان وەكه سیرچەكا
ئافى، یان خالەكا
زیرهفانین هاتبیتە
بكارئینان، بەلى
چونكه تژى ئاخ و
بەربوویه لەوما چ
ژ كویریا وئى ناهیتە
زانین.. پشتى مرووف
سەر دكهفنه
سەرى چەلكى، دیسان لاين روژهلاتئ
فى چەلكى بەرماییت دیوارەكئ بازنگى
كو ب بەر و كسلان هاتیه ئافاكرن مايه،

ئ ئەف سیرچە ب ئاخ و بەرا داگریته، كو
گەلەك دەسكارى د فئى شكەفتى دا كرىنه
و ژۆرهكا مەزن دنافدا ئافاكریه.. و دیاره
ئافاكرنا وئى ژۆرى كینجا خو ل بەرماییت دی
بیت شوینەواربیت ئافا فئى شكەفتى كرىنه
و هاتبیتە خرابكرن، هەكەر نە بەر ئاقلە ژ
بلى سیرچە چو ئافاهیت دی تیدا نەهاتبە
ئافاكرن، لى ژ بلى فان دوو پاشمايان چو
بەرماییت دی ناهیتە دیتن، چونكه دەسكارى
تیدا هاتبیتە كرن، نەخاسمە پشتى ئەو
ژۆر تیدا هاتبیتە ئافاكرن، بەلى وەكى مە
بەرى نەو ژى ئافرى پى كرى، ئاواپى فئى
شكەفتى گەلەك وەكه ئاواپى شكەفتا
قەلاين یه ل گوندى ئەرەدنا ژورى، كو
ئەف شكەفتە وەك كهلهكا ناسن هاتبیتە
بكارئینان، بو پاراستن ژ دوژمان.

دەهمەن:

(**) شكلى گوندى ژ لاين تۆرهفان (مستەفا عەبدورەحمان ئەرەدنى فە
گەهەشتیه مە، سوپاسیا وى دكهين.

(*) سەرەدانەكا مەپدانى بو شوینەواربیت گوندى ل روژا چوارشەمبى ریکهفتى
(۲۰۱۵/۶/۳).

بامهړنې و ناشیت هیرانا دان و دكاكا

کارزان محمد حسین بامهړنی

هر خمسه کا دانی ئان ژ هر ته نه که کئ ته حینئ موچکه کئ بو خو هه لگريت و دگوته وئ موچکئ (مزناش)، (موچک) تراره کئ ژ ئاسنی ئان ته نه که ی چیکریبوو.

ئاشقان دهاتنه گوهارتن و هه می دهرامت دکرنه (نار) نه خاسمه گه نم. هه ر ئاشه ک یئ بنه ماله کئ بوو و هه و متاییت خه لکی دئینانه ئاشی، نه فه بوون: (گه نم و جه ه و گه نموک و نیسک و گه له ک تشتیت دیتر و ل دانئ پایزی و زفتانئ دا هه ر چار ئاشا وه رگپنه سه ر چیکرنا ته حینئ، چنکی دانئ پایزی دهمن درین و هاتنا کونجیا بوو.

هه تا سالیئ شپستا ژ سه دسالا بیستن زاینی نه فئان هه ر چار ئاشا ل بامهړنئ به رده وام شولدر، به لئ پاشی هه ر چار هاتنه راهه ستاندن و سنئ ناشیت ئاسنی بیت ب گازه ویلی شولدر که ن ئینانه بامهړنئ، نه وژی نه فه بوون:

وهك خو یئ مای.

۲- ناشئ دوین: دگوتئ (ئاشئ ملحو ی و ملحو که سه کئ جو هی بوو) و نه ف ئاشه هه ر ل تاخئ گوندی بوو، دبن ئاشئ تیکئ دابوو، نه ف ئاشه یئ مالیت (جانا) بوو.

۳- ناشئ سین: دگوتئ (ئاشئ عه بدلایئ عه بن) هه ر ل تاخئ گوندی بوو، کو دکه فته دبن مالا (حه جی سه مه دی) دا.

۴- ناشئ چاری: دگوتئ (ئاشئ مالا شیخی) نه ف ئاشه زی هه ر ل تاخئ گوندی بوو، ل نئزیک مزگه فتا (بنئ گوندی) و هه تا نوکه زی شونواریت فی ئاشی ماینه، وه کی (کوتله ئاشی).

نه ف هه ر چار ناشیت ئاشئ دکه فندا ل بامهړنئ هه بوون و وان هه ر چار ئاشا به رده وام شولدر و شونیا خه لک پارا بده نه ئاشقانی، دا ئاشقان، بو به حسن خه به ری، ژ

لدویف گوتنیت ریسه پی و دانعه مریت خه لکئ بامهړنئ دیتژن : دکه فندا چار ناشیت ئاشئ ل بامهړنئ هه بوون، ژ به رکو بامهړنئ گه له ک کانیت ئاشا زه لال و بو ش لئ هه بوون، له و ما خه لکئ بامهړنئ دکه فندا گه له ک مفا ژ نه فان کانیت ئاشئ دکر، نه به س ئاشا کانیت بامهړنئ بو ئافدانا بیستانا دهاتنه بکارئینان، هه روه سا خه لکئ بامهړنئ ل به ر فان کانیت ئاشئ ئاش ژی چیکریبوون و وان ئاشا ب ئاشئ شولدرکن.

۱- ناشئ تیکئ: دگوتئ (ئاشئ مه لا عارفی) ل تاخئ گوندی بوو، نه خاسمه جه ئ ئاشی ل ده ری خانین (مسته فاین عه لیئ جانئ) بوو، ئاشی هه تا سالیئ هه فتیا ژ سه دسالا بووری به رده وام شولدر و نوکه ئاش نه مایه و جه ئ ئاشی ژی کافله و پشتی ئاش نه مای و ژا کار که فتی (مسته فا عه لیجان) جه ئ ئاشی بو خو کریبوو و هه تا نوکه زی دیواره کئ کوتله فی ئاشی

بهلئى ناشقان هه رازى نه بوو و نهو زهلام هه رما برسى و دورا ناشى هه ر نه گه هشتى، قئيجا زهلامى چ ريك نه ديتى كو گه مئى خو به پيريتى و كه سهك زى گه مئى خو ناكوهوريتى ب چ زاده كسى دا بخوتن، زهلام نه چار بوو نهو زادئى هه هى هافيتته نافي كوته لا ناشى و گوتى ((يا خودئى تو غه زه بئى ل زادى بكه)) و نهو زهلام چوو مالا خو بئى ((ئارى)) دگهل خو بهت و پشتى بوورينا دوو هه بفا ۱۶ كيلوييت ئارى چوونه (سئ هزار و سئ سه د و سيه و سئ دهره م و چار ككه كن و بهايى سئ (اكرار) گه هشته دهه هزار دهره ما.

والين مىسلئ دقئى سالى دا (السيد كورئى انيس الهمدى) بوو و دقئى سالى دا راهافئزه كا گه لك مهزن هه بوو و ئه رزانى بوو .

حه تا زادى (خارن) بهايه كئى گه لك كيم پئ دهات، زهلامهك ژ مه رج () هاته بامردن (بامرنئ) و حمدان ئيك بوو ژ خه لكئ بامه رنئ، دا نهو زهلام گه مئى خو ل ناشن بامه رنئ هتريت و بهايى هتيرانا گه مئى گه لكئى نه رزان بوو، ژ بهر هندئى ناشقانى بو نه هتيرا ژ بهر وان كه سيئت هاتين گه مئى خو ل ناشى هتيرانا ئاهيت خارنئ گه لكه هه بوون، نهو زهلام زى پئ برسى بوو و گوته ناشقانى ((گه مئى من

۱-ناشنى مالا شىخى: ل نيغه كا بامه رنئ ل جهئى دائيرا به ريدا نوكه.

۲-ناشنى شيفا هرچا: ل دهف سه روكانئى، ئيزيكى مالا ره ئوفى) بوو

۳-ناشنى حه جى عه بدولقدوسى ل تاخئى گه لى بوو.

فان هه رسئ ناشيت مه به رى نوكه ئافريدائى به رده وام ب گازوايلى شولدكر و خه لك ژ ده فهرئت دوپر و ئيزيك دهاتنه ناشيت بامه رنئ و سالا ۱۹۷۴ از جاره كا دى ناشئ (عه بدولائى عه بئى) ل بامه رنئ نويژه نكر و جاره كا دى هه فهران هتيرانه فه.

خه لكئى هه مى دهو روبه رئت (بامه رنئ) هه فرائيت خو دئنانه ناشيت (بامه رنئ) ژ ده فهرئت دوپر و ئيزيك دهاتن و وه سا دياره ناشيت بامه رنئ به رنياس بوو بوون و هينگئى نافوده نكئت وان چوو بوون.

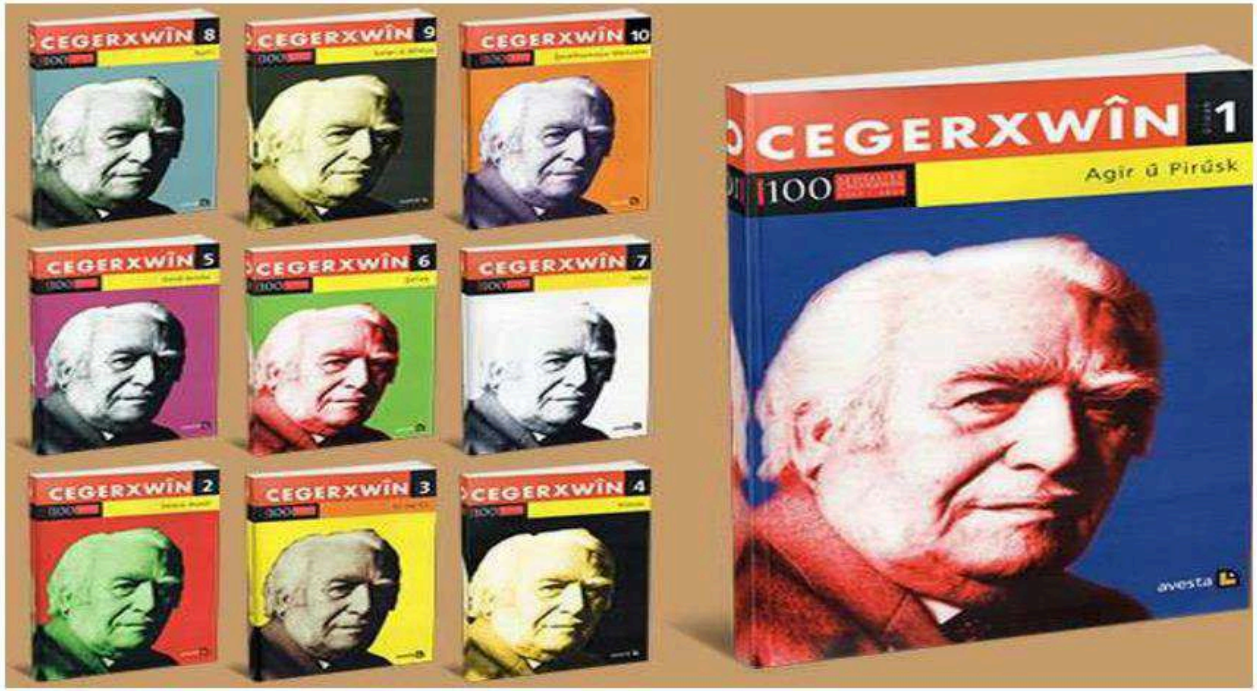
به رده رگه هئى ناشى خودائيت هه فرائانا نوبهت دگرت، لدويقتيك دبوونه ريزو ريزا وان گه لكه دريژ دبوو و هندهك جارا خه لك نه چار دبوو دو روژا، يان سئ روژا خو ل هيقيا سرايئ بگرن هه تا گه را وان دهات و ب شه قئى ل بامه رنئ دمان و دبوونه مي هفانئيت بامه رنئا و خه لكئى بامه رنئ گه لكه قه درئ مي هفانئيت خو دگرت.

سالا ۲۰۱۶ مشه ختى: ناشن هتيرانا گه مئى ل بامه رنئ

شوينواريت ئاشه كى ل تاخئى گوندى ل بامه رنئ

بو ته و ئارى بده (من))، ناشقان رازى نه بوو، پاشى وى زهلامى گوته ناشقانى ((دوو نانا بده من دا نه ز بخوم و ته چهند گه مئى من دقئيت بو خو هه لگره)) ناشقانى گوته زهلامى ((نه ز پئدقئى وئى چهندئى (نانكو گه مئى ته زئى نيم))، قئيجا مروقتيت ل وئيرئى دبه ره هف گوته ناشقانى داخازا فئ زهلامى بجهينه،

نێزدی

د فەرهنگا جه‌گه‌رخوینیدا

کۆفان خانکی

ل پاشه‌پوژژی و پشتی چاپکرنا فنان هه‌ردو به‌رگا به‌رگه‌کن دی (بێ ٣) چاپ بکت و فەرهنگا خوه ته‌مام بکت، لئ دياره نکاریه، یا ژمنه‌ ژ سالا (١٩٦٢) و هه‌تا نها نه‌و فەرهنگ چاپ نه‌بوویه، هه‌که چاپووبیت ژ؛ من نه‌ دیتی یه.

د ده‌ستپیکا فی به‌رگیدا به‌راهیه‌ک ب نافی (به‌نامه) نفیسیه، لئ نافه‌رۆکا فئ به‌راهیه‌ی ژ یا به‌رگن ئیکن جودایه، دقن به‌راهیه‌ی دا به‌حسن به‌ره‌فکرن و به‌له‌ز چاپکرنا فئ فەرهنگن دکت، هه‌روسا به‌حسن مه‌خسه‌دا چاپکرنا فئ فەرهنگن دکت و د چهند خاله‌کادا دیار دکت، ژ وان: ١. دا هاریکاریا خوه‌نده‌فانی خوه بکم.

٢. هاریکاریا ته‌زمانقان و رێفه‌کرنا ئیکه‌تیا ته‌زمانن کوردی بکم.

٣. به‌ری ژ تیراقن ده‌رکه‌فم دفیابوو فنان چهند روپه‌لا چاپبکم.

ژنده‌باری رونکرن و شروقه‌کرنا ب کوردی، رۆنکرنا ب ته‌زمانن عه‌ره‌بی ژ دده‌ت.

به‌رگن ئیکن: نه‌ف به‌رگه‌ ژ (٣٢٠) به‌رپه‌را پیکه‌تیه، ژ هه‌رفا (ئ) ده‌ست پیدکت و ب (جو) دویمه‌یه‌یت، لئ ل ده‌ستپیکن به‌راهیه‌کن ب نافی (به‌نامه) دنقیسیت و تیدا به‌حسن ته‌زمانی ب ته‌فایی دکت و ل سه‌ر هندئ سه‌کنیه‌کا چاوا ته‌زمان چیبووویه و پاشی ژ چه‌وا پیشفه‌چووویه و ب چ ره‌نگ په‌یداووویه، دوپه‌را هنده‌ک رۆنکرنا لسه‌ر هنده‌ک هه‌رفا دد.

به‌رگن دوین: نه‌ف به‌رگه‌ ژ (٢٥٣) به‌رپه‌را پیکه‌تیه، ژ هه‌رفا (جو) ده‌ستپیدکت و ب (ق) دویمه‌یه‌یت.

وه‌که دیار نه‌ف فەرهنگه‌ نه‌ یا ته‌مامه، ب هه‌ردو به‌رگیت خوه‌فه‌ ژ هه‌رفا (نا) هه‌تا (ق) ده‌یت، نانکو پشتی (ق) و هه‌تا (ی) کیمه، وه‌ دیاره جه‌گه‌رخوینی فیایه

به‌راهی: دانه‌نیاسینا فەرهنگن

نافن وئ: فەرهنگا کوردیه، یا هه‌له‌ستفان و نفیسه‌فانی نافدارئ کورد جه‌گه‌رخوینیه، دو به‌رگن، به‌رگن (١ و ٢)، ب ته‌زمانن کوردی و ب هه‌رفیت عه‌ره‌بی هاتیه نفیسین و ب هاریکاریا زانینگه‌ها به‌غدا ل سالا (١٩٦٢) ل چاپخانا (ارشاد) ل به‌غدا هاتیه چاپکرن. بو‌زانین نه‌ف فەرهنگه‌ دبن چافدیریا (سانسورئ) دا ده‌ربازبوویه، نانکو هینگن ل به‌غدا کتیب ب ئازادی نه‌دهاتنه چاپکرن.

نه‌ف فەرهنگه‌ کوردی - کوردیه، نانکو په‌یفیت کوردی ئیناینه و شروقه‌کرینه، پیزانین داینه و پیناسه‌کرینه، نانکو نه‌ به‌س فەرهنگه‌کا په‌یفیه، په‌یف به‌رامبه‌ری په‌یفن نه‌ دانایه، به‌لکو له‌رامبه‌ری هه‌ر په‌یفه‌کن پیناسه‌ک یان رافه‌کرنه‌کا ب کوردی داین، دگه‌ل هندئ ژ گه‌له‌ک جارا

زێده‌باری به‌حسکرنا ئەزمانی عەرەبی و کوردی (سۆرانی)، بەحسێ هاریکاریا زانیگەها بەغدا بۆ چاپکرنا فی فەرەه‌نگی، بەحسێ زاری کورمانجی، شەرەفخانی و دیالکتیت ئەزمانی کوردی ب کورتی دکت...هتد. ل دویمایا بەراھیا خوہ دا، مینا خانی هیڤیا «ب نفیس و ھەلبەست» ژ خوہندەفانا دکت شاشیت و ی بدن زانین کو دبێژت: «ژ ھەمو خوہندفانی خوہ ہیڤی دکم کو کم و کورتی و ئەسازی و چەوتی یئ نفشتی من بدن زانین و بنفیساندن ژ من رە بشین تا وەکو دنشتا ھەژمارا سیەم دە بەلاف بکم دگەل سپاس و مال ناڤایی».

ئەو رەنج و ستەم ل من سەرەسەر سیو سالە ژ بۆ وە بومە رەنجبەر خواری و جی و جگ ژ جەم من بۆچی ژ مەرا دین بە دژمن؟ ھەم روژ و شەفان مە سەر نەکر خەو ھەرچی ژ مە هات مە کر، مە بئ تەو؟ دەنگن مە بو کو بەرێ تە دا ژۆر ایدی چە دفت ژمن؟ نەمە ک کۆر!».

لەورا ئەز ژێ وەکو خویندەفانەکن بەرێ دەستێ جەگەرخیونی، د فی گۆتاری دە، دخوازم ھەم وان تشتیت تیزدیا و تیزدیاتی ییت د فی فەرەه‌نگن دا ھاتین، پیشکیتی تیزدیا و خوہندەفانا بکم، ھەم ژێ ئەو روژکرتیت وی داینە وان پەیفای زەنگینتر بکم و ییت شاش و کیم شروڤەکرین ژێ سەرراست بکم و پتر روژکرنا بدم. ئەڤیت ل خواری ئەو تشتیت تیزدیانیە ییت د فەرەه‌نگن دا ھاتین:

تیزدی: نافێ ئۆلەکە کوردە. ب سەد ھزاران کوردی تیزدی ھەنە: ل سۆفیستان و ل ھەمو کوردستان بەلاف بونە. ل قۆمکا وان ل راژۆری (موسل) دکەفی. (لالەش) زیارەتگھا وایە.

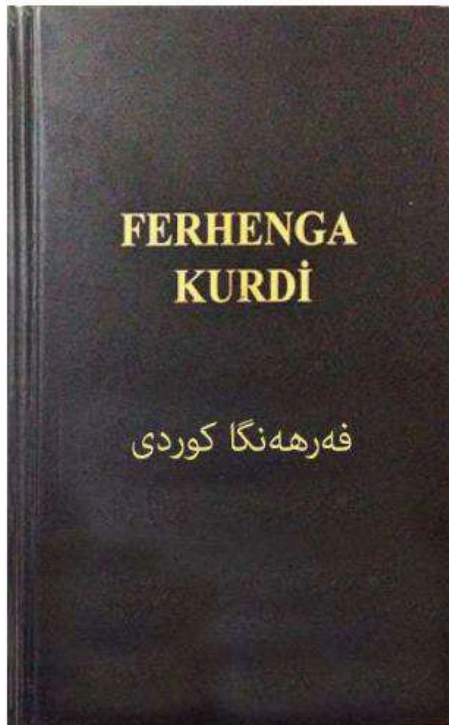
باشیقا: یا بەعشیقا. نافێ گوندەکی کوردی تیزیدی یە. دکەفی راژۆری (موسل). ژ (باشوکو) نافێ تەیرەکی نافدارە کو دژمنی مریشکایە، ھاتیە. (قریە).

بارئ: گوندی باری دین بالئ بی. ژ بەر کو ئەو ژێ ل راژۆری شنکالی یە. (قریە) باسماز:

(۲۵) بیست و پینجی ناداری
شەفا باسماز
بەرفن دا گولیا داری

نەما دانئ ئیڤاری ...
شەفا باسماز
چل مەلەک ھاتن ژۆری
یەک ما ل خواری.

گۆیا: د زفستان دە چل (ملاک) چل قوہ. رەھن دار و گیا و شیناهی بەر ب خواری دین و یەک بەر ب ژۆر بی. یانی ھەمو قوہتا گیا ب ژۆر قە دچی. لئ د ناداری دە ئەو چل خوہدی قوہت بژۆرفە دچن و یەک ب ژۆرفە دچی. جەگەرخیون بەحسێ باسماز دکت،

فەرەه‌نگا کوردی

لئ قەد ئاڤری نەدایئ کو رۆپورەسمەکا جەژنەکا تیزدیانە، ئەو ژێ رۆپورەسما جەژنا سەرسانئ یە و زێدەتر تیزدی ییت سۆڤیت دگێرن.

باسماز سئ رەنگا تئ چیکرن، کەسک، سۆر و زەر، ئانکویا وی ژێ؛ خێر، بەرکەت، پتشی ل گرتا قەدا و بەلایە. باسماز ب دەستێ ژن، میتر، قیز، زارۆکا، زادا، ھەر تشتەکن پیرۆز و نافدار قە تئ گریدان.

نفیسکار کۆنئ رەش دبێژت: باف و کالیت مە ژ مێژفە گۆتە: «باسماز شەف و روژ ھات قەداری». د فی روژێ دە ژێ تاکسی خاف ژ رەنگی کەسک، سۆر و زەر دختن دەستێ زارۆکا، دا کەس وان چاڤینی نەکە، تا نەگرن و نەخوہش نەبن. د شەفا فی

روژێ دە خواریەک ب نافئ؛ خواری باسماز چیکرن، ھەم ژێ ژ من رە گۆتن: ژ روژا ۱۷ ئ ناداری و ب شوون دە «مەرەشک» دەست پئ دکە.. خەلک تێدە رەش دین.

پیشیمام: پیشیمام. یا پیش ئیمامە. مامن کو د دی پیش. یا ئیمامئ کو دکەفی پیش، تیزیدی تەنئ ولۆ دبێژن.

پیشیمام د تیزدیاتی دە لوکەکا ئۆلیە و دناف تیزدیا دا چەند پیشیمام ھەنە؛ وەک: پیشیمام بابئ شیخ، پیشیمام باشیکن و...ھتد.

تاوس: نافئ تەیرەکی جوان و رندە. (سیاپوش) شاعری نافدار دبێژی: (تاوس بقی شکلی بدیع شەرەمەندئ ساقئ درەش). تیزیدی (ژ ئەھرەمەن) رە دبێژن: مەلکی (تاوس).

جەگەرخیون د قردە گەلەکی شاشە، نەخیر تیزدی قەد ژ ئەھریمەن رە تاووسی مەلەک نایژن، پتریا نفیسەفان و لێگەرۆک و خەلکیت نورمال ژێ قەد چیرئ «تاووس» تیناگەھن و تەفان ب یەک تشت دەژمێرن، لئ د راستی دە نە وسایە، د تیزدیاتی دا «تاووس» چەند رۆلەکا دبیت، ژوان:

۱. تاووس وەک «فردە»، فەندەکی جوان و رەنگرەنگە، تیزدی سەر خاترا نافئ تاووسی مەلەک قەدرئ وی دگرن.

۲. تاووس وەک «چەفەنگ»، چەفەنگەکا برۆنزیە، ئۆلدارت تیزدیا (قەوال) فی چەفەنگئ سالی دو جارا ب رۆرەسم لئاف تیزدیا دگێرن، تیزدیا حەفت ژ فان چەفەنگا (تاووسا) ھەبوون، ژ بەر قې و فەرمانا ھا بتنی «۲» مانە و ھەتا ھا ل ناف تیزدیا تین گێران.

۳. تاووس وەک سەرۆکئ ملیاکەتا، ئانکو تاووسی مەلەک. ھندەک ژێ وسا باوہردکن و دبێژن: مادەم تاووسی مەلەک سەرۆکئ ملیاکەتایە، ئانکو ئەو خوہدا بخوہیە. تەوار: نافئ ئاڤایەکی تیزدیایە. چیرۆکیت کورمانجا ل سەر ھەنە.

سەنجەر: نافئ مروڤەکی نافدارە. سەنجەر شاهی سەلجوقی یە. لئ ژبەر کو ل بازاری (سەنجاری) شەنگالی چئ بوویە نافئ وی کرن سەنجەر. ل پارچەکا کوردستانی فەرمانداری کریە.

سەنجا: شەنگالە. چایئ شەنگالی د کوردستانی دە ب نافوہەنگە. گلکی دیلوک

و ستران ل سهر هاتنه گۆتن. (لاوکی شهنگالی) گلك ب شهوات و خوهشن، ب هژیروی خوه و لاوکی خوه نافداره. خه لکی شهنگالی کوردی تیزیدینه. ب میرانی دهنگ دانه. دبی ژ (سهنگ ئر) هاتبی. یانی که فری ناگری. که فری شهنگالی براستی ب ناگرن. ههروها دبی ژ (شهنگ ئل) هاتبی: (ئ ل) بهیرهق. و (شهنگ) جوان.

سهرسال: جهژنه که کوردیه. د سهری کانوینا دوئی دهیه. د وی شهفئ ده کوردستان ب جارک دناف شادی و خوهشی ده دمینی. خوورت (کردک) چئ دکن و مال ب مال دگه پرن په را ژ خوهه دستین. (کردک) ژن و میرک ژ خورتا چئ دکن ب خهمل و خیز و گوغهند و دیلان ل ناف گوند دگه پرن. شهف پیده ب دلخوهشی و کهن و شادی ده باز دبی دهما دگه فن هندو پ زاروکی بچوک دترسن، دره فن. لئ بوک و زافا دیلانئ دکن و خیلی دبیژن:

سهری سالی

بنی سالی

خوه دی کوره کی بدی که بانیا مالی

(عید رأس السنه).

ئه فه زی عیده کا گه له که کفن و پیروژا تیزدیانه، ئه ف عید د تیزدیاتی دا عیدا چیبوونا که ونیه و ب نافئ تاووسئ مه له که .

جهما: جهژنه که پیروژ و نافداره. جهژنا کوردی تیزیدیه. سهیدا خانی دبیژن: دی ههردو ل ئه رده کی جهما بن. یانی ب چئن. کوپین. (التلاقی او الاجتماع).

دریژترین عیدا تیزدیانه، ریورسه سمیت وی (V) روژا دومدکهن، ل په رسته گه ها لالاش دهینه کرن. لدویف دیتنا هنده که فه کۆلینقانا ره و ریشالیت وی فه دگه پنه فه ئولا میترایزمی و فن عیدی ژ ب عیدا (میتران، مهرگان، مهرجان) بنا فدن.

چله: د زفستانئ ده (۲۰) روژ ژ کانوینا تیکئ و (۲۰) روژ ژ کانوینا دویتی دبن چل روژ نافئ فا چل روژا چله یه - چله یی زفستاتییه. چلی هافینی ژ ولویه. یانی (۲۰) ژ ته باخی و (۲۰) ژ تیرمه هئ چلی هافینییه. دقان ههردو چلا ده روژئ بنا فوده ننگ هه نه کو د زفستانئ ده گه له که سار و د هافینئ ده گه له که گهرمن.

تیزدی و نه خاسمه ئولدار و چله گر د فان ههردوو چله یا دا ب روژی دبن و عید

ژی بو ههردووکا هه نه ب نافئ «عیدا چلی هافینی و عیدا چلی زفستانئ».

خالدا: یا خالتا. نافئ ئیله که مه زنی کوردیت تیزیدینه. دبی ژ خالدیوی - کالدیوی ئی که فناره بن کو د کوردستانئ ده هوکمداری کریه. (عشیره کوردیه). خوارکا: نافئ ئیله که کورده. (عشیره کوردیه)

نافئ ئیله که تیزدیانه، ل چیایی شنگالی دژین. ههروهسا گونده ک ژئ دنافه را پاریزگه ها دهووک و قهزا شیخان دا ب فی نافئ ههیه، لئ نها خه لکی وی بسورمانن، لئ لدویف باوه ریا مه ئه و دره سن دا ژ خورکاینت شنگالینه. دیسا «خورکا» نانکو «روژکا» نانکو «شه مسانی» ییت کو د په رستتیت خوه داپویته ب روژی کریه. هه تا نها بنیاتی په یفا «روژ» و «ناگر» ب گه له که رهنگا لسه ره گه له که تیل و ده فه را مایه، وه کی میناک: خورکا، خورساباد، مهرکا، مهرگان، روژکی، شه مسکی، بیت نار و ... هتد.

داسنا: نافئ ئیله که کورده، تیزیدینه. ده ره به گیه که (فه و دالیه که) چیکریه. پایته ختا وان باژاری (دهووک ئی ل راژوژی باژاری (میسل) ئی دکه فی. (عشیره کوردیه یزیدیه اسست اماره فی دهووک).

داسکا: ئیله که کورده تیزیدیه. ل (سه نجار - شهنگال) و ل ناف هه فیکرکا پهیدا دبن. (عشیره کوردیه یزیدیه فی سنجار و طور عابدین).

دومل - دومبل: دنبل - زازن. نافئ چهند ئیل و ده ره به گیانه، کو دهمئ که فن ل راژوژی کوردستانا ئیرانئ بوون. لئ پاشئ هاتنه کوردستانا بن ده ستئ ترکی و ل روژنافیئ باژاری (نامه د - دیاربه کر) خوچه بووینه. ده ره به گیه که چیکریه. پایته ختا وان (پاله و - په له و) به رمایئ په له وون. (عشائر کوردیه من بقایا البهلویین).

ئه و ژئ ئیله که تیزدیانه و هه تا نها ل کوردستانئ ل ده فه ریئت: شاریا، مه ههت، باشیک و به حرانئ، دژین، ههروهسا قهوال کو ئولدارن و دهف و شبابا دهنن دوملینه. دنا: ئیله که تیزیدیه. دناف تیل (ملا) دهیه. ل هیل و ژرانشار و سهری کانئ نه. (عشیره کوردیه ایزیدیه باطراف رأس العین).

زازا یان زاز: نافئ چهند ئیلئ کورده

کو به ری نافئ وان (دومل - دونبل) ه. د داباشا (دومل - دونبل) ده. ده بازبوویه. ژ بهر کو حهرفا (ز) د زارافی دوملا ده گه له که دهاته گۆتن، نافئ وان بویه (زاز - زازا). به ری ل راژوژی کوردستانا ئیران و ترکیا بوون. لئ ئیرو ل روژنافیئ باژاری (نامه د - دیاربه کر) ئی دناکنجینه. نافئ پای ته ختا وان پالو - پاله و - په له وه. له ورا دروسته بن گۆتن: د کوکا خوه ده پاله وی - په له وینه. (عشائر کوردیه اشهرت بهذا الاسم لوجود حرف (ز) فی لهجتهم و هم فی الاصل الدنابله - البهلویه).

شهنگال: شهنگال - سهنجار. باژاره کی کورده. ل روژنافیئ میسلئ دکه فی. ژ که فندا کورد فی باژاری ده نه. چیایی شهنگالی د ستران و لاوکی کورمانجی ده نافداره. (مدینه غربی موصل).

قهوال: ئی کو قه ولا - شعرا دبیژن. قهوالئ تیزیدیا نافدارن. (من يتقول بأقوال الناس). فه ریژ:

۱. زنده باری هندئ جه گه رخوین شه هه زای تیزدیاتی و تیزدیا بوویه، لئ تشتیت وان کیم کرینه دناف فه ره ههنگا خوه ده.

۲. جه گه رخوین هنده که تیتال یان په یف وه رگرتنه و ئه وان تیتال و په یفا تیکه له ی ب تیزدیافه هه بوویه، لئ قه د نافری پئ نه کریه کو یی تیزدیا بوویه.

۳. ئه و پیزاینیت لسه ر تیزدیا، ییت جه گه رخوینی کرینه د فه ره ههنگا خوه ده، هنده که شاشی تیدا هه نه.

۴. ئه و پیزاینیت لسه ر تیزدیا، ییت جه گه رخوینی نافریدایی، وه کو پیدفی نه داینه، ته ئی نافریدایی، نانکو پیدفیوو هه ر تشته کی هنده که روئکریتت سه ریشک و بهرکه تی دابانئ، چونکی فه ره ههنگا وی فه ره ههنگه که په یف روژه و پیناسه کرینه.

ب رهنگه کی دی بیژین: جه گه رخوین د پیناسه کرنا زانیاریتت تیزدیا و هه روسا هنده کیت نه تیزدیا دا ژئ یی قهلس بوویه، یا ژمنقه نه فه ژئ بو زانیاریتت وییت کیم لسه ر وان بابه تا فه دگه پرت.

۵. دگه ل فان هه می دیتنیت مه، دیسا ژئ دبیژین: هینگئ جه گه رخوین خزمه ته کا مه زنا ئه زمانئ کوردی کریه، دناف دا خزمه تا هنده که بابه تیتت تیزدیاتی ژئ کریه.

رهوشه نهزر کیه؟

نقشينا: فهده ئهله حمه دی

تهرجه مه کرن ژ عه ره بیه: حه میدی بامه رنی

ل تباریه کا رهوشه نهزری جه حیله کی شه رمین ژ من پرسى؛ جودا هیا نافیه را عه بقه رى و چیکه رى (مبدع) چیه؟ پساری خافله تبهك بو من چیکر به لپیا من گوت: ((حه قى هه ره مروفه کی هیه بیژیت نوی یی ژهنی، نان یی چیکری، به لى وی مروفی حه قى هندى نینه خو وه کی عه بقه رى سه خله تبهك، ژ بهر عه بقه راتیی خه لك حوكمی لسه ر دهن و دى حوكمی لسه ر وى دهیته دان مینیه ب هیفا میژوووی و چیکریت مروفیه)).

هه ر ب وی دهستودارى، مروف دشیته لسه ر ژیکجودا هیا نافیه را (رهوشه نهزری) و یی (خاندی - متعلم) بکاربینیت . هه ره که سى بیت دشیته بیژیت من ل فلان زانینگه هى خاندیه، فلان باوه رنامه وه رگتیه، به لى نه و نه شیت خو وه کی رهوشه نهزری و هایدار (مطلع) بدهته نیاسین و حوکه کی ژ فى رهنگی پیدیه بو خه لکی بهیلن و حوكمی وان لسه ر فه ریزا چیکریتت (ابداعات) مروفی!

هه که هه وه راستی ژ من بقیت، هه بامه کی ژیارا خو من هزرکر هزار پسارا لسه ر دیارکنا مروفی رهوشه نهزری دانم و بزنام کا رهوشه نهزری کیه . من هزرا خو د هندیدا کر پساریت خرغه گر و پررهنگ دانم و من وه گرت، هه که بهرسقن XV ژینا، بیدی نهفه بهسه مروفی سه خله تن رهوشه نهزری و پاشناقى ((رهوشه نهزری)) بو بهیتیه پیشکیتشکر.. به لپیا هه ره وه کی نوکه دینم هه لسه دگاننده کا ژ فى رهنگی ژ پارچه کی پتیه ژ که سینیا رهوشه نهزری نادیارکته نه و ژى: پررهنگیا زانین و بهرفره هیا هایدار بوونا وی یه ..

قیچا رهوشه نهزری ژ راستا نه بهسه چهنده کا مه زنا ییزانینایه (هه که پیقه ره نهفه بیت، ژ تورا نه په نی-ئینته ریتت- دگریت). بهرؤفاژى، رهوشه نهزری رهوشته کن ئافه دانسی یه،

ومه ژیه کی فه کریه و دیتنه کا نه فاهیه و ناقیکه تناییزانینایه و لینه گرتنا هزری یه و هایدار بوونه لسه رهوشه نهزریا و ژیده ریت ژیکجودا.. کو هندهك ژ وانا بدروستاهى هه قدریت تیکن.

رهوشه نهزری یی تاگر و هشکاره نینه و ههروه سا ژ فه ریزا رهوشه نهزریه کا بتنی و هزریت لیکوه رگتیرای و دیتنیت پیروز ژى نینه و ناییت خو وه سا بینیت .. چیدبیت نهفه ژ یی خاندی نه کو رهوشه نهزری بگریت .. لهوا هه ره که سى باوه رنامه کا نه کادیمی قییت، ئالیگری ریزا هه که فرمیه و لسه ر تشته کی بتنی نه مازه یی و هزرها لیکوه رگتیرای و ب میراتگری بو ماى هیه .. خاندی (متعلم) پیدیه د بیافه کیدا یی کونترولا هزرا وی کرى نه مازه یی هه بیت و دیتنه کا ته فاهى یا وی د بیت دی هه لکه ت نینه و وه کی دهره که تین خاندنگه هه کا خو سه ر د نارمانج و دیتنادا ل خو دتیریت .. خاندی ستونکانی د بیافه کی بتنی یی نه مازه ییدا سه رده کفیت، به لى زانینا رهوشه نهزری راست ل دنیا یا رهوشه نهزریا و هزریت تیکه پری به لادبیت - بیى نه چاربیت خو بدهته ئالی هزرها که بهرته نگا لبه ر پتیه هاتنا وی با شروفه کرنی و تینینانه ده ری فه بریت. دیرؤکفانئ تیراقى عه لى نه لوه ردی د کتیا خو (فی خوارق الشعور) دا، دبیزیت:

((خاندی نه وه، یی د چارچوقن خو یی هزریدا فیری هندهك تشتا بووی، ییت ژ بچویکینیا خو هیبووی .. ژ دهرقه ی چارچوقن تاگری و بهرته نگیا دیتنا خو پتیه چ زانینیت دی ل خو ژیده ناکته .. زهلامه که یی باوه ری ب دیتنه کی ژ دیتنا و ریبه نده کی ژ ریبه ندا هه ی و خه باتن دکته ل دو یف پیزانینیت هه ی پشته فانی دیتنا وی یا ب میراتی بو ماى و کیتمدیتنا وی قه بیلدکه ن بگریت و نه وی پالدهت خه باتن لسه ر وى ری بکته .. به لى هندیکه رهوشه نهزری،

د دیتنا خو دا یی نهرمه و یی بهر هه فه هه ر هزرها کا نوی بهیت وه رگریت و هزرا خو تیدا بکته و یا دروست ژى وه رگریت ..))، براستی: خه لك رهوشه نهزری ب پرره نگیا زانینا وی و فه ریزا هزرا وی دنیا سن و وه سا (دهیته نیاسین ژى)، به لپیا چیدبیت یی خاندی هه می ژى خو بیته که س چ ژى نه زانیت، ژ بهر فه ریزا نه مازه یی کرنی نه فه یه و وی بخو ب دهست خو چ نه چیکریه و لناف خه لکی نافوده نگیت وی نه چووینه .. خه لك هه لسه نگاندا یی خاندی ب باوه رنامه وی ناکه ن، به لى هه لسه نگاندا رهوشه نهزری لسه ر فه ریزا هزرا وی دکهن، یا چیدبیت بهرؤفاژى تشتن وان ب میراتگری وه رگری و خو لسه ر نافاگری بیت .. چیدبیت رهوشه نهزری کوته کی لی بهیته کرن، نان بیته زینادین هزری، به لى نه ف تشته دگه ل وی که سى ناقه ومیت، یی بهسه ژ زانینگه هى دهرده کفیت، نان لوکه کا زانستی یا بلند وه رگریت.

.. به لى هه ر چاوا بیت، نه ف تشته هندى بهرینه ندناکته، کو یی ((خاندی)) بیته ((رهوشه نهزری))، به لپیا گوهورینه کا ژ فى رهنگی، بهری هه می تشتا، لسه ر مروفی فه رده کته، کو ژ که فلؤژانکن نه مازه یی بوون دهره کفیت و دهره که هى زانینا خو بو هه می ژنده ر و زانین و دیت و هزرا فه کته - چ پیته قیت تقیا دهستودانن که سینى و هزرا وی باندورا فى گوهورینن لی دیار بییت .. کورت و کرمانج:

عه بقه رى نه وه یی هزرا چیدکته ..
رهوشه نهزری نه ون ییت وان تیکه لده کن ..
خاندی نه ون ییت وان هزرا وه کی ریزا
دخوینن ..
به لى بهرپساریا خه لکی نه وه هه میا
ژیکفایرن ..

خه ننگو ش

مخلمه د پرويش بهر ووشكي

نيسماعيل باداخ

چنكو نه و ل ميسل دژيا، سهروبهري بوون و مرنا وي، كه سئ چ تشتن بنبر نه نفيسيه و ژيانا وي د تاريخي دا مائه، چنكو نه ل ناف مله تني خو بوويه و هاتيه ژبيركرن و نه و تشتن لدور هاتيه نفيسين زي، تيدا ناشكرا دبیت كو وان قيايه بشكينن!
لدور « ميژوييا بوونا وي، نهيا ناشكرايه كه نكي بوويه. لدور كاري خه تخوشيا وي؛ دبیتن وي چ تشتت بهرامبر كاري خو يئ نفيسين ژ كه سئ وهرنه دگرت د رينا

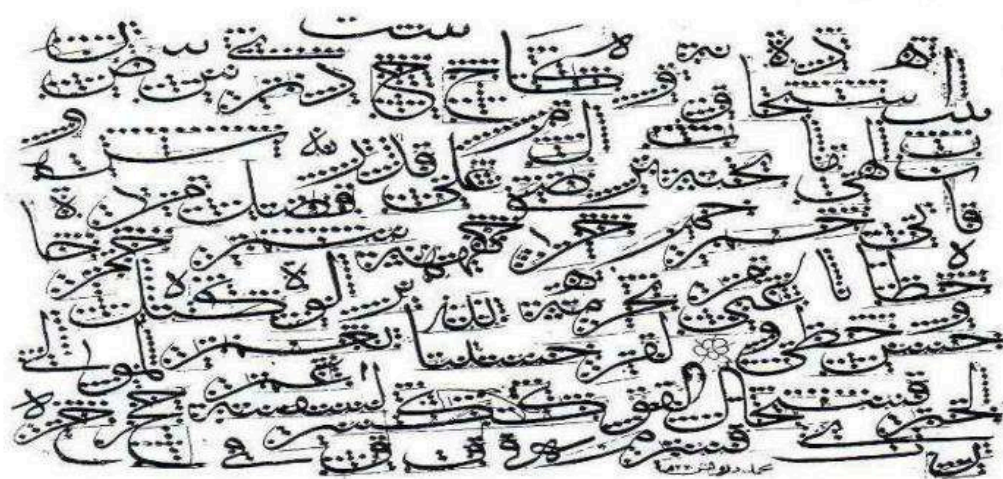
هاتيه پاراستن. هه د كه فن دا ل باژيري ميسل گه له ك زانا و نافداريت كورد هه بوينه و گه له كان نافداريا خو د بيافه كن ده ست نيشانكري دا هه بوويه، وه كو هه مو كوردی (محمه د كورپی مهلا خه لیلی/ ۱۷۵۳ - ۱۷۷۰ ز)، (محمه د دهرويش محمه د بهر ووشكي) و (محمه د تاهر كوردی/ ۱۹۰۲ - ۱۹۷۹ ز) و گه له كيت ديتر كو د بيافن خه تخوشين دا ژ كه سئت زيهره ك و شاره زا بوون، نو گه له ك

خه تخوشي تيكه ژ رهنك و بياقیت فليقاني، كه سئت كاري خه تخوشين دكهن د دونيا خه تخوشين دا خودان حنير و فلي نه. گه له ك چوريت خه تني د وي دونيا بهر فرها فليقاني دا هه نه، نو گه له ك خه تخوش ب رهنكه كن خه تني نافدار بوينه كو فليقانيا خه تخوشين و شكل كيشانن تيكه لي تيك دكهن.
ژ مشه بوونا رهنكيت خه تني، هنده ك رهنگان نه مازه يا وان بو زمانن عه ربه ي

و خه تخوشيت عه ربه ي دزفريت، هنده ك ژي د بنيات دا فليقانيه كا ئيراني يه و خه تخوشيت فارس پئ نافدار بوينه، ژبلي خه تخوشيت تورك ل سه ر ده مي دهوله تا ئوسمانی ل ده مي نفيسين ب تبيت عه ربه ي دكر، وان ژي سه رباركن خو هافتيه سه ر.

ژ رهنكيت خه تني نافدار: خه تني كوفي، خه تني ديواني، خه تني ديواني جه لي، خه تني پلپ، خه تني

ته عليق، خه تني روقعه، خه تني توغرائي، خه تني فارسي، خه تني فارسي شكه سته و گه له كيت ديتر.
د فلي بيافن فليقاني دا، مه كوردان ژي د بهر د، تيرا خو فليشان و خه تخوشيت زيهره ك هه بوينه، لي مخابن وه كو خه مخوريا مله تيت هه فسوي، مه خه م ژي نه خواربيه و گه له كان ناف و بهر كاري وان بهرزه بوويه. ژ بلي كته كا كيم د ناف ده ستخت و نه تيكه خانه يان دا بهر كاري وان

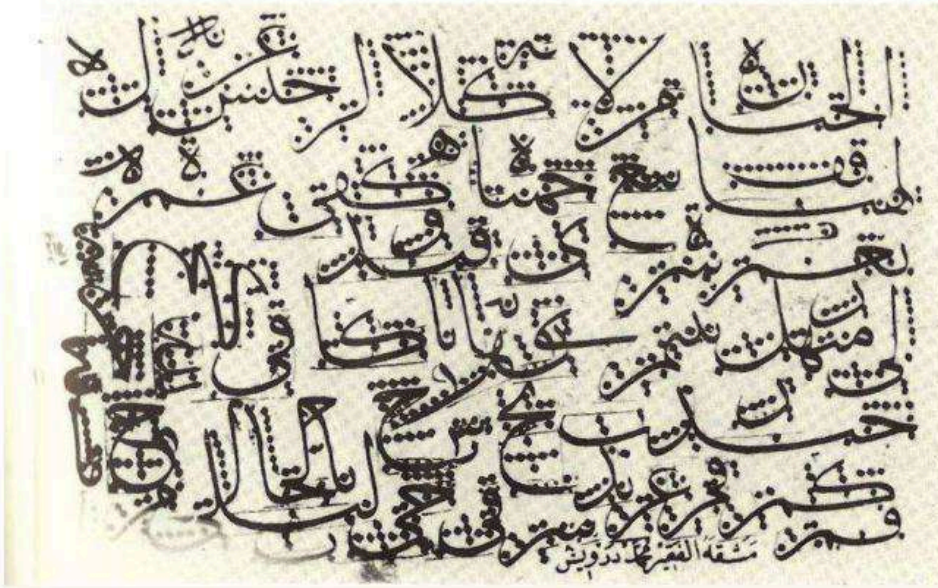

نموونه يهك ژ كاري خه تخوش محمه د دهرويش بهر ووشكي ب نافن (ميزان الحروف) ل سالا ۱۲۷۰/۱۸۵۳ز

خوديدا، ب خيرا خو دنفيسي، به لي ل جهن كو هه قن وه ستيانا خو وه برگریت، وي (كاب) وه درگرن داکو دگه ل زاروكان ياريا پئ بكه ت، چنكو هه ر چهنده عه قن وي يئ سقك بوو، به لي خه تني وي گه له كن ب هيژ بوو!! (۱).
د (ئسكلويديا ميسل يا شارستاني) دا هاتيه كو پشتي سالا (۱۸۰۵) وه غه ر كيه (۲)، نه و بو ئيماندارين و ته قواين، كه سه كن ب ناف و دهنگ بوو، هه قن

كه س ل بهر ده ستن وان فيري خه تخوشين بوينه.
د فن گوتاري دا، مه فلي لنك خه تخوشه كن ب نافن (محمه د دهرويش بهر ووشكي)* راه ستين كا كي بوويه و چ فلي د واري خه تخوشين دا كويه.
نافن وي محمه د كورپی دهرويش كورپی محمه د دي بهر ووشكي يه، ب ناسنافن گوندي خو هاتيه نياسين، هه روه سا پاشنافن (الموصلي) ژي ل سه ر نافن وي زيده كويه،

که‌دا خو وهرنه‌دگرت چنکو وی ددیت کاره‌که درتیا خودی دا دکته، د هوربینیت فلیثانیا خه‌تخوشین و شکلکیشان دا ژ خه‌تخوشیت زیره‌ک و خودان شیان بوویه. به‌رکاریت وی ناماژ ددهن ب تایهت د واری خه‌تی (پلپ) دا، کو تیک بوویه ژ به‌رچافتین خه‌تخوشیت میسل د چه‌رخنی نوی دا (۳). هه‌فچاخنی خه‌تخوشیت میسل ییت وه‌کو عه‌بدوره‌حمان فه‌می و حسین نه‌لجه‌دی بوویه (۴). ژ به‌رکاره‌کی وی یی به‌رده‌ست

نمونه‌یه‌ک دیتر ژ خه‌تی به‌رۆشکی یا پیتیت لیکدای

ب نافی (میزان الحروف) ل ساللا ۱۲۷۰ک/ ساللا ۱۸۵۳ز، نانکو وه‌غهرکنا وی گه‌له‌ک وئغه‌تر بر ژ وی میژووا بو هاتییه دانان کو ساللا ۱۸۰۵ز. (به‌رۆشکی) خه‌تخوش ژ قوتابی و فیروازیت خه‌تخوشی نافدار (عباس سه‌بری نامه‌دی) - پستی ۱۲۸۶ک/ ۱۸۶۹ز مریه - بوویه (۵) نو گه‌له‌ک گۆتن و ب ده‌هان نابه‌تیت قورننا پرۆز ب ده‌ستی خو نفیسیته (۶). نه‌ف فلیثانیه به‌رده‌وام د پیشه‌چوونی دا بوویه و گه‌له‌ک خه‌تخوشیت نافدار لی په‌دباوون کو تیک ژئ (محهمه‌د به‌رۆشکی) بوو (۷). د کاریت فلیثانیی دا، مروفی ل به‌ر ده‌ستی هنده‌کان فیری مه‌شقرنی دبیت هه‌تا کو دبیته هوستایه‌کی زیره‌ک د کارئ خو دا و بشیت ئافرانندی بکته، هه‌ر وه‌ک مه‌دایه خویا کرن کو خه‌تخوشی مه، محهمه‌د

ژ فی دویچوونی، نه‌م دشین بیژین د نفیسیتی دا، وی خو ب (هه‌ژار محهمه‌د ده‌رویش/ الفقیر محمد درویش) دایه نیاسین هه‌ر وه‌ک وی ل شوونا ئیمزا خو ل سهر وان که‌فالان، نافی خو نفیسییه، وه‌غهرکنا وی ل شوونا ساللا ۱۸۰۵ز، هیتشتا وئغه‌تر دچیت و پستی ساللا ۱۸۵۳ز کو هینگئ هیتشتا نه‌وی ساخ بوویه. تو بیژئ به‌رۆشکی چهند که‌فالیت دیتر ییت خه‌تی هه‌بن!! دبیت هیتشتا هه‌بن. ژ سه‌رده‌ریا وی یا دلنه‌رمی و نه‌وه‌رگرتنا پارهی به‌رامبه‌ر کارئ خو، وه‌رگرتنا (کابا) بو یاریکرن دگهل زارۆکان، عه‌ره‌بان ب کیم عه‌قلی ل قه‌لم دایه. ب هیقینه کو که‌سیت وه‌کو به‌رۆشکی و هه‌فچه‌رخیت وی، فه‌کۆلینیت به‌رفره‌هتر ل دوور به‌ینه کرن و به‌رکارئ وان ژ به‌رزه‌بوونی به‌یته پاراستن.

به‌رۆشکی مه‌شق ل سهر خه‌تی (عباس نامه‌دی) کرییه، به‌لی کۆمه‌کا خه‌تخوشان ل به‌ر ده‌ستی به‌رۆشکی ژئ فیری کارئ خه‌تخوشین بوینه وه‌کو نه‌مین نه‌فندی (پستی ۱۸۷۹ز مریه)، محهمه‌د صالح شیخ عه‌لی و موحیه‌ددینی (۱۹۳۲ وه‌غهر کرییه) (۸). ژ به‌رکارئ خه‌تخوشی مه (محهمه‌د ده‌رویش به‌رۆشکی) چو تشتن وه‌سان نه‌مایه شانازین پی ببه‌ین، تنن که‌فاله‌کی وی ب نافی ته‌رازا پیتان (میزان الحروف) کو که‌فالن تیکن یه د په‌رتوکا (موسوعه الخط العربی/ خط الثلث) دا، ل ساللا ۱۲۷۰ک/ ۱۸۵۳ز هاتییه نفیسن، هه‌روه‌سا هنده‌ک ژ نفیسیتی وی ل ناه‌ندا ده‌ستخه‌تان ل به‌غدا دیاراستینه و دو به‌رکاریت وی ژئ لئک خه‌تخوش و فه‌کۆله‌ر (یوسف زه‌نون) ی هه‌نه (۹).

ده‌همه‌ن:

- ۱. خه‌لک گوندئ (به‌رۆشکا سه‌عدینی) یه‌سه‌ر ب ناحیا مانگیشکی فه.
- ۲. بنیره: شبکه مجالس قبیله الهوازیه، مندی العوازم الرسمی.
- ۳. مجموعه من الباحثین: موسوعه الموصل الحضاریه، المجلد الخامس، الموصل - ۱۹۹۲، ص ۶۲.
- ۴. مجموعه من الباحثین: موسوعه الموصل الحضاریه، المجلد الرابع، الموصل - ۱۹۹۲، ص ۳۵۹.
- ۵. عامر عبدالله الجمیلی: الخط العربی فی الموصل أواخر العهد العثماني، (دراسه منشوره)، مجله: دراسات موصلیه، العدد ۲۵، تموز ۲۰۰۹، ص ۵۶.
- ۶. کامل سلیمان الجبوری: موسوعه الخط العربی - خط الثلث، بیروت -
- ۷. ۲۰۰۰، ص ۱۰.
- ۸. بنیره: موقع مشکاه الاسلامیه.
- ۹. عامر عبدالله الجمیلی: الخط العربی فی الموصل أواخر العهد العثماني، ژنده‌ری به‌ری، ص ۵۶.
- ۱۰. مجموعه من الباحثین: موسوعه الموصل الحضاریه، المجلد الرابع، الموصل - ۱۹۹۲، ص ۳۵۹.
- ۱۱. عامر عبدالله الجمیلی: الخط العربی فی الموصل أواخر العهد العثماني، ژنده‌ری به‌ری، ص ۶۰.

پروفیسوری کیمیا ناخی

د. محمد سعید بهرگاری

بو سیلاف دیپشیت

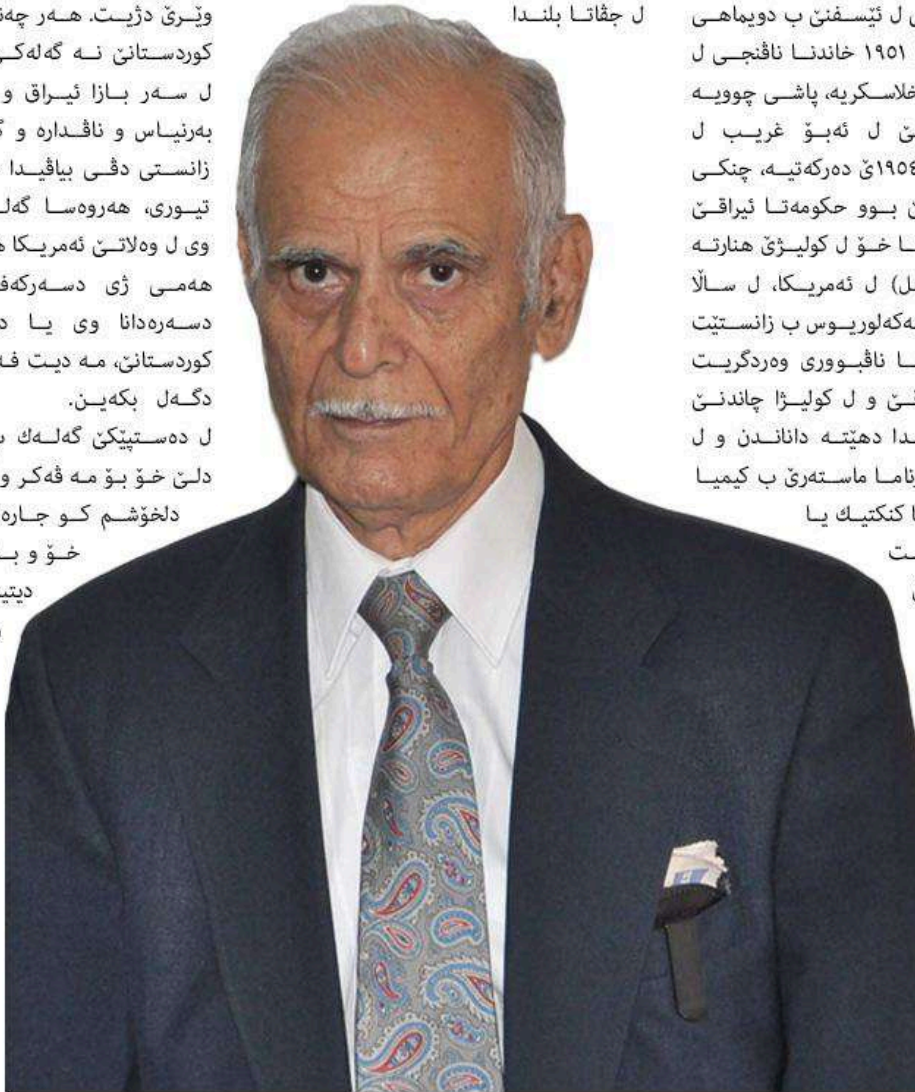
هه‌فدیتن: وه‌صفی حسن ردینی

فه‌کولینیت زانستی ل ئیراقی و ل سالآ ۱۹۹۲ئی دهیته ته‌قاویدکرن و ل سالآ ۱۹۹۳ ب مالفه قهستا ئه‌مریکا دکهت و ل نیاله‌تا فرجینیا خو‌جه‌ دبیت و نوکه ژی هه‌ر ل ویری دژیست. هه‌ر چه‌نده ل وه‌لاتی خو کوردستانن نه‌گه‌له‌کن به‌رنیاسه، به‌لن ل سه‌ر بازا ئیراق و دونیایی گه‌له‌کن به‌رنیاس و نافداره و گه‌له‌ک فه‌کولینیت زانستی دفی بیافیدا هه‌نه، ب کریار و تیوری، هه‌روه‌سا گه‌له‌ک ژ فه‌کولینیت وی ل وه‌لاتن ئه‌مریکا هاتینه جه‌رباندن و هه‌می ژی دسه‌رکه‌فتی بوونه.

دسه‌ره‌دانا وی یا دویماهیئی دا بو کوردستانن، مه‌ دیت فه‌ره‌ فنی چافیکه‌تنن دگه‌ل بکه‌ین.

ل ده‌ستپیکن گه‌له‌ک ب که‌یفخوشی فه‌ دلن خو بو مه‌ فه‌کر و گوت ئه‌ز گه‌له‌کن دلخوشم کو جاره‌کا دی من وه‌لاتن خو و باب و باپیریئت خو دپینه‌فه، واری منن زارو‌کینین، لاندکا ئافه‌دانیا و لدور نه‌ به‌رنیاسیوونا خو ل کوردستانن گوت: ئه‌ز فنی چه‌ندی دئیخمه‌ دستوی میدیا کوردستانن، چمکی هه‌تا نوکه چ که‌ نا له‌کن را گه‌ها ندنا کوردی خو

زانینگه‌ها به‌غدا به‌رده‌وامدبیت و ل سالیئت ۱۹۷۸-۱۹۸۰ بو سه‌یداین دچیته وه‌لاتن لیبیا و دهرسا ل کولیژا الفاتح ددهت و ل سالآ ۱۹۸۱-۱۹۹۱ دپیته فه‌کولینفانن زانستی ل جقاتا بلندا

زانایی کورد، پروفیسور د. محمد سه‌عید به‌رگاریه‌یی، ل ۱۹۳۲/۵/۱۲ ل گوندی ره‌به‌تکن، ل ده‌فه‌را مزویریژ ده‌یکبوویه و ل سالآ ۱۹۴۸ خاندنا ده‌ستپیکن ل خاندنگه‌ها بنیاتی ل ئیسفنی ب دویماهی ئینایه و ل سالآ ۱۹۵۱ خاندنا نافنجی ل نافنجیا ده‌وکی خلاسکریه، پاشی چوویه به‌ره‌فیا چاندنن ل ئه‌بو غریب ل به‌غدا و ل سالآ ۱۹۵۴ئی ده‌رکه‌تیه، چنکی سه‌رکه‌فتین ئیکن بوو حکومه‌تا ئیراقن بو تهمکرنا خاندنا خو ل کولیژئی هنارته زانینگه‌ها (کورنیل) ل ئه‌مریکا، ل سالآ ۱۹۶۱ئی باوه‌رناما به‌که‌لوریوس ب زانستیت ناخی ژ زانینگه‌ها نافبووری وه‌ردگریت و دزفرتیه‌فه ئیراقن و ل کولیژا چاندنن ل زانینگه‌ها به‌غدا ده‌یته داناندن و ل سالآ ۱۹۶۷ئی باوه‌رناما ماسته‌رتی ب کیمیا ناخی ژ زانینگه‌ها کنکتیک یا

ئه‌مریکی وه‌ردگریت و ل سالآ ۱۹۷۳ئی باوه‌رناما دکتوراین ب (کیمیا ناخی) زانینگه‌ها نورس کارولینا ستیت) یا ئه‌مریکی ستانديه و جاره‌کا دی زفرتیه‌فه ئیراقن و لسه‌ر شولن خو وه‌کی سه‌یدا ل

نه گه هاندیه من و هه تا نوکه چ روژنامه فانه کن کوردخو نه گه هاندیه من و چ چافپیکه تن دگه ل من نه کرینه، دا لنگ خه لکن خو ل کوردستان بیتمه نیاسین، نه خاسمه ژی ته خا گه نچ و لاوا و به ره بابی نوی.. باوه ربکه ن گوڤارا سیلافا که نالی ئیک ئی راکه هاندنا کوردیه، د هه می ژيانا مندا خو بو هه فدیتنه کا روژنامه فانی دگه هینیه من.

لدور مالباتا خو دبیزیت: بابی من مه لا حسن عیسا مکاتیلی به لیتیه، ل سالآ ۱۹۰۰

مهلا حسن بهلیتی ... ل سالآ ۱۹۲۳ وه غه کریه

ل گوندی به لیتن ل ده فراهه به رتگاری هاتیه سه ر دونیایی، ل سالآ ۱۹۱۵ دچپته نامیدی بهر خاندنا دینی و پاشی بو ته مامکرنا خاندنا خو دچپته باژیری میسلن، پاشی ل سالآ ۱۹۱۸ دچپته مه دهره سا گوندی سپیندارا بهرواری ژیریا یا دینی و باوه زناما دینی ژ سه یدا مه لا نه حمه د نه فهندی یی ناکره یی وه درگریت و لدوریت سالآ ۱۹۲۱ دبپته مه لایئ گوندی ره به نکتی و ل گوندی سیاری ژيانا هه فزینی دگه ل ناسیا حسی حسین سیاری پیکینیا و ل سالآ ۱۹۴۳ وه غه کریه و چوو به بهر دلوفانیا خودی و دایکا من ژی ل سالآ ۱۹۸۱ وه غه کریه و نه م سن برا و سن خویشکین (۱) لدور بیرهاتنیته خو ل دهوکن گوت: وه ک

بهری نوکه مه ئافزیدایی من هنده ک ژ زاروکینیا خو ل دهوکن بووراندیه، ب راستی نه و روژ د خو ش و تزی بیگونه می بوون و قهت ژبیرناکه م. ل سالآ ۱۹۰۴-۱۹۰۶ وه کی چافدیری ریلی ل دهوکن هاتمه ته عینکرن. باوه ربکه نه ف کازیت گه لیئ دهوکن و دهره ورا، هه می من و تیما دگه ل مندا ییت چاندین و لدور هنده ک نالیته دیتیت ژيانا خو دبیزیت، راسته نه ز مروقه کم، هه می ژيانا خو من یا ته رخانگری ژ بو زانستی و ژ زانستی ژی پشکا کیمیا ئاخئ، به لئ دگه ل هندی ژی، نه و مروقی گه ل و وه لاتی وی یی پارچه کری و بنده ست بیت، نه شیت ب ئیکجاری خو ژ سیاست ئه ده رکت، له وا ژی نه ز ژی وه ک کورده ک، ده ما من گولئ دبوو کو گه لئ من یی بنده سته و به رده وام یی هه فرویشی مالوئیرانی و شه ر و ویرانکرئ دبیت، بیخه هه ستا من دلخی و دکفاشتم دا به ره فانیئ ژ دوزا گه لئ خو بکه م و ده ما ده لیشه ل نه مریکا بو من چیبووی، ل سالآ ۱۹۶۴ نه ز گه هشتمه ریزیت ئیکه تیا شاگردیت کوردستانئ، نایئ نه وروپا- شانا نه مریکا و ل بیرا منه به پرستی شانا مه دکور شه فقیق قه زاز بوو و ئیدی مه ژی ل دویت شیانیت خو پشکداری ده باتیدا کر و مه دوزا مله تی خو ب گه لک شاگرد و سه یداییت زانینگه هئ و خه لکن نه مریکا دانیا سین و بو شروفه دکور و به رده وام پشکداری د جفین و ئاهنگیت ئیکه تیا شاگردا دا، نه خاسمه ئاهه نگیت نه فرۆزی دکور و ل بیرا منه هه می سالآ ب هه لکه فتا جه ژنا نه فرۆزی مه ئاگری نه فرۆزی ل کولیزئ هه لدر و مه و شاگردیت نه مریکی و بیانی، شه هیان ل بهر ئاگری دکور و فن ئیکه لیا من دگه ل ئیکه تیا شاگردیت کوردستانئ هه تا سالآ ۱۹۷۱ ئه کیشا و ده ما ل سالآ ۱۹۹۳ ی نه ز چوویمه نه مریکا جاره کا دی مه ئیکه لیت دوستین و هه فکاریت دگه ل نایئ نه مریکا یی پارتی دیموکراتی کوردستان نوی کرنه فه. لدور پاشناقئ خو، کانی بوچی و کهنگی نه ف پاشناق هه لبزارتیه، پروفیسور محمد سعید دبیزیت: ل سالآ ۱۹۶۱، ده ما

من باوه زناما به که لور یوسئ ل نه مریکا وه رگری و زفریمه ئیراقئ و وه کی سه یدا ل کولیزا چاندنئ ل زانینگه ها به غدا هاتیمه داناندن، ژ هنگی و هه تا نوکه من پاشناقئ خو کریه به رگاره یی د هه می نفیسین و گروفیت خو ییت که سی، وه کی پاسپورت و جنسی و جنسی ئیراقی و د هه می فه کولین و گوتاریت خو دا بکارئینا یه و ل نه مریکا ژی هه ر پاشناقئ من به رگاره یه و من پاشناقئ خو ل سه ر سندوقا پوستئ خو ژ دانایه. لدور فه کولینیت خو ییت زانستی دکتوری گوت: مه پتر ژ ۲۰ بیست فه کولینیت زانستی، پراکتیکی لدور کیمیا ئاخئ ل نه مریکا کرینه و دغه ریزیدا سه رکه فتیت گه لک باش هه بووینه و گه لک ژ وان فه کولینا د ده سگه هیت حکومه تا نه مریکیدا هاتینه بکارئینان و هه ر دیسا کانی بوچی هه تا نوکه وی چ فه کولین ل سه ر ئاخا کوردستانئ نه بووینه، گه یا ل حکومه تا کوردستانئ دکه ت و دبیزیت نه فه ژ خه مساریا حکومه تا کوردستانئ و نه خاسمه زانینگه ه و وه زاره تا خاندنیت بلند ل کوردستانئ یه، چنکی گه لک ژ وان مه باش دنیا سن و شیانت من دیافنی کیمیا ئاخیدا دزانن و جاره کئ دویا من بزافکریه بگه مه به پرستی زانستی بلند، دا تشته کی بو کوردستانئ بکه ین، به لئ مخابن د هاریکار و پشته فان نه بوون. لدور هیفیت خو ییت ژبی مایی گوت: بتن من ئیک هیقی و داخازی مایه، نه ز گه لک حه ز دکه م به ری نه ز ل فن دونیایی وه غه ر بکه م، داخازا منا مه زن و گرنک ب جه به یته، نه و ژی نه وه، نه ز ب چافیت خو ببینم ئالایئ کوردستانئ و ده وله تبوونئ ل سه ر ئافاهین مله تیت ئیکگرتی یی دگه ل ئالایت ده وله تیت دیت ل دونیایی هاتیه بلندرکن.

ل دویمه ایا فن چافپیکه تنی پروفیسوری، دکتوره حه مه د سه عیدی، گوت نه ز پر ژ دل سوپاسیا گوڤارا سیلافا دکه م کو ئیکانه که نالی کوردیه دژيانا مندا چافپیکه تن دگه ل من کری.

ده همن:

۱- پرتوکا فضاء به دینان، چپا دهوکن ۱۹۹۷ پ ۱۰۲ و ۱۰۳ ئافزیدایه ئافئ مه لا حسن به رگاره یی.

ستران و چاوانيا كوشتنا رئبهرئ ئەشيرهتا ئەرتوشيا شەكر ئاغاي

نەزمى مەسحاحا

وەردگرت و ل بەر كوچك و ديوانخانا خو
يا مەزن دمهزاخت و دەستەلاتا ئوسمانى
پتريا عەشيرهتت ئىزىكى ئەرتوشيا لىكرنە
نەيار، ل سالا ۱۷۵۴ز، عەبدولا پاشا، سەر
لەشكەرى ئەرزەرۆمى، فەرمان بو پاشاي
وانى هەنارت، كو شەكر ئاغايى بگرن و
پاشايى وانى ژبەر قى فەرمانى، جابدا
ميرئ هەكارى، ئىبراهيم خان بەگى، كو
پىدقايە و ب هەر رىكەكا هەييت، شەكر
ئاغايى بگرن و بهنيرن، مير ئى بەرسقا وى
دەت و دىبىتتى ئەفە شولەكا ب ساناهى
نینه، شەكر ئاغاي مېرەكى گەلەك بجەرگ و
زىرەكە و ئەف چەندە بن حیلە و دانانا
خەفكەك بن بو وى، ژ ملىت مە ناهىت
بكهين، پاشى پشتى گەلەك بگروفەكيشا

پشتى قى بوويهري شەكر ئاغايى گرافى،
كو هەندەك جاراب شەكر ئاغايى شەنگ
دەتە ناكىرن، جەئى بابىن خو دگرىت و
دبىتە سەرۆكىن عەشيرهتا ئەرتوشيا (۱)
كو ئەف عەشيرهتە يا پىكەتايە ژ دوازده
بابكا، كو ئەفەنە: ئەرتوشى، شەرەفانى،
هاجانى، گەودا، زىدك، مامخورا، گرافى،
ژىركى، قوشىرى، صەيدا، زىوكى،
مەهمەدا (۲)، دەهيامىن سەرۆكاتيا شەكر
ئاغايىدا، گەلەك جارا شەر و نەخوشى ل
ناقبەرا وى و لەشكەرى ئوسمانىدا چىبووينە
و ئەو ب مېرخاسىت ئەرتوشيافە شىايە
هەمى براقتى وان بشكىنيت، ئەفە ئى
هەر ديسا ژبەر هەندى بوو كو وىژى
خەرج و خوروجى ژ خەلكى و ئەرمەنيا

شەكر ئاغاي، ئاغايەك بوو ژ سەرۆكەشیرىت
مەزىتت كوردا و لدویف هەندەك ژبەرا
ئەو ل سالا ۱۷۰۰ز، ژ داىكبويە و شەكر
ئاغاي هەشت برا هەبوون، كو دبنە
كورپت تەتەرخانى، ئاغايى ئەرتوشيا، ل
دویف هەندەك فەگپران تەتەر ئاغايى،
بابى شەكر ئاغايى، خەرج و خوروجى ژ
ئەرمەنا وەردگرتن و ل بەرخوډا دمهزاختن،
ژبەر قى كرىارا تەتەر ئاغاي، ئەرمەنيا گل
و گازندىت خو گەهاندە دەولەتا ئوسمانى
و چوونە دەف ميرئ هەكاريا و چىرۆك بو
فەگپرا، وى ئى لسەر خاترا ئەرمەنيا و ژبەر
قى كرىارا تەتەر ئاغاي، نافبوری مېهفانكرە
دەف خو و ب خیانەت و بىى كو وى هاى ژ
خو هەبىت، ئەو و شەش كورپت وى كوشتن،

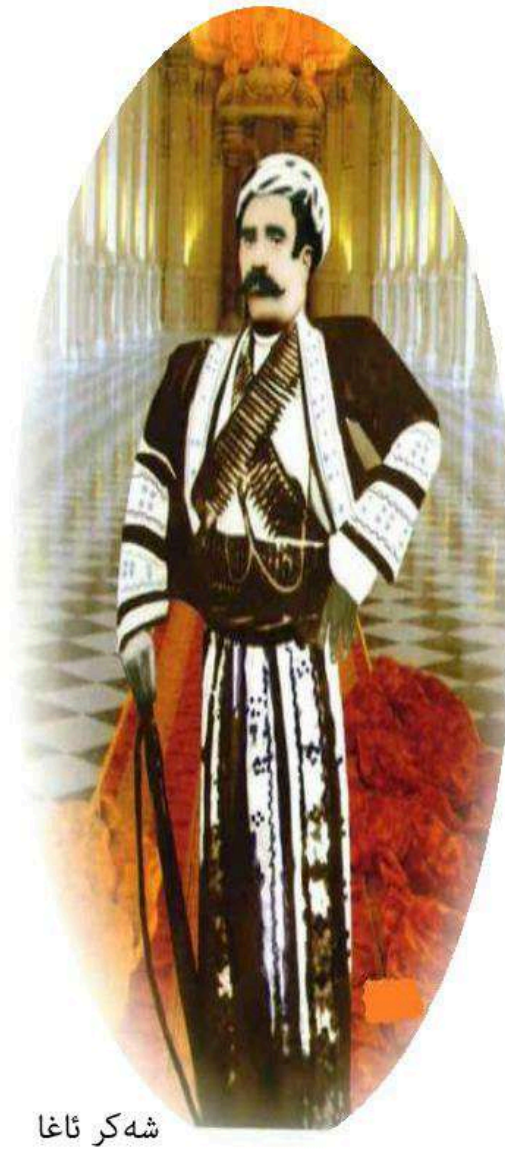
۲۰۰۴ دناڤ دو بهرگادا ل ههولپړی هاتپه چاپکرن و نهو سهرهاتی دبهیره پیت ۷-۰۱ دا جهتی خو کریه. هه وهکی د سترانیدا هاتی کو نافی ژنکا شه کر ناغای (نهمیخانه) و دو شه کر ناغا هه بووینه و نهفن هاتپه کوشتن و بووهر چیروکا وی فه دگپیت و ستران پئ هاتپه گوتن و فه هاندن، دگوتن شه کر ناغای شهنک، لهوا ستران ب وی ژی هاتی گوتن ب نافی شهنکه شهنکه یا بهرنیاسه و پشتی

کوشتنا وی، میر محمه د ناغایی، سه رکیشیا عه شیره تا نهرتوشیا کریه، لوراندا ستران بخوژی یا هیدی یه و ژبلی فه گيرانا بووهره کا دیروکی و فه بیدکرنا دیروکه کا وی عه شیره تی و ناواز و موزیکیت وی ستران، داوهره کا هیدی و ره حه تی ل بهر دهیته کرن (پینه کی دینه پیتش و هه می پیکفه خو د چه مینن، پاشی د چنه پاش، پاشی دی پئ دی ئینه پیتش و دیسان خو د چه مینن و رادبه فه سن پیتا بو پیتش دچن و

سن پیتا دهیته فه پاش) نه دویره نهو خو چه ماندنا چهنه جارکی دکرنا دفن دهواتیدا خو چه ماندنه ک و فه درگرتنه ک بیت بو مهزناهی و پیروژیا شه کر ناغایی ل دهف وان که سیت نهف سترانه فه هاندی و دبهرا له یزین. دیسا د سترانیدا به حسن وی چه کئ شه کر ناغا پئ هاتپه کوشتن، دهیته کرن وه (شه سخانه - خه نجه ر- وه رده ک- تغه نگ). به ندیت ستران

های شهنکه شهنکه شه کرناغا شهنکه ناچمه دیوانی دیوانا تهنگه دی بینن بینن شه کرناغا بینن کورک و قاپیتا ژ ملا ب وه رینن سه ری دیوانی ژ دیوانی پیتا دیوانا گرانه میر مه شیا تیتا ده رکئ دیوانی دار به دینداره خه نجه ر ل ناغی دان به سی و چاره ده رکئ دیوانی دار به که فوته خه نجه ر ل ناغی دان به سی و جوته ده رکئ دیوانی دار به هه ژیره ده سیتت ناغیدا قهید و زنجیره های هینه هینه زوزانا هینه به ژنا شه کرناغا روحانا شینه های ساره ساره زوزانا ساره به ژنا شه کرناغا روحانا خاره های گهرمه گهرمه زوزانا گهرمه به ژنا شه کرناغا روحانا نهرمه پافینه گهری پافینه گهری چار ده ست هه لین داننه نافی به ری پافینه نافی پافینه نافی چار ده ست هه لین داننه بهر تافی پافینه گومی پافینه گومی چار ده ست هه لین داننه نافی زومی وهره نه یوانی وهره نه یوانی ده سته ک ل سهر سینگی ئیک له دامانی وهره په نجه ری وهره په نجه ری ده سته ک ل سهر سینگی ئیک ل که مه ری وهره کوله کی وهره کوله کی ده سته ک له سینگی ئیک له کیله کن

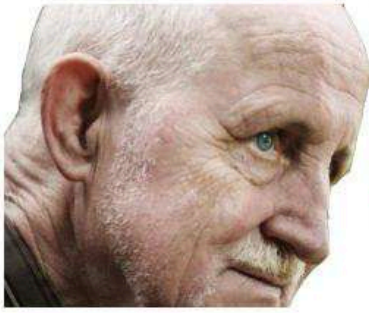
های شهنکه شهنکه ناغاو شهنکه شه کرناغا کوشتن ل نهرتوشیا دهنگه دی بینن بینن شی ری سور بینن ته گهر نه هات و ب که فیلا بینن بنی دیوانی ژ دیوانی پیتا چه میا سلافی میر خه نجه ر لیتا ده رکئ حهرامی دار به دینداره ناغال دیوانی بوی گوری هاره ده رکئ حهرامی دار به که فوته ناغال دیوانی بوی مه لکه موته ده رکئ حهرامی دار به هه ژیره ناغال دیوانی بویه ئیخسیره های هینه هینه کویستانا هینه شه کرناغا کوشت و ل نهرتوشیا خوینه های ساره ساره کویستانا ساره شه کرناغا کوشت و ل نهرتوشیا قاره های گهرمه گهرمه کویستانا گهرمه شه کرناغا کوشت و ل نهرتوشیا شهرمه له شی شه کرناغا پافینه گهری شه کرناغا کوشت و جاب چوو که فه ری له شی شه کرناغا پافینه نافی له شی شه کرناغا پافینه نافی له شی شه کرناغا پافینه گومی شه کرناغا کوشت و جاب چوو بو رومی های نهمیخان وهره نه یوانی بریتت شه کرناغا شولئ شه سخانی های نهمیخان وهره په نجه ری بریتت شه کرناغا شولئ خه نجه ری های نهمیخان وهره کوله کی بریتت شه کرناغا شولئ وهره دکن

شه کر ناغا

دههمهن:

- ۱- روژناما ته فرۆ، هژمار ۱۸۹۷، ۲۰۱۶ بپ ۱۲، گوتارا شه کر ناغا گرافی، ژ نقیسینا نه حمه د گرافی
- ۲- هه فدیته نه دکه له زگین کوچهر، ل روژا ۲۰۱۵/۱۰/۱۵ ل دهوکن
- ۳- روژناما ته فرۆ، هژمار ۱۹۴۴ یا ۲۰۱۶، گوتارا دکور ره شید فندی لدور شه کر

نیشانیٔ پیری هەردو گوو و دفنا مەزنتەر و زەرپوونا ددانا

سەلیم مینن. بەلێیا رەنگی سپین تەیسوک ب بوورینا دەمی دئی ل کیمیدەت و دئی ددان رەنگ تاری دیارین. ئەگەرئ فئی چەندی ئی، هیدی هیدی مینایی سپین رەنگی ددانی سیدکەت دئی کیمیی.

۷ - بەرچافکە کا نوی

ئیدی چاف نەشیت خو هەند دگەل ئیزیکین ب رەھمینی، ژبەر هندی ئارێشا کورت بینن بو چافی چیدییت و ئەوئ ئارێشا کورت بینن هەی دئی نەچار بییت، دگەل ئاف سالفە چوونا ئیئ وی بەردەوام دەست ژ بەرچافکا هەی بەردەت و ئیکا نوی یا وئ ئارێشێ چارەکەت بکریت. پتیریا جارا ئەف ئارێشە هەکو ئیئ مرۆفی دبیته چل سال دەستیدکەت، چنکی ئیدی ب نینکا چافیقە ناھیت خو بو دویریت کورت بکیرینی، باھرا پتیرا خەلکن دیاروکا دویربینا پیریئ بو چیدییت. د فئ روشیدا گەلەک دەستدھافئین بو خو بەرچافکەکا دی بو خاندنی پەیداکن.

۸ - هەمی خارن وە کینیکن

بێھنکر و زانیئا نامی ب ئاف سالفە چوون کیمتر لێدھین، ھەرھەسا مرۆف هندی تێھنی نابییت، ئەفە ئی دئی بیته ئەگەرئ هندی دلئ مرۆفی نەچیتە خارنئ و دیاربوونا بژارەبییت نەباشیت خارنئ، ژبەر هندی ئی بەردەوام شیرەت ل پیرا دەیتە کرن رەنگیت باشیت خارنئ بخوون و خو ھویکەنە ئافئ فەخارنئ ھەکە خو د تێھنی ئی نەبن.

۹ - تیکچوونا خانیت مەژی

دگەل پێشکەتئا ئیئ مرۆفی خانیت مەژی تیکچن، ئەفە بەری ھەمیا باندوری ل پشکا پتیشین یا مەژی دکەت، فئجا دئی کینجا خو دەتە سەر پتیبوونیت بیریژیئ و ھزرکرئ و پتزانین، ئەفە ئی بەرپرسن ژ ھزرکرئ و بیرھاتنئ و ھویوونئ. بەلێیا مرۆف دشیٔ ل ئیئ پیریئ مەشق ب مەژی بکەت. س.ک/ف.ی

ئیم نیس "ئی گریدای دەستەکا دختوریٔ ئەلمانیت نەساختیٔ نافھنافا دیاردکەت.

۳ - پئ مەزنتەر لێدھین

ھەرھەسا چیدییت پیت مرۆفی درێژتر ئان فرەھتر لێبھین، فئجا ھەکە زەقلەک و شد و بەندک خافیوون دئی پئ درێژین و زیدەبوونا گرانی لەشی ئی دئی بیته ئەگەرئ پەحبوونا پتیا. سەرا هندی ئی ھەمی مرۆف ل ئیئ پیریئ دپدقینە بو خو پتلافکا مەزنتەر بکرن.

۴ - بەژئا زراف نامینیٔ

ژئا پشتی نەمانا دەورا ھەیفانەیا خوینی کەسینیا وان دەیتە گوھۆرین. بەلێیا ئارێشە لسەر رەوشا ھنافی (نفسی) ناراوھستیت، بەرۆقاژی هندی خو شکلئ لەشی بخو ئی دەیتە گوھۆرین. ب بوورینا دەمی ژنکی زەقلەکیت وئ نامین و ژ فەرێزا هندی دئی ستویرتر لێبھیت، د سەر ھندیپرا کو سستەمئ وئ پئ خارنئ ناھیتە گوھۆرین. گوھۆرین د لیکفەکرنا روینادا بناسیت نەمانا بەژئا زرافا ژنایە. ب ئاف سالفە چوونئ و کیمبوونا رێزەیا ھۆرمونئ ئەستروچینی لئک ژئا دئی لەشئ وئ ھەکی پئ زەلاما لێبھیت. فئجا ل شوینا روین لئاف لەشئ ژئا نورمال لسەر ھەمی لەشی بھیتە لیکفەکرئ، دئی روین ل زکی کومبیت، کینجا فئ کریارئ نە بەس لسەر شکلئ لەشی بتنئ یە، بەلکی دبیته ئیک ژ پیکەرئ نەساختیٔ دلئ و لویلیکیت خوینی.

۵ - لیکفەکرنا بیدادی یا پرچی

ھەر چەندە پرچی سەری مرۆقیٔ پیر کیمتر دبییت، بەلێیا ل ھندەک جھیت نە ب دلئ مرۆفی زیدەدبییت. فئجا دئی گەلەک موی د دفن و گوھیت زەلامادا زیدە و بۆرین، ژئا ئی موی لسەر لێفا وانا ژووری و رەخ و دورت ئەرزنکی زیدەدبییت.

۶ - ددایت زەر

باش سەخپێکرنا ددانا وەلئ دکەت ب درێژاھیا ئیئ مرۆفی د دەفیدا ساخ و

تشتئ خەلک ژ پیریئ دزانیت ئەو، پرچی سەری سپی دبییت و سەرچاف تیکچن. بەلێیا گەلەک گوھۆرینیٔ دی ھەنە ب ئاف سالفە چوونئ د لەشئ مرۆفیدا دقەومن، ییت پتیریا مە چ تەخمینا بو ناکەن. ئەری ئەو گوھۆرین چنە؟

پتیریا مرۆفا ژ ھندیٔ دترسن بگەنە ئیئ پیریئ، بەلێیا نیشانیٔ ئاف سالفە چوونئ نە بتنئ پرچی سپی یە و تیکەلیا وئ نە بەس ب نەساختیٔ ھەیە، ئەو نەساختیٔ ب پێشکەتئا ئیئ مرۆفی مشەدبن. ھندەک گوھۆرینیٔ خووستی ھەنە د لەشیدا چیدبن و مرۆف چ ھزرا بو ناکەت، ھەر ھەکی مالپەریٔ فۆکۆسئ ئەمانی دیاردکەت. شەھەزا دبیزن نیشانیٔ پیریئ ژ مرۆفەکی بو ئیکئ دی د ژیکچودانە، گەلەک ژ وان نیشانان ل ئیئ چلسالیٔ دەستپدکەن. ئەفیت بھین ھندەک نیشانیٔ نە بەرھزرت پیریئ:

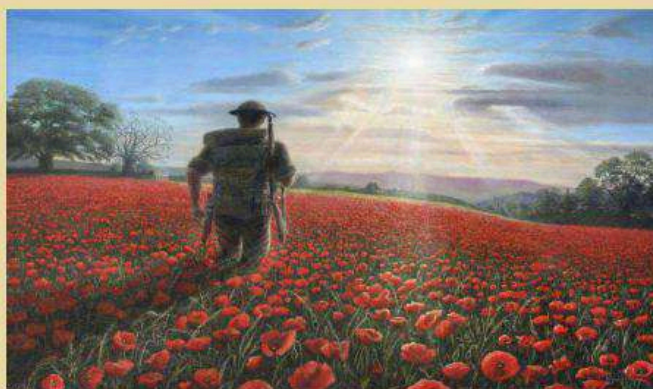
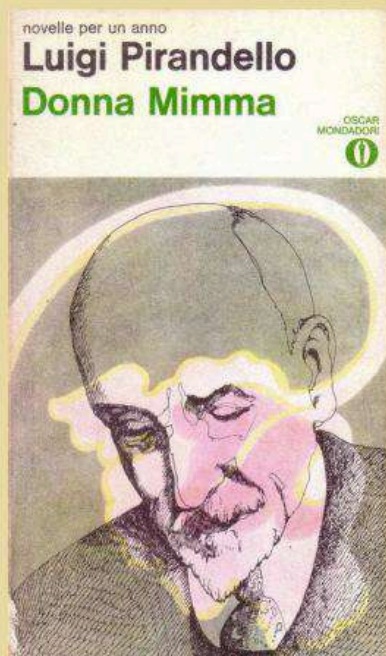
۱ - تیکچوون (کورتبوون)

دەمی مرۆف ب ئاف سالفە دچیت لەشئ وی تیکچیت و کورتدبییت، نورمال ئەف دیاروکە پشتی ئیئ چلسالیٔ دەستپدکەت، پتیریا جارا مرۆف ھەر دەھ سالا سەنتیمتەرکئ کورتتر لێدھیت. ئانکو درێژیا بەژئا مرۆفی ل ئیئ ھەشتئ سالیٔ پتینج سەنتیمتەر ژ چلسالیٔ کورتتر، کیمبوونا مادیت شل د لەشیدا بناسیت ھندیئە، نەخاسمە ل ئاف گەھیت زرافکا پشتن. ھەرھەسا پشکوودی ژ ئەگەرئ نەرمیا ھەستیئا لئک گەلەکا چیدییت، ئارنیش پتیر لێدکەت.

۲ - گوو مەزنتەر لێدھین

گەلەک فەکوئینا دیارکریە ھەردو گوو و دفن ب پێشکەتئا ئیئ مرۆفی مەزنتەر لێدھین. گوھیت ژنک و زەلاما فرەھتر و درێژتر لێدھین. تیکچوونا تەخا تەنکا روینیٔ ئافبەرا پیستی و کپککئ ئەگەرئ ھندیئە، ئەفە لدویف مالپەریٔ "ئینتەرنیست

ژ راستا مریه؟

کورته چیرۆکا تورهفانی ئیتالی لوگی براندىللو

كوردیكرن: بابن چوفانی

تهرجه مەكرن ژ ئنگلیزی: خەلەف سەرحان قرشى

كو پتریا وان عهینی دەردی هەى، مېنته پېتسه. ئىكى ژوان كەسیت ژدل گوهمى خو دایه ژنكا وی گوت:

- پېدقیه تو ساسیا خوڊى بكه، چنكى كورڤى ته نوکه یى چوویه شه ږى، نه زبه نى، پا تو چ دیتىزى بو كورڤى هه ما هه ر ژ رۆزا تىكن يا شه ږى یى چوویه وىرى، دو جارا ب برینداری بو مه یى زڤرى و جاره كا دی یى زڤریه ف شه ږى!!!

- تىكى دی گوت:

- ما ئەز دى شیم چ بیژم، دو كورڤیت من ل شه ږینه و سن ییت براین منڤى.

- ههڤڤینى خو ویره ككر و گوت:

دیتت یا راست بیت، بهلن رهوشا مه ژ یا هه وه یا جودایه، كورڤى مه تىكانه یه.

- فهرق نینه؟ ب فنى پېته دانا دژوار دى كورڤى خو یى تىكانه خرابكهن، بهلن هه كه ته تىكن دیتىزى هه با قهت ته پتر هه ژینه دكر، فینا ده یابا، نه نانه كه دى هندیتىك كه ره كه كه ی و ل عه یالى لىكفه كه ی، باب فینا خو هه مین دده ته هه ر تىكى ژ بچو كیت خو، بى كور تىكن بتنى ژ هه ژیتىر بى نیت. فینا چ تىك بیت یان ده ه بن، دهمن ئەز خه ما هه ردو زاږوكیت خو ده لگرم، بو هه ر تىكى نیف خه من نا هه لگرم، بهلن دوچاركى دتیشم.

ههڤڤینى بى چاره بته نا خو هه لکیشا و گوت:

راسته، بهلن دى وه گرین و هېڤیدارین كو ئەفه ب سه رڤى ته نه هیت، بابه كى دو كورڤیت وی ل شه ږى بن و تىكى ژ ده ست بدت، كوره ك دى بو مینیت چافى خو لى بكت و به هین لى بدت، بهلن یى كوره ك ب تنن هه ی....

- ئەرى، تىك دى بو مینیت كو چافى خو لى بكت و به هین لى دت، بهلن ئەوڤت دمینیت، ل سه ر بابن وی یه خه مپت وی ژى هه لگريت، بهلن هه كه بابن كوره ك ب تنن هه ییت، هه كه ئەو كور مر، باب ژى دشتت ب مريت و دویمه یى ب دهر دى خو بى نیت، تو كىژ هه ردویا خرابتر دى نى؟ ما توژى دگه ل من نینى، كو حاله تن

سیاریت ژ رۆما دهر كه فتنین نه چار بوون، دسه مه نده فرا بله زدا، ل راوستگه هه كا بچو ك ل (قابریانو) راوستن هه تا كو رۆژه لاتى.

دگه ل هه لاتنا رۆژى، د تىك ژ عه ره بانیت پله دو دا، بابن وی یى پيس بوو، یا تزی دویكىل بوو، پینچ كه سا شه فا خو ل فیره بوراندبوو، ژنه كا كه له خ مه زن ژى چوو دگه ل، چوو دمه كا كوردا، وه سا دیار دبوو كومه كا بى دیم و روبه و زه لامن وی ب پت پت و بېهن هه لمای یى ب دویفه، زه لاهه كى له ش بچو ك، خو دان دیمه كى قرمچى، دو چافیت بچو ك و پر رونا هى، دیار بوو یى شه ږمین و نه دل ره حه ته.

چاوا جهن خو گرتى، ب نه رمى ساسیا وی سیاری كر یى هاریكاریا ههڤڤینا وی كرى و جهه ك دایى، بهر ڤخو دا ههڤڤینا خو و دڤیا پۇشیا وی دروست بكت و ب توره فه پسپار ژىكر:

- تو یا باشى خو شتفا من؟

به رسفا وی نه دا، جاره كا دی شالا خو كیشا بهر چافیت خو، هه ر وه كى وی دڤیا دیمى خو فه شېرت.

ب همم و بخه مڤه زه لام گرنڤى: ژبانه كا ب وه ستپانه دیت یا فه ره فنى چه ندى بو رېڤىنگیت دیتىزى روه نكه ت و ههڤڤینا وی یا پېدڤى دلوفان یى بوو، چمكى شه ږى كورڤى وی یى تىكانه ژى ستانديه، تولازه كى بیست سالى یى گه هشتى، هه مى ژبانا خو بو وی ته رخانكر بوو، هه تا وان مالا خو ل (سیلومونا) هیتلا، دا بگه هنه وی ل ده مى خاندنا وی ل وىرى و پاشى رىك دایى كو خو بېشكرى بچپته شه ږى، پشتنى بو وان دكراندی كو وی نابه نه شه ږى، هه ر چنه بیت ل هه ر شه ش هه یڤیت ده ستپكى ژ گه هشتنا وی، بهلن ژ خافله تیغه، برویسكه ژلا یى ویغه گه هشتى و تیدا هاتبوو كو ل سه ر وی یه دسن هه یڤادا بچپته نه نییت شه ږى و داخاز ژى كرى بوو بېتن دا خاترا خو ژى بخازیت.

ژنك ل بن شالا خو یا مه زن تىكچوو و هنده ك جارا وه كى گیانه وه ره كى بى گونه ه، دنالى، د دلى خو دا یا بسته ه بوو كو ئەو روه نكرېت زه لامن وی تىكا هند ناكهن ژلا یى دلى وان كه سا، ییت

من خرابتره ژ یی ته؟

رئینگی سبب ناخفتنا وان بری، زهلامه کئی قهلهو، خوډان دیمه کئی ب سهر سوریفه و دو چاقیت سور، یی بیهن هلمای، دئی بیژی ها دئی دچاقیت خو ییت وهرمتی را پهقیت، که لینا دنافدا، له شی وی یی وهستیایی نه دشیا ری لی بگریت، گوت:

- نهغه چ سحبهته

ناخفتنا خو دکراندهغه، بزافکر ب دهستی دهقن خو فهشیریت، ههر وهکی دفا وان ههر دو ددائیت خو ییت بهری دهقی ییت کهفتی بهرزه کهت و گوت:

- ما تم عهالی بو بهرزهوندییت خو دکهین؟

رئینگی دیت ژ یی ب بیهن کورتی فه سهحکری و وی رئینگی بهرسفا وی دا یی کو ههر ژ روژا ئیکئی یا شهر چیووی کورئی وی ل جهبهی، گوت:

- تو یی ل سهر راستین، بچویکیت مه نه ییت مهنه، نهو بو وهلاتینه.

و پاشی زهلامن قهلهو ب هیز لی زفری:

- یا ژخویه، ما دهمی تم وان دئینن تم هزارا وهلاتی دکهین؟ زاروکیت مه بوین، چمکی...باشه...ژبهکو دقیت نهو بن و دهمی دهینه ژیانن، نهو ژیانا مه دگهل خو دهن، نهغهیه راستی، تم ییت واینه، بهلی نهو نه ییت مهنه، دهمی دگهنه بیست سالیی، نهو تهمام دبن، ما چ ل سهر وان ههیه د وی ژیدا، مه هه میا باب و دایک هه بوون، بهلی ل فیره گهلهک تشیت دیت هه بوون: هه فال، جگاره، خه یال، تیکه لییت نوی... و وهلات، نه ری کی تمه دبیست سالییدا، گوهداریا بابی خو، یان دهیکا خو دکر دهمی دگوته مه (نه) نوکه و دفی عمریدا، هیشتا فیانا وهلاتی یا مهنه، هه لبت، بهلی ژ وان مهنزتره، فیانا مه بو زاروکیت مه، کهسهک ژ مه ههیه هه که بشیت، نه قیت ل جها کورئی خو ییت ل جهبهی؟

ییدهنگی ب سهر داگرت، بهلی ههر ئیکی سهری خو هژاند کو یی رازیه.

و زهلامن قهلهو فیرا چوو:

قیجا بوچی تم ههستیت بچویکیت خو ل بهرچاا ناگرین، دهمی دبنه بیست سالی؟ نه ری ما ل فی ژی نه تشته کن خو رستیه نهو فیانا خو بو وهلاتی بهره فکهن و فیانا بو وهلاتی مهنزتره ژ فیانا وان بو مه؟ نهز بهحسی زاروکیت بکیرهانی دکم، نه ری ما هه که مهسه له ب فی رهنگی ل خاری بیت نه یا دروسته: عه یالی مه وهسا بهریخو ددهنه مه کو تم بچویکیت مهنزین، دشیانیت مه دا نینه بلشین و دقیت ل مالیت خو ب مینین، مادهم وهلات ییدفیه کا زکماکیه، نهو ژی وهکی نانی، قیجا ل سهر ههر ئیکی ژ مه ییدفیه هندهکئی ژی بخوت دا نه مریت ژ برسادا، پا دقیت ل فیره هندهک هه بن بهره فانیی لی بکه، ن قیجا پشتی بچویکیت مه دگهنه بیست سالیی رادبنهغه، ژبه رهندي وان روندک ژ مه نهقین، و هه که مرن، دئی ب دلخوشی و که یفخوشی مرن، نهز بهحسی بچویکیت بکیرهانی دکم و تم چ ژ فی زیدهتر ژ فان جه حیلا دخازین نهو ب دلخوشی دمریت بیی کو لایه کئی کریت ژ زیانن ب لایق یفغه بچیت، شه پره یی، کین، بن هیفیوون ژ هیفیا، نه ری تم چ دی ژفی زیدهتر بو دخازین، دقیت ههر کهسهک گریی خو راوستینیت و تیر بکهته که نی، ههر وهکی نهز دکم، یانژی ههر چنه بیت دیسا وهکی نهز دکم، سیاسیا

خوډئی بکته، چمکی بهری کورئی من ب مریت، په ییکه که بو من فرژکر تیدا گوئیوو کو نهو دئی مریت و یی رازیه، چمکی وی ژیانا خو ب باشرین ریک ب دویمایهک ئینا یا کو وی دفا و ژبه ر قن چهندي و ههر وهکی هوین دبینن، نهز چ جلیکت به هیی سهر خاترا وی ناکه مه بهرخو.

وی ساکوی خو یی سفک راگر دا کو نهو ببینن کو وی چ جلیکت به هیی دبنغه نه کرینه بهرخو، لپقیت وی ییت شینبووی ل سهر ددائیت وی ییت کهفتی دله رزین، ههر دو چاقیت وی ییت فهکری کویربوون، گوتا خو ب دویمایهک ئینا ب بهردانا که نیه کا دهنگفه دایی، وهسا بو دا بیژی نالینه که.

و ییت دیت ل سهر گوتنا وی رازیوون ب گوتنا:

- راسته، راسته.

پیره ژن دکوژیه کیرا روینشت و دبن شالا خوغه گوهداری دکر، نهو سی هیف بوون وی بزافدکرن د نایق په یقیت هه فزینی خو و هه فالیت ویدا تشته کن وهکی به هیی و تازی ژ خه م و کوفانا خو یا کویر ببینیت، تشته کی ببینیت دئی چاوا ژنکه که شیت ب دهقن خو بریارا هنارتنا کورئی خو دهت، نه هه تا بو مرنی، بهلی بو ههر جهه کئی ترسه کا چافه ریگری ل سهر ژیانا وی هه ییت و دگهل هندی وی تیک په یق ل نایق وان ییت گوتین نه دیت ده ری وی ده زمانکهت و خه ما وی گرانت لیهات ژبه ر کهسهک نه دیت ههر وهکی هزر دکر، دخه میت ویدا پشکدار بییت.

بهلی نوکه رهوش هانه گوهورین، په یقیت فی رئینگی، چه براند و فه جنقاند، وه لیکر ژنشکه کتفه بو دیار بیست کو ییت دیت دشانینن و د وان نه گه هشتیه، بهلی نهو بخو نه شیا خو بگه هینیه بازا وان ده یابا، ییت چه زکهن هه دارا خو دویری گریی بینن، نه ب تنی ژبو چوونا بچویکیت خو، بهلی هه تا بو مرنا وان ژی.

سهری خو خارکر و بیهنا خو هه لکیشا، بزافکر باش گوهداریا هویرکیت زهلامن قهلهو بو هه فالی خو، لدور وی ریکی یا کورئی وی وهکی قه هره مان که فیه تیدا فه دگریت بکهت کو ژبو خاترا مه لک و وهلاتی خو یی دلخوشه یی په شیمان نینه، گاغا وی دهستیپرک، ههر وهکی پی وی نهو کیشایه نایق وی دویایی یا وی چ جارا خهون یفغه نه دیتن، گه له کا که یفخوش بو کو گوهداریا سیاریت دیت کری، پیروزی ل وی بابی سهر خاترا وهلاتی شیای ب دلگهرمی بهحسی مرنا کورئی خو بکته دکرن.

ژنشکه کتفه، ههر وهکی چ گوهلن نه بووی ژ وان هه می گوتیت هاتینه گوتن، ههر وهکی ژ خه و هشیار بووی، بهریخو دا زهلامن قهلهو و پسپار ژیکر:

- ژ راستا کورئی ته مر؟

هه میا بهریخو داین، زهلامن پیر ژی ژلایق خوغه لی زفری و چاقیت خو ییت مهن و پفووی و فه کری، ئیخسته سهر دیمی وی، جاری دفا بهرسفا وی بدت، بهلی په یفا سهر دابر، کویر بهریخو داین، ههر وهکی تن ب وی پسپارا بیفاما، وی ژ نشکه کتفه زانی کو کورئی وی ژ راست مریه و هه تا هه تایی چوو، بهلی هه تا هه تایی، سهر و چاقیت وی تیکچوون و ب رهنه کئی کریت بیسهر و بهر بوو، ب له ز که فیکه که ژ بهریکا خو ئینا ده رغه و دناای مهندهوشیا هه میادا، چوو دناای گریه کا دژواردا.

ددهولت عملی

ناخفتنیت مهزنا نه خشیت بهرانه

گراز خلاس بوو ژ میژه
هنده دئی هیته ماله
مالخوی و عمرز و عه یاله
دا بخوون بدلیت خوه شه
پن بگرن گوشتی له شه
دزانم شول مششه نه
به لئی ههمن قه بهلا منه
نن: ((شولیت ژنا هزارن
تنن نان و بالاڅ ژئی ددبارن))
پن نهف گوتنه گوتی
راسته کا فه هووتی
تنی نه و شولیت ستورین
پن دی ژئی هویر و مویرن
قئجا دابن هوسایه
نهفه کاری ژنایه
هندی بکه پن گازنده
نه کیم دبن نه هنده
((بیده هر خه ما بایه))
نهری بخودئی وهسایه
پانن دنیا هوسایه
بزه حمه نه نه ب ترا په
((هه تا بهرئی دهستی رهش نه بیت
تاما دهفی خوهش ناییت))
چ نه مای بو مه نه گوتی
به رناقل وان فه هوئی
سه د جارا مننه تکارین
ژ گوتنیت وان نه دبن بارین.
ههمی ناقل و سهودایه
خزینا مه ههمیا په
دهفته ره کا مهزنه
خزینه کا بن بنه
هندی حهسکه دی خوینی
هندی ته دفت دئی ئینی
در و یاقویت و مراری
هره فه کیشه ب خراری
نه و ناخفتنیت مهزنا نه
وهکی نه خشیت بهرانه

بو وان بن سه د عه مفری
نهف نه خشن ل سه بهری
له و ب زهبت ورهبت و ته می بوون
ههمی ژئی د تاشاندی بوون
هه بوون قهول و قراره
دپاراستن بهر وداره
دانابوون قهول و دانه
ل مهولید و داوه تانه
عهید و سه رسال وان دکرن
که یف و سیران وان دبرن
چهل و چیا بهر قه بوون
بیری و شقان پیکفه بوون
ل ناف زه قیا و ل ماله
نه و ل شولی دبوونه پاله
شولن وان جووت و کیل بوون
تأثیت وان جووک و بووت بوون
هندی هنگفین و قه یله بوون
گوزک قهت خالی نه بوون
ته حین دوشاف هر هه بوون
چ جارا د مه حتل نه بوون
میویرن و که تک و که زان
ژئی پاکژ نه دبوون ددان
نهفه هندی من ل بیره
نئ سوچه ته کا کویره
هندی بیژم دئی مینی
بن شول هوسا دئی روینی
هره وهکی مه نه گوتی
رابه هیش زاد نه سوئی
دهستکی پاکژ نه نویری
بینه سه وکیت هه ژیری
قاچوقروپا لیگده
گلپش ملیشا قئگده.
میرشکا بکه کولی
زویبه تو گه له ک بشولی
بزوتی بده بن کوچکی
دئی زویبه نهفه کوتکی
دئی فراقین سه ریخه
هنده ک قه یلین دهریخه
زویبه نانکن خوه بیژه

پن مه هی بیت،
مهشکا ته یا کیای بیت
روینکن ته پن قه دای بیت
پالافکا ته کرییت، سه رکن ته پن
شویشی بیت،
قاچوقروپ د لیگدای بن، گلپش و
ملپش دقئگدای بن
جهرکن ته پن تژی بیت
نافکا ته یا ته زی بیت
مالکا ته یا پاکژیت
بلا سهر قه قه قز بیت
هه ما پاشی دئی روینی
ل سه راقا مالن مینی
ته سه د باری که لاین
وهکی ته چ جار نابن
هه که میقان هات ماله
بن مننهت، پن خوهش حاله
مالکا پاکژ و بزوینه
زادکن حازره بینه
دئی تو یا پن دلخوهش بی
نا فهیت و رویرهش بی
نهفه بو بیرئ گوتی
من ژئی بو ته فه هوئی
دئی رابه ده ستا هه لده
وه بگره نه فرؤ عهیده
رابه بده ناف ماله
لشولن خوه ببه پاله
هه ما هند دیت خلاس بوو
مروف ژئی پن سه رفه راز بوو
قئجا ژ شولی نه ترسه
ل مهزنا بکه پرسه
مهزنا دیسا پن گوتی: ((شول شیره،
هه که ته کر، دئی بیت رویقی))
خوه زینت وی پن مه زن هه بن
نه و چ جا مه حتل نابن
مه ته لیت بو مه هیلاین
ههمی لسهر بهرا کیلاین
ههمی نه خش و نیگارن
وهکی بارانا دبارن

نهفه ژ دهور و زه مانا
نه ل ناف کوچک و دیوانا
هه هیته و دایک ل مالبوون
سوچهت حال و حه وال بوون
هه هیته گوتن دابن
نهز یا که تبه به لاین
گوتن هه یین ته چیه؟
چ ب سه ری ته هاتیه؟
گوتن دابن نهز چ بکه م
شول خلاس ناییت هندی بکه م
گوتی: وهره دابن هه هیته تن
گوه بده فن سوچه تن
نهفه گه له ک ژ میژه بوو
هیشتا کهس ژ هه وه نه بوو
دایر هاتبوو ماله
من پرسین حالو حه واله
هه ما نهز ژئی وهک ته بووم
شولا من گازنده بوون
من ژئی پشت دابوو پاله
من ببوو ناله ناله
وئی گوت: فاتن ته چیه؟
نهفه کن وهل ته کرییه؟
من گوت: بیرئ ههواره
نان بالاڅه نان ناره
گوت: دابن فاتن کا روینه
سوچهت یا هوسا نینه
مهزنا یا بو مه گوتی:
((ههمی لهش تیشیت خیرهت
نامیسی دکیشیت))
هندی گوتنیت مهزنا نه
ههمی نه خشیت بهرانه
من گوت بیرئ کا بیژه
ناخفتنا ته ب قهریژه
گوت: دابن،
هه که نارکن ته پن بی بی بیت، نانکن
ته پن په حتی بیت
خارنکا ته یا لئنا بیت
چیلکا ته یا بیهن دای بیت
په زکن ته پن دوتی بیت، ماستکن ته

جهتی کوردستانی پشتی نه مانا دهوله تا خه لافه تا ئیسلامی

چاقدیره ک

هه که ب دیتی و تیرینا سه د سالا چووی و سه رده من شه ری سار بیت و ب لوژیکی وان سیاسه تفانا بیت بیت کو ب زهنیه ت و نه قلیه تا وی چاخی هزر دکهن، هزرا وان نه وه کو پشتی نه مانا شه ر و ترسا دهوله تا خه لافه تا ئیسلامی، نه مریکا و ناتو، پوینته یی وه ختی شه ری و به ری شه ری ب کوردستانی ناکن و نه وه جهنی وی د نه جندایت واندا نامینیت و دی به ری وان هیته کوهوژین بو باسک و سه مه ته کا دیت، هه روه کی نه ف خاندنه به ری نوکه زی بو رهوشیت میناکیت کوردستانی هاتینه کرن.

به لی ب دیتنا مه، نه وا د که تواریدا دهیته دیت، به روفازی فان هزر و لوژیکا دهیته چاقدیره کرن، چه ند هه رفاندنا دهوله تا خه لافه تا وه همیا ئیسلامی، ئیزیک دیت، کوردستان و پیگه هی وی یی سیاسی و جیوپولیتیکی و ستراتیژی، بو نه مریکا و ناتو و نه ورپا، کرنکتر لی دهیت و نه وه پتر یی پوینته یی دده نه رولی پینشمه رکه ی و سه روک بارزانی و چ نیشایت هندئ نینن کو کوردستان وی جهنی خو ژ ده ست بده ت و نه فه زی ژ قلاهیئ نه هاتیه.

هه که نه ف کیانی سیاسی، یی کو دشیت خو بکیر ده ستوداریت نوی بینیت و بوویه دهوله ته کا دیفاکتو ل ده فه ری، نه با، یا دشیاندا نه بوو نه مریکا و ناتو و نه ورپا زی خو بقی رهنگی ل ده فه ری دیارکن و بینه خودان هیز ل هه مبه ری نه یاریت خو و به رزه وه ندیت خو پاریزن، له وا زی جهنی نوکه یی کوردستانی ژ ده ستناچیت، به لکو دی پتر بینه جهنی پینه پیدانا وان وه لات و هیزا، چمکی نه گهر خاندنه کا سه ری زی بو پیگه هی نه مریکا و ناتو و نه ورپا ل قی ده فه ری بهیته کرن، بژلی کوردستانی، دی بینی کو پتریا ریکا لی هاتینه گرتن و وان زی ب دروستی باوه ری ب که سن ناهیت. دهوله تیت که ندافتی، ب عه ره بستانا سعودی ژیفه، ب پشته فانیکرنا ئیسلامیت رادیکال و سه له فیزما دژوار ل ده فه ری دبه رخشن. ئیراق و سورین و یه مه ن و لوبنان، که فتنه بن سیهه را سیاسه تا ئیرانی. ترکیا زی که له ک جارا خو ئنگراندیه و دژی سیاسه تا نه مریکا و نه ورپا راوستیایه و د ریکا واندا بوویه ناسته نگ. ژبه ر فان نه گه را و چه نده کیت دیت، نوکه کوردستان د خه له کا سیاسه تا نه مریکا و نه ورپا و ناتودایه و که له ک نیشان هه نه کو نه وه ده ستا ژ کوردستانی به رناده ن و دی پشته فانیئ ل کهن، تنن تشتن ل سه ر مه، ئیکرنزی و ئیکده نکیا کوردستانی یه.

کوردستانه کا بی دهوله ت، کیانی ئیکانه یی سیاسی بوو ل ده فه را روزه لانا نا قین شیایی به رسیتکی دژوارترین هیزا تیرور (سه همی) و ترسا دوتیایی بکریت و بریازا شه ری مان و نه مانن گری و پینشمه رکه بو به یزترین که لا ل هه مبه ری وی هیزا تاروی و هه لکرا نایدولوزیا سه رده میت که فن و باشقیمی و خودانا هه فکیا کویر و دریزا دکهل شیعه یی و بنیاتیت مروفتیسی و نه ف بریازا کوردستانی دوتیا هه می حیه تیگر و پشتی سه روه ره هاتیه کوهوژین، ژنوی هه میا ژانی گو سه متا قی شه ری نه تنن بو وی نارمانجی نه وا بو هاتیه زا که هاندن، نانکو پاراستنا سونه ستانی و فه ژاندنا ئیسلامیزم و که لتوری بیانی بوو، به لکو نارمانجیت وان که له ک بوون و بو هه می دوتیایی خویا بوو کو پشکه کا قی شه ری، شه ر ل نا قهه را دوتیایا نازاد و تیرورستا و پشتی نه و نارمانجا ئیکن ده نکیشن. دی ده ست ب قونغا دویفدا کهن و به ر ب وه لانیت دیت چن و هه رینما کوردستانی کیانی سیاسی ئیکانه یی بی دهوله ت بوو شیای هه می وه لاتی خو، کوردستانی، ژ قی هیزا دژوار و درونده، یا میناکیت وی د دیروکیدا دکیم، بیاریت و زی یافز که ت و نه هیلنیت ئیک به وستا کوردستانی د ده ستی واندا بینیت و دیسا هیز و ویره کی پینشمه رکه ی و خوزاکریا وی بو ریخوشکه ر و کوردستن بو ده رکه هه ک له شکه ری ئیراقی زی براقی بکه ت بو نازادگرتا باژیری میسل و نه وه قه ره مانی و شه هه میت پینشمه رکه ی دقان دو سالیئ چوویدا قه یدرگین، بوونه بالده ره کی که له کن به یز بو دوتیایی هه مین کو نه وه زی وی ویره کی بده نه خو و بنیز نه مزی دی شه ری قی هیزی که یی و دی دهانا کوردستانی هینن.

هه تا قیره رهوش یا روهن و ناشکه رایه و هه می دزان کانی نوکه کوردستن که هشتیه کی قونغانی و نه م ل کیژ نه خشی سیاسی دوتیایی راوستیایته، به لی تشتی فه ر و پیسارا جه وهه ری زی نه وه، کانی پشتی دویمه ایگه اتا قی شه ری، کوردستان دی ل کیری رودستیت، نه ری جشاکا نافده وه تی دی هه ر وه کی جاران سه رده دهرین دکهل کوردستانی که ت و تاریشا کوردستانی دی هه ر ب ناریشه کا نافخویا ئیراقی هه ژمیریت و خو ئیزکی وان نالوزیا نا که ت بیت کو ب درژییا بده ها سالا ل نا قبه ر که لی کورد و ده سه له تداریت ئیراقیدا هه یی!!؟ و کورد دی هتنه نه چارگرن کو برقرنه هه مپه را ئیراقا عه ره بی و بخیرا خو مه بخوانکن..؟

مالپه‌ری لقی ۱۸ (پ.د.ک)

سیلاف

کوفەرەگە رهوشه‌نه‌زری گشتی به

108

Silav Kuvareka rewshenhizri gishti ye

پارتی دیموکراتی کوردستان

لقى ۱۸ - ئامیدی

PARTIYA DEMOKRATA KURDISTANÊ

سەرەکی
دهنگ و پاس
پ.د.ک
لقا ۱۸
ئامیدی
په‌رتووک
ده‌بارە‌ی مه
ئه‌رشیف
په‌پوه‌ندی

بارزان، جه‌ماوهری ده‌قهره ئامیدی سوز و په‌یمانان نوی دکه‌نه‌قه

Thursday 30th March 2017

جه‌ماوهری ده‌قهری ئامیدی، وه‌فادارین رێبازا کوردابه‌تی، رێبازا بارزانی نهر نه‌روو رۆژا پێنج‌شهمی رێکه‌فتی ۳۰/۳/۱۷ ب رێپێشان...

زێده‌تر بخوینه

په‌رپرس و کارگێزین لقا (۲۰) پیروزیابه‌نی ل (عومه‌ر ئوره‌بی) دکهن

پيروزيابه‌نی لقا ۱۸ به‌له‌کفته‌تا سهرسالا بابلی ئاشووری و جه‌زنا له‌کیتۆ

بارزان، جه‌ماوهری ده‌قهره ئامیدی سوز و په‌یمانان نوی دکه‌نه‌قه

www.kdp-leqa18.com

دنگواستین لقی

شانده‌کی رێهه‌ریا گشتی یا پوه‌ستین ده‌کوک سه‌ره‌دانا له‌جگه‌ ده‌کته

سهرۆکی رانکوبا پوله‌ککیک و جه‌له‌ کسه‌په‌ریان سه‌را له‌جگه‌ دا

په‌رپرسه‌کان ۱۸ سه‌را دوو له‌خوشان دا و ن تازیه‌کی به‌ره‌هه‌روو

دنگواستین کوردستانی

سهرۆکی ده‌که‌مه‌تا هه‌زیمه‌ی توئیل و بڕۆی لقا ئامیدی هه‌کته‌ن

گروپی هه‌بات بو خزمه‌تا ئیسه‌مه‌رگی ل جه‌له‌کانه‌را لقی ۱۸

سهرۆکی ده‌که‌مه‌تا هه‌زیمه‌ی کوردستانی لقا هه‌کته‌ن ده‌کته‌ن ده‌کته‌ن

ده‌قهره ئامیدی

په‌رپرس لقی پێشوازی هه‌کته‌ن ده‌قهری ده‌کته‌ن

کارگێری لقا ۱۸ هه‌هه‌مه‌یا خو بو مانایا (سه‌لام نیازی) ده‌بیری

په‌رپرس نووا ئێک یا سه‌ه‌وانێن سنۆی سه‌را لێرنا ئاروژا گانی ماسی دا

سیلاف 105

105

سیلاف 106

سیلاف هه‌زار ۱۰۶

سیلاف 107

سیلاف هه‌زار ۱۰۷

سیلاف 108

سیلاف هه‌زار ۱۰۸

سیلاف 109

سیلاف هه‌زار ۱۰۹

سیلاف 110

سیلاف هه‌زار ۱۱۰

په‌یجی فه‌یسبوکی

Partiya Demokrata Kurdistanê
Liqa hejde

پارتی دیموکراتی کوردستان
لقى ۱۸

ئامیدی
لقا هه‌ژده

www.kdp-leqa18.com

www.facebook.com/PdkLeqa18